

GAVIO EŽERO PRITAIKYMAS LANKYMU

Ignalinos rajono savivaldybės administracija

Ignalina
2025 m.

**Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga**

**Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga**

TURINYS

Santrauka	6
1. Projekto kontekstas.....	8
1.1. Paslaugos pasiūla ir paklausa.....	8
1.2. Teisinė aplinka.....	15
1.3. Problemos ir jų atsiradimo priežastys	18
2. Projekto turinys	20
2.1. Tikslas ir uždaviniai	20
2.2. Sąsajos su kitais projektais	20
2.3. Tikslinės grupės ir poveikio ribos	21
2.4. Projekto organizacija.....	25
2.5. Paslaugos pokyčio rezultatas.....	28
3. Galimybės ir alternatyvos	30
3.1. Esamos situacijos aprašymas	30
3.2. Galimos projekto veiklos	33
3.3. Alternatyvų sudarymas	34
3.4. Analizės metodo pasirinkimas.....	36
4. Finansinė analizė	37
4.1. Projekto ataskaitinis laikotarpis.....	37
4.2. Finansinė diskonto norma	37
4.3. Projekto lėšų srautai	37
4.3.1. Projekto investicijos.....	37
4.3.2. Investicijų likutinė vertė ir reinvesticijos	43
4.3.3. Projekto veiklos pajamos.....	43
4.3.4. Projekto veiklos išlaidos	43
4.3.5. Projekto mokesčiai.....	45
4.3.6. Projekto finansavimas.....	45
4.4. Projekto finansiniai rodikliai.....	45
4.4.1. Investicijų rodikliai.....	46
4.4.2. Išvada dėl finansinio gyvybingumo	46
4.4.3. Kapitalo rodikliai	47
4.4.4. Rodiklių palyginimas	47
4.5. Optimalios alternatyvos pasirinkimas SVA metodu.....	47
5. Ekonominė analizė.....	48
5.1. Rinkos kainų perskaičiavimas į ekonomines	48
5.2. Socialinė diskonto norma	48
5.3. Socialinė-ekonominė nauda	48
5.3.1. Socialinio-ekonominio poveikio naudos ir žalos komponentai	49
5.3.2. Poveikio tikslinei grupei mastas ir nauda (žala)	49
5.4. Socialinio-ekonominio poveikio rodikliai.....	51
5.5. Optimalios alternatyvos pasirinkimas SNA metodu.....	52
6. Jautrumas ir rizikos.....	54
6.1. Jautrumo analizė	54
6.2. Scenarijų analizė	55
6.3. Kintamųjų tikimybės.....	56
6.4. Rizikų vertinimas, rodikliai su rizika, rizikos priimtumas	56
6.5. Rizikų valdymo veiksmai	57
7. Projekto vykdymo planas.....	61
7.1. Projekto trukmė ir etapai	61
7.2. Projekto vieta	62
7.3. Projekto komanda.....	63
7.4. Projekto tęstinumas	67
7.5. Kitos išvados.....	68
Investicijų projekto duomenų suvestinė.....	70

Paveikslai ir lentelės

Paveikslai

PAV. 1. IGNALINOS RAJONO SAVIVALDYBĖS KRAŠTOVAIZDŽIO PANORAMINĖ FOTOFIKSACIJA.....	9
PAV. 2. APGYVENDINIMO ĮSTAIGŲ SKAIČIUS IGNALINOS RAJONO SAVIVALDYBĖJE.....	10
PAV. 3. VIETŲ APGYVENDINIMO ĮSTAIGOSE SKAIČIUS IGNALINOS RAJONO SAVIVALDYBĖJE	10
PAV. 4. VIETŲ APGYVENDINIMO ĮSTAIGOSE IGNALINOS RAJONO SAVIVALDYBĖJE UŽIMTUMAS	11
PAV. 5. IGNALINOS RAJONO SAVIVALDYBĖS APGYVENDINIMO ĮSTAIGŲ TURISTŲ IR JŲ NAKVYNIŲ SKAIČIUS	13
PAV. 6. AUKŠTAITIJOS NACIONALINIO PARKO IR LABANORO REGIONINIO PARKO DIREKCIJOS LANKYTOJŲ CENTRŲ LANKYTOJŲ SKAIČIUS	13
PAV. 7. IGNALINOS RAJONO SAVIVALDYBĖS LANKYTOJŲ IR TURISTŲ PERSPEKTYVINIS SKAIČIUS	15
PAV. 8. IGNALINOS PAPLŪDIMIO ESAMOS BŪKLĖS FOTOFIKSACIJA	19
PAV. 9. IGNALINOS RAJONO SAVIVALDYBĖS VALDYMO IR ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA	26
PAV. 10. ATSKIRŲ REKREACINIŲ ELEMENTŲ VIZUALIZACIJA.....	39
PAV. 11. GALIMOS REKREACINĖS ERDVĖS PRIE GAVIO EŽERO EKSPLIKACIJA	40
PAV. 12. ŠIUOLAIKINIO URBAN TIPO AKTYVAUS LAUKO SPORTO ERDVIŲ VIZUALIZACIJA	41
PAV. 13. GALIMŲ URBAN TIPO AKTYVAUS POILSIO SPORTO ERDVIŲ IŠDĖSTYMO PRIE GAVIO EŽERO EKSPLIKACIJA.....	41
PAV. 14. RIZIKOS PRIIMTINUMO VERTINIMAS	56
PAV. 15. PROJEKTO ĮGYVENDINIMO VIETA	63
PAV. 16. PROJEKTO VALDYMO PROCESINĖ STRUKTŪRA	64

Lentelės

LENTELĖ 1. ŽEMĖS FONDO STRUKTŪRA IGNALINOS RAJONO SAVIVALDYBĖJE IR KITUOSE TERITORINIUOSE DARINIUOSE.8	
LENTELĖ 2. IGNALINOS RAJONO SAVIVALDYBĖS ĮMONIŲ, VEIKIANČIŲ SU TURIZMU IR LANKYMU SUSIJUSIOSE SRITYSE, EKONOMINIAI RODIKLIAI	12
LENTELĖ 3. BENDRI PROJEKTO TEIKĖJO DUOMENYS	25
LENTELĖ 4. PROJEKTO PROBLEMOS, PRIEŽASTYS IR MINIMALŪS REZULTATAI	28
LENTELĖ 5. PROJEKTO PROBLEMOS, PRIEŽASTYS, GALIMOS VEIKLOS IR MINIMALŪS REZULTATAI	34
LENTELĖ 6. PROJEKTO ĮGYVENDINIMO ALTERNATYVOS.....	35
LENTELĖ 7. PROJEKTO FINANSINIŲ RODIKLIŲ INVESTICIJOMS VERTINIMO REIKŠMĖS	46
LENTELĖ 8. PROJEKTO FINANSINIŲ RODIKLIŲ KAPITALUI VERTINIMO REIKŠMĖS.....	47
LENTELĖ 9. TIKSLINĖS GRUPĖS SKAITINIŲ IŠRAIŠKŲ KOREKCIJOS KOEFICIENTAI	50
LENTELĖ 10. POVEIKĮ GENERUOJANČIŲ ASMENŲ SKAIČIAUS ĮVERTINIMAS IR STRUKTŪRIZAVIMAS 2025 M.....	51
LENTELĖ 11. PROJEKTO EKONOMINIŲ RODIKLIŲ VERTINIMO REIKŠMĖS	52
LENTELĖ 12. OPTIMALIOS ALTERNATYVOS PASIRINKIMO PAGRINDIMAS.....	52
LENTELĖ 13. PROJEKTO KRITINIAI KINTAMIEJI IR LŪŽIO TAŠKAI.....	55
LENTELĖ 14. APIBENDRINTI SCENARIJŲ ANALIZĖS DUOMENYS	55
LENTELĖ 15. TIKĖTINOS PROJEKTO RODIKLIŲ REIKŠMĖS, PASIREIŠKIANČIOS RIZIKAI	56
LENTELĖ 16. PROJEKTO RODIKLIŲ REIKŠMĖS ĮVERTINANT RIZIKĄ	57
LENTELĖ 17. PROJEKTO RIZIKŲ IR JŲ VALDYMO DETALIZAVIMAS.....	58
LENTELĖ 18. PROJEKTO ĮGYVENDINIMO GRAFIKAS	61
LENTELĖ 19. PROJEKTO VALDYMO KOMANDOS NARIŲ ATSAKOMYBĖS PASISKIRSTYMAS.....	65

Santrauka

Nuo COVID-19 pandemijos metų Lietuvoje stebimas didėjantis poreikis šalies gamtos objektų ir vertybių lankymui. Tačiau šių objektų ir vertybių pasiūlos kokybė, taip pat galimybės gauti aktualias šiuolaikiniam lankytojui rekreacines sąlygas prie šių objektų ir vertybių yra ribotos. Daugumoje atveju tai yra susiję su materialinės infrastruktūros nepakankamumu.

Labai aktualios šios problemos mažesnių šalies savivaldybių, nutolusių nuo Vilniaus, Kauno ar Klaipėdos, tačiau disponuojančių dideliu rekreaciniu potencialu, atveju.

Todėl natūralu, kad tokios infrastruktūrinės problemos yra būdingos ir Ignalinos rajono savivaldybei, išsiskiriančiai savo gamta, kurioje yra nemažai gamtos objektų, galinčių tarpti lankymo ir turistinės traukos centrais, tačiau dėl infrastruktūros nepakankamo išvystymo, nenaudojamu optimalia apimtimi.

Vienas iš tokių objektų yra Gavio ežeras, kuris pagal savo savybes (lokacijos, kraštovaizdžio, patogaus susisiekimo ir kt.) gali būti efektyviai ir rezultatyviai pritaikytas rekreacinėms veikloms vykdyti ir paslaugoms teikti.

Siekiant užtikrinti prielaidų turizmo sektoriaus augimui ir geresniam disponuojamų gamtinių išteklių panaudojimui Ignalinos rajono savivaldybėje, Ignalinos rajono savivaldybės administracija inicijavo ir teikia projektą „Gavio ežero pritaikymas lankymui“.

Projekto problema - Bendros turizmo infrastruktūros trūkumas.

Projekto tikslinė grupė apima Ignalinos rajono savivaldybės lankytojus, Ignalinos rajono savivaldybės gyventojus, Ignalinos rajono savivaldybės mažas ir vidutines įmones, Ignalinos rajono savivaldybę, kt. Ignalinos rajono savivaldybės viešuosius subjektus, visiems šiems segmentams gaunant atitinkamą naudą iš Projekto įgyvendinimo.

Projekto tikslas – sudaryti prielaidas turizmo sektoriaus vystymuisi, investicijoms ir darbo vietų kūrimui padidinant Ignalinos rajono savivaldybės gamtinių išteklių patrauklumą ir pritaikymą lankytojų ir turistų poreikiams.

Projekto tikslo įgyvendinimui yra iškeltas uždavinys suformuoti aukštos kokybės rekreacinį kompleksą Ignalinos mieste prie Gavio ežero.

Projekto teikėjas (pareiškėjas) – Ignalinos rajono savivaldybės administracija.

Projekto įgyvendinimo vieta – Turistų g.30C, 30D, 30F, 32A, 26A, Ignalina, Ignalinos rajono savivaldybė.

Projektas bus įgyvendinamas kaip atskiras vienetas, juo yra siekiama aiškaus tikslo ir iš anksto apibrėžtų rezultatų. Visi projekto elementai (tikslas, rezultatai, įgyvendinimo vieta) yra apibrėžti ir tarpusavyje susiję aiškiais loginiais ir priežastiniais ryšiais, todėl Projektas traktuotinas kaip nedalomas analizės vienetas.

Į infrastruktūros išvystymą planuojama investuoti 1,31 mln. EUR.

Numatoma projekto veiklų trukmė – 36 mėn.

Pažymėtina, kad Projektą tikslinga įgyvendinti, kadangi savo specifika, veiklomis ir rezultatais jis atitinka ilgalaikius ir trumpalaikius nacionalinius strateginius dokumentus (tiek nacionalinio, tiek vietinio lygmens).

Projekto naudai įvertinti naudota finansinė ir socialinio-ekonominio poveikio analizė, atskleidusi, kad Projekto įgyvendinimas yra tikslingas. Jo generuojama nauda ir reikalingi problemos sprendimui rezultatai yra neįmanomi pasiekti išlaikant vadinamąjį status quo, kadangi objektyvios aktualios infrastruktūros funkcionavimo sąlygos ilgainiui didins tiek techninius, tiek administracinius, tiek finansinius, tiek socialinius ir ekonominius kaštus.

Projekto finansinių ir ekonominių rezultatų suvestinė

FGDV _I	- 1 254 800 EUR
FVGN _I	- 17,79
Finansinis naudos ir išlaidų santykis	0,0
FGDV _K	- 271 823 EUR
EGDV	628 128 EUR
EVGN	13,04 proc.
Ekonominis naudos ir išlaidų santykis	1,7

Remiantis finansinės analizės rezultatais, nustatyta, kad nors Projekto įgyvendinimas finansiškai neatsiperka (Projektas yra nekomercinio pobūdžio ir nenumato pajamų generavimo, todėl dėsninga, kad finansinių naudingumo rodiklių reikšmės yra neigiamos), Projektas yra finansiškai gyvybingas – sukaupėtasis grynas pinigų srautas kiekvienais metais nėra neigiamas, tačiau Projekto įgyvendinimas yra pagrįstas socialine-ekonome

prasme, o jo teikiama socialinė-ekonominė nauda yra didesnė už planuojamas patirti investicines sąnaudas ir būsimas veiklos išlaidas, ekonominė grynoji dabartinė vertė investicijoms rodo, kad įvertinus gaunamą ekonominę naudą, Projektas atsiperka per vertinimo laikotarpį, o ekonominės naudos ir išlaidų santykis rodo, kad ekonominė Projekto įgyvendinimo nauda viršija ekonomines sąnaudas.

Jautrumo ir rizikos analizė leido nustatyti, kad Projekto įgyvendinimo rizika priimtina, o pats projektas priskirtinas prie nerizikingų projektų kategorijos. Be to, analizėje identifikuoti pagrindiniai kintamieji, kurių įtaka Projekto sėkmei yra didžiausia, todėl iš anksto yra numatyti šių rizikų valdymo būdai, kurie leis užtikrinti sėkmingą rizikos valdymą.

1. Projekto kontekstas

1.1. Paslaugos pasiūla ir paklausa

Projektas pagal savo tipą priskiriamas infrastruktūriniais projektams, o Projekto pagalba užtikrinama viešoji funkcija – sąlygų verslo ir turizmo plėtrai sudarymas ir šios veiklos skatinimas.

Projekto investicijos skirtos viešosioms gėrybėms (visuomenės gerovei svarbios gėrybės, kuriomis nemokamai gali naudotis itin daug vartotojų, nesunaudojančių jų teikiamos naudos ir nesumažinančių šių gėrybių kiekio, pvz., keliai, šaligatviai, miestų aikštės, tiltai, krašto apsauga, pėsčiųjų takai, švyturiai, gatvių apšvietimas, apžvalgos bokštai, parkai ir t. t.) – atvirai ir viešai rekreacinei infrastruktūrai vystyti Ignalinos mieste.

Ignalinos rajonas yra vienas gamtiniais ištekliais¹ turtingiausių šalies teritorinių-administracinių darinių.

Lentelė 1. Žemės fondo struktūra Ignalinos rajono savivaldybėje ir kituose teritoriniuose dariniuose

	Užimta miškų	Užimta vandens telkinių	Užimta miškų ir vandens telkinių
Lietuva	32.86%	4.14%	37.00%
Utenos regionas	34.58%	7.61%	42.19%
Ignalinos r. sav.	36.57%	9.10%	45.67%
Anykščių r. sav.	32.68%	3.00%	35.68%
Molėtų r. sav.	31.04%	9.40%	40.44%
Zarasų r. sav.	38.35%	12.40%	50.75%
Trakų r. sav.	48.56%	4.68%	53.25%

Duomenų šaltinis: Nacionalinė žemės tarnyba

Ignalinos rajono savivaldybės, traktuojamos kaip „Ežerų sostinė“ gamtinė aplinka apima platų potencialių traukos objektų spektrą – nuo kvapą gniaužiančių gamtos panoramų ir išskirtinių savybių (pvz., gylis, salų gautos) ežerų. Joje priskaičiuojama net 209 įvairaus dydžio ežerų (pagal ežerų gausą šis kraštas Lietuvoje nusileidžia tik Zarasų ir Molėtų rajonams) daugiau nei 20 upių, kai kurios iš kurių (Žeimenos ir Būkos upės) yra itin mėgstamos vandens turizmo mėgėjų.

Ignalinos rajono savivaldybės vandens telkinius supa dideli miškų masyvai, pelkės, pasižymintys išskirtine biologine įvairove (Ignalinos rajono savivaldybės teritorijoje aptinkama apie 900 augalų rūšių, 135 rūšys perinčių paukščių (67% visų Lietuvos paukščių rūšių)), tad nenuostabu, kad Ignalinos krašte plyti seniausias Lietuvoje (įkurtas 1974 m.) Aukštaitijos nacionalinis parkas, 50 proc. kurio yra Ignalinos rajono savivaldybės teritorijoje.

Tokia padėtis lėmė, kad 2019 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybė pripažino dalį Ignalinos miesto bei Strigailišio ir Palūšės kaimų kurortine teritorija. Šis statusas reiškia, kad teritorija atitinka kurortams keliamus reikalavimus (švari aplinka, rekreaciniai ištekliai) ir sudaro prielaidas didesnėms investicijoms į turizmo infrastruktūrą, tais pačiais metais patvirtiname Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane Ignalinos rajonas buvo išskirtas kaip viena esminių rekreacinio ir turistinio vystymosi ašių.

¹ Gamtiniais rekreaciniais ištekliais priskiriami miškai, vandens telkiniai ir jų pakrantės, tinkamos pritaikyti žmonių poilsiui ir pramogoms, mineralinio vandens ir gydomojo purvo telkiniai, gamtos paveldo objektai, gamtos parkai ir gyvenamųjų vietovių želdynai

Pav. 1. Ignalinos rajono savivaldybės kraštovaizdžio panoraminė fotofiksacija

Duomenų šaltinis: Ignalinos rajono savivaldybės administracija

Ignalinos rajono savivaldybė, ir Ignalinos miestas, turint tokį strategiškai svarbų statusą, disponuoja santykinai dideliu vystymosi potencialu, pastarąjį išnaudojus pasireikšiantį patrauklumu su natūralių (gamtinių) rekreacinių išteklių susijusiose srityse veikiančių ūkio subjektų įsisteigimui (veiklos vykdymui) ir investicijoms (veiklos plėtojimui) ir, atitinkamai, socialinės bei ekonominės Ignalinos rajono savivaldybės gerovės augimui.

Šis faktorius skatina poreikį vykdyti neišnaudotos gamtinės aplinkos pritaikymo rekreaciniams poreikiams veiklas, modernizuoti esamą ir formuoti naują rekreacinę infrastruktūrą prie gamtos objektų, gerinti gamtinių išteklių aplinką, kurios svarbus elementas, siekiant didinti jų patrauklumą tvarioms rekreacinėms veikloms – patrauklios laisvalaikio ir poilsio veiklų vykdymo galimybės ir sąlygos, užtikrintas saugumas vaikams ir suaugusiems ir išskirtinės patirties poilsiaujant atviraime lauke pasiūlymas.

Šiandieninė rekreacijos prie gamtos objektų sistema, jos infrastruktūra ir funkcionalumas sistema traktuotini kaip integrali ir svarbi bet kurios valstybės, regiono, vietos lygmens darinio arba miesto funkcionavimo sritis, kadangi ši sritis sukuria itin didelės apimties aukšto efektyvumo (prieinamų išteklių tvaraus panaudojimo, paraleliai užtikrinant jų, kaip reikšmingų socialinių-ekonominių prielaidų, apsaugą) indėlį į bendrą bet kurios teritorijos vystymąsi.

Tai yra lemiamą augančios turizmo apimties visame pasaulyje ir didėjančio poreikio keliauti ir ilsėtis, įskaitant poreikius susijusius su gamtinių išteklių lankymu ir jų siūlomų galimybių išnaudojimu.

Didėjant junglumui ir augant pažinimo poreikiams turizmas vertinamas kaip vienas pagrindinių ir aktyviai besivystančių ekonomikos sektorių, kuris generuoja nauda visai ekonomikai ir kuria plačias užimtumo galimybes. Pasaulio kelionių ir turizmo tarybos duomenimis, 2023 m. turizmo sektorius generavo 9,4 proc. pasaulio BVP ir sukūrė 27 mln. naujų darbo vietų (atitinkamai, 23 proc. ir 9,1 proc. daugiau nei 2022 m.), o ES turizmo sektorius generuoja 10 proc. BVP. Todėl turizmo sektorius traktuojamas kaip esminis įrankis kovoje su ekonomikos nuosmikiu ir nedarbu),

Todėl rekreacinių galimybių sukūrimas ir tinkamas esamų išteklių panaudojimas siekiant pritraukti lankytojus ir turistus visuotinai suprantami ir pripažįstami kaip būtini tvaraus ekonominio ir socialinio vystymosi atributai.

Bet Lietuvoje turizmo potencialas vis dar nepakankamai išnaudojamas ir didžiausią turizmo pridėtinę vertę kuriantys apgyvendinimo ir maitinimo sektoriai 2023 m. generavo tik 1,9 proc. šalies BVP.

Viešojo rekreacinė infrastruktūra, leidžianti išnaudoti esamų gamtos išteklių potencialą ir, paverčiant pastaruosius traukos centrais, kurti aplinkinių teritorijų ekonominę gerovę, nepaisant akivaizdžios pažangos ir orientavimosi į aukštus tarptautinius standartus, Lietuvoje vis dar yra vertinama kaip nepakankama.

Todėl viešosios rekreacinės infrastruktūros prie gamtos objektų laiduojamų poilsio galimybių užtikrinimo sritis Lietuvoje yra tobulintina: nepaisant gausybės gamtinių išteklių (ežerų, miškų, parkų, draustinių ir kt.), jų

infrastruktūriniai elementai funkcionuoja nepakankamai efektyviai, ne visais atvejais sugeba patenkinti lankytojų kokybinių bei kiekybinių poreikių. Šis bruožas būdingas ir Ignalinos rajono savivaldybei.

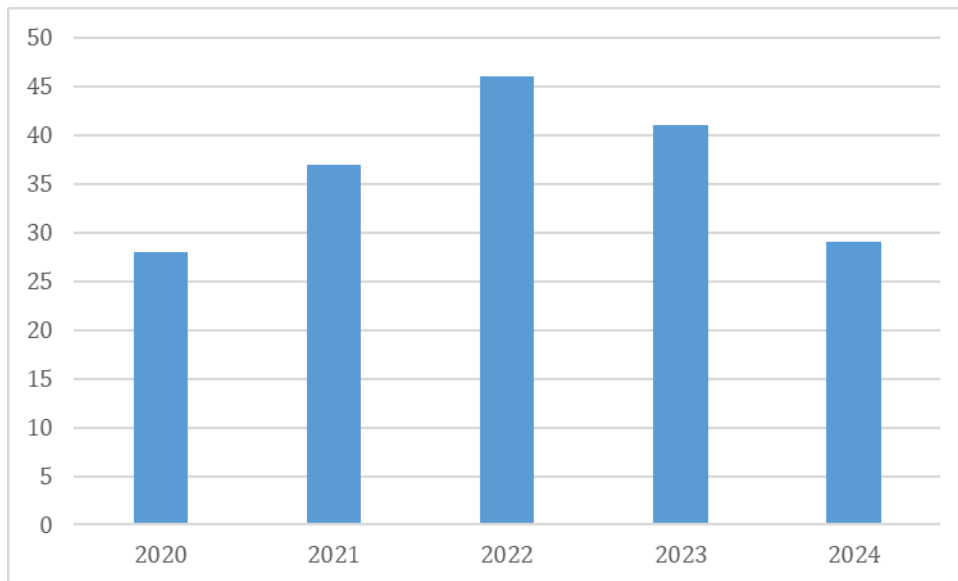
Šiuo metu Ignalinos rajono savivaldybės rekreacinėse erdvėse prie gamtos objektų akivaizdžiai stinga modernizuotos rekreacinės infrastruktūros pritaikytos įvairaus amžiaus ir skirtingų tipų lankytojų poreikiams.

Tai yra viena pagrindinių priežasčių, kodėl Ignalinos rajono savivaldybė, išsiskirianti itin patrauklia gamtine aplinka, nesugeba išnaudoti šio objektyvaus veiksnio ekonominio augimo ir socialinio vystymosi skatinimo tikslu.

Šis nesugebėjimas pasireiškia kontraversiška neatitikties situacija vertinant turizmo sektoriaus ir susijusių sektorių paslaugų paklausos ir pasiūlos apraiškas ir pastarųjų kaitą.

Pvz., remiantis Valstybės agentūros duomenimis, apgyvendinimo įstaigų skaičius Ignalinos rajono savivaldybėje po COVID-19 pandemijos pradėjęs augti 2024 m. faktiškai pasiekė pandeminių lygį.

Pav. 2. Apgyvendinimo įstaigų skaičius Ignalinos rajono savivaldybėje

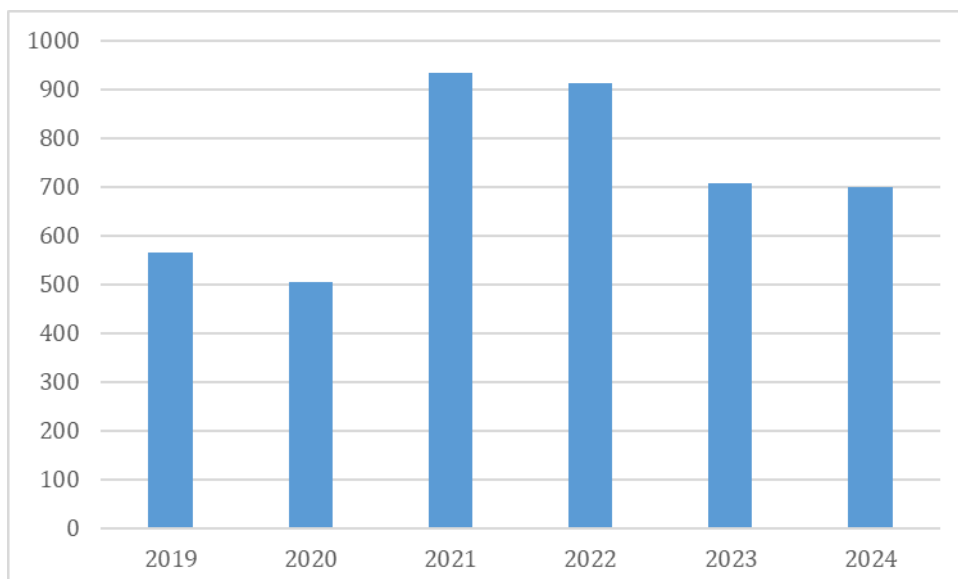

Duomenų šaltinis: Valstybės duomenų agentūra

2024 m. Ignalinos rajono savivaldybėje buvo 29 apgyvendinimo įstaigos, t. y. net 36,96 proc. mažiau nei 2022 m. (tokio mažėjimo nebuvo fiksuojama nei Lietuvoje, nei Utenos apskrityje, nei bet kurioje kitoje apskrities savivaldybėje).

Mažėjant apgyvendinimo įstaigų skaičiui, dėsningai mažėja ir jų siūlomų apgyvendinimo galimybių aprėptis.

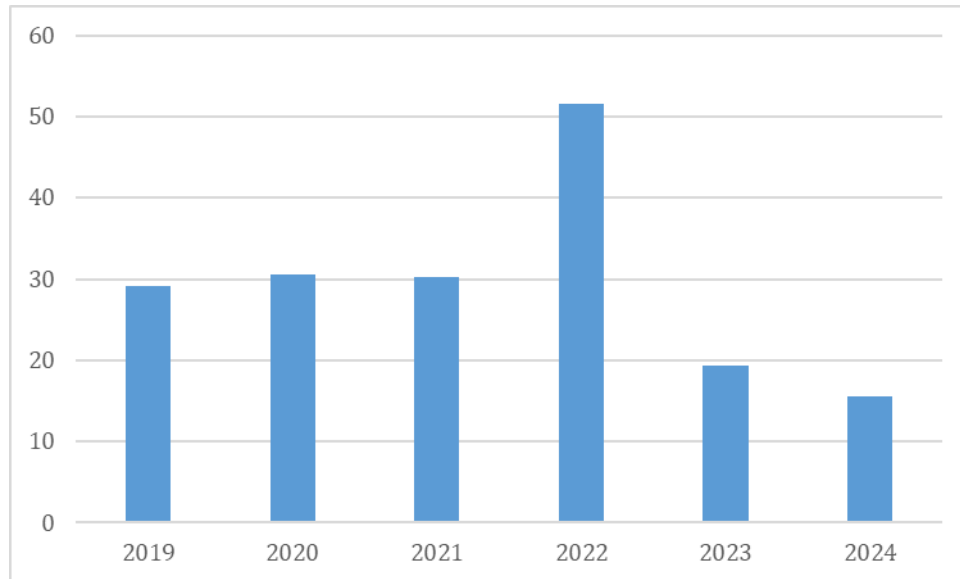
Pav. 3. Vietų apgyvendinimo įstaigose skaičius Ignalinos rajono savivaldybėje

Duomenų šaltinis: Valstybės duomenų agentūra

Tai yra, iš pirmo žvilgsnio, logiškas ekonominės veiklos sumažėjimas, kadangi jis lemiamas veiklos efektyvumo neigiamos kaitos, pvz., per paskutinius 3 m. vietų Ignalinos rajono savivaldybės apgyvendinimo įstaigose užimtumas sumažėjo nuo 51,5 proc. iki 15,6 proc. (t. y. mažiau nei priešpandeminiu laikotarpiu).

Pav. 4. Vietų apgyvendinimo įstaigose Ignalinos rajono savivaldybėje užimtumas

Duomenų šaltinis: Valstybės duomenų agentūra

Toks ekonominės veiklos, susijusios su turizmo sritimi mažėjimas atspindi viso sektoriaus indėlyje į bendrą ekonominį augimą Ignalinos rajono savivaldybėje.

Lentelė 2. Ignalinos rajono savivaldybės įmonių, veikiančių su turizmu ir lankymu susijusiose srityse, ekonominiai rodikliai

	2020	2021	2022	2023	2024
Veikiančių mažų ir vidutinių įmonių, susijusių su turizmo sektoriumi skaičius (vnt.)					
Anykščių r. sav.	43	42	50	53	65
Ignalinos r. sav.	11	12	20	27	28
Molėtų r. sav.	28	28	30	36	44
Utenos r. sav.	32	34	33	38	43
Visagino sav.	18	17	17	22	23
Zarasų r. sav.	19	19	20	20	26
Įmonių, susijusių su turizmo sektoriumi generuojama pridėtinė vertė (100 tūkst. Eur)					
Anykščių r. sav.	3992	4753	5088	5958	6647
Ignalinos r. sav.	824	737	1222	1609	1608
Molėtų r. sav.	1797	2100	4064	4210	3742
Utenos r. sav.	2718	2408	2558	3300	4202
Visagino sav.	1221	1488	1643	2145	2410
Zarasų r. sav.	818	788	1196	1685	1780
Įmonių, susijusių su turizmo sektoriumi samdomų darbuotojų skaičius (asm.)					
Anykščių r. sav.	329	344	342	321	372
Ignalinos r. sav.	57	60	62	62	77
Molėtų r. sav.	118	127	178	196	197
Utenos r. sav.	255	237	223	228	226
Visagino sav.	160	150	153	155	146
Zarasų r. sav.	60	48	68	77	80
Įmonių, susijusių su turizmo sektoriumi materialinių investicijų apimtis (tūkst. Eur)					
Anykščių r. sav.	565	1007	1154	1886	2306
Ignalinos r. sav.	29	32	68	197	250
Molėtų r. sav.	797	312	606	1228	1040
Utenos r. sav.	48	101	256	171	346
Visagino sav.	26	125	80	34	158
Zarasų r. sav.	86	10	195	131	114
Įmonių, susijusių su turizmo sektoriumi generuojama apyvarta (tūkst. Eur)					
Anykščių r. sav.	9617	7853	10033	13378	16943
Ignalinos r. sav.	1837	1914	2610	3516	4002
Molėtų r. sav.	3714	4412	6186	8277	8692
Utenos r. sav.	6508	5592	6147	8450	10420
Visagino sav.	4070	2746	2766	4461	4892
Zarasų r. sav.	2313	1655	3040	4475	4823

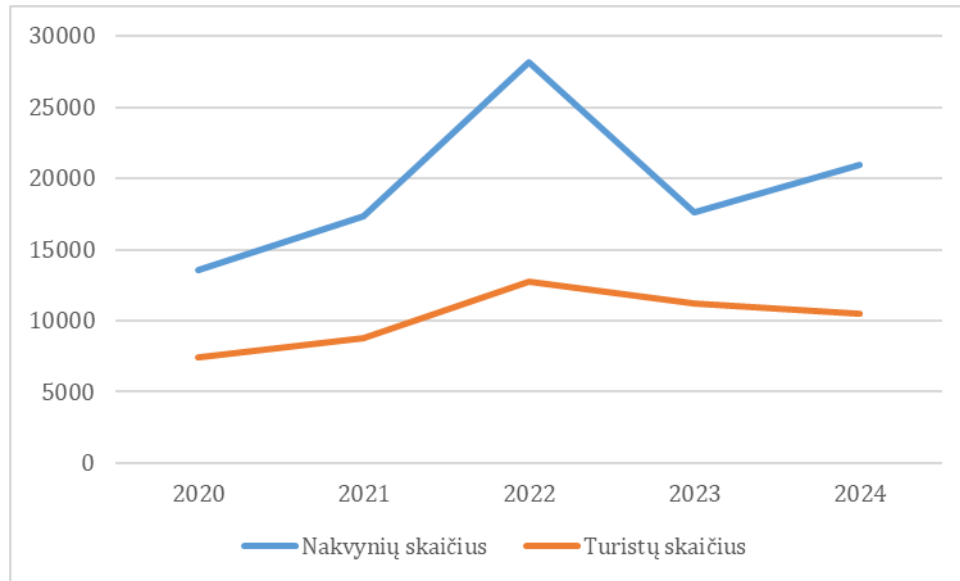
Duomenų šaltinis: Valstybės duomenų agentūra

Vertinant regioniniu lygmeniu, privalu pažymėti, kad nepaisant su turizmu ir lankymu susijusių sektorių įmonių ekonominės veiklos rezultatų augimo, stebimo Ignalinos rajono savivaldybėje, šių rezultatų kiekybinės išraiškos išlieka itin mažos, vertinant Ignalinos rajono savivaldybės traukos potencialą.

Pavyzdžiui tokios įmonės generuoja mažiausiai pajamų lyginant su kitomis Utenos apskrities savivaldybėmis, jų samdomų darbuotojų (sukurtų darbo vietų) skaičius yra mažiausias tarp visų apskrities savivaldybių, jų generuojama pridėtinė vertė yra mažiausia tarp visų apskrities savivaldybių.

Tačiau tai yra prieštaringa situacija, kadangi turistų ir lankytojų skaičius, t. y. esminė prielaida, užtikrinanti šių subjektų ekonominį vystymąsi ir veiklos apimčių pokyčius, Ignalinos rajono savivaldybėje nepasižymi drastišku sumažėjimu.

Pav. 5. Ignalinos rajono savivaldybės apgyvendinimo įstaigų turistų ir jų nakvynių skaičius

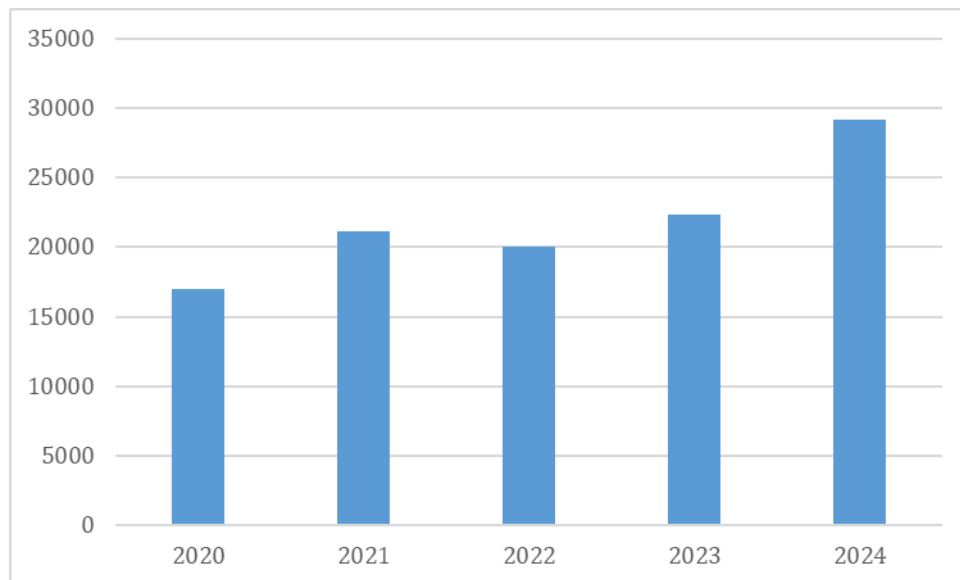

Duomenų šaltinis: Valstybės duomenų agentūra

Pavyzdžiui, per paskutinių 3 m. laikotarpį turistų Ignalinos rajono savivaldybės apgyvendinimo įstaigose skaičius sumažėjo tik 17,6 proc., o lyginant su 2020 m. (pirmaisiais pandemijos metais, kuriais buvo taikomi itin griežti veiklos apribojimai) išaugo 41,0 proc., tuo tarp turistų nakvynių skaičius 2024 m. buvo tik 25,4 proc. mažesnis nei 2022 m., ir 54,6 proc. didesnis nei 2020 m.

Dar didesnę kontraversiją rodo Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direkcijos Lankytojų centrų lankytojų skaičiaus² pokyčių dinamiką per paskutinių 5 m. laikotarpį.

Pav. 6. Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direkcijos Lankytojų centrų lankytojų skaičius

Duomenų šaltinis: Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direkcija

Per laikotarpį nuo 2020 m. iki 2024 m. Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direkcijos Lankytojų centrų lankytojų skaičius padidėjo nuo 17010 asm. iki 29150 asm. Taip pat pažymėtina, kad šis skaičius net neapima daugybės kitų lankytojų, besilankančių Aukštaitijos nacionaliniame parke ir Labanoro regioniniame parke (ekskursijų dalyvių ir pan.).

² Jungtiniai Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko lankytojų centrų duomenys gali būti naudojami Ignalinos rajono savivaldybės situacijai atspindėti, kadangi žymiai didesnė dalis lankytojų aptarnaujama būtent Aukštaitijos nacionaliniame parke, kurio didesnė dalis yra sukoncentruota būtent Ignalinos rajono savivaldybės teritorijoje

Tai reiškia, kad Ignalinos rajono savivaldybė disponuoja pakankamai dideliu turistinės traukos potencialu, tačiau nesugeba jo tikslingai išnaudoti, įveiklinant turimus išteklius (pirmiausia - gamtinius) ir užtikrinant jų ekonominį funkcionalumą.

Tą parodo ir VŠĮ Keliauk Lietuvoje 2024 m. duomenis, remiantis kuriais, iš visų vietinių lankytojų, keliavusių Lietuvoje su nakvyne, tik 2 proc. vyko į Savivaldybę, o kasmetinėms atostogoms Savivaldybę pasirinkusių keliautojų dalis yra matematinės paklaidos ribose, t. y. nominaliai siekia 0 proc.

Konstatuotina, kad šiandien stebima kontraversiška situacija. Iš vienos pusės, auga Ignalinos rajone besilankančių asmenų skaičius, tačiau šis procesas nėra lydimas atitinkamos ekonomikos reakcijos.

Vertinant Ignalinos rajono savivaldybės disponuojamą gamtinių išteklių potencialą, galima teigti, kad tokia kontraversiška padėtis susijusi su šių išteklių rekreacinio patrauklumo nepakankamumu, neleidžiančiu išnaudoti pastarojo potencialo.

Aukščiau pateikti duomenys rodo, kad Ignalinos rajono savivaldybėje yra akivaizdi paklausa rekreacinėms galimybėms. Paklausai didėjant privalu sudaryti sąlygas poilsio ir rekreacijos gamtoje veiklų vykdymui ir vystymui, pirmiausiai, užtikrinant aukštos kokybės prieinamos rekreacinės infrastruktūros formavimą, taip užtikrinant adekvačią Ignalinos rajono savivaldybės lankytojų poreikiams tinkamą atvirą aplinką.

Vertinant, kad Ignalinos rajono savivaldybės lankytojų ir turistų skaičiaus teigiamą kaitą lemia būtent išskirtiniai gamtos ištekliai, teigtina, kad ilgalaikę paklausą rekreacijos ir poilsio galimybėms ir veiklai formuoja visi Ignalinos rajono savivaldybėje besilankantys asmenys (turistai ir vienadieniai lankytojai). Atitinkamai, Projektas yra orientuojasi į visus šiuos asmenis, kurie faktiškai naudojami, arba gali potencialiai naudotis gamtiniais ištekliais savo rekreacinių poreikių tenkinimui Ignalinos rajono savivaldybėje, t. y. visi Ignalinos rajono savivaldybėje besilankantys asmenys ir turistai.

Remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis apie Ignalinos rajono savivaldybės apgyvendinimo įstaigose apsistojančius turistus ir Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direkcijos duomenimis apie lankytojų skaičių ir darant atitinkamas prielaidas³, vertinama, kad Ignalinos rajono savivaldybėje besilankančių turistų ir lankytojų skaičius 2024 m. siekė 70255 asmenis.

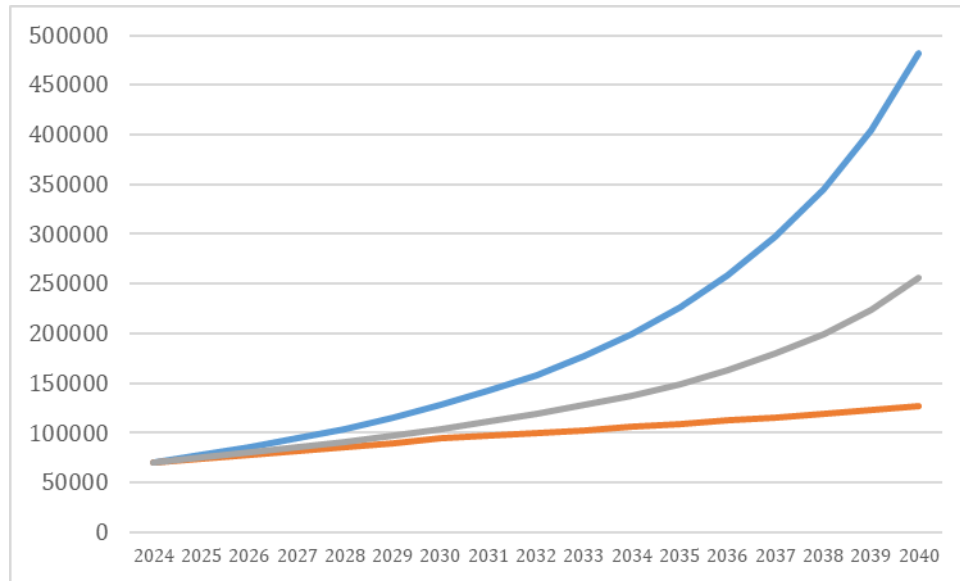
Apibrėžus paklausos faktorius ir bendrą paklausos apimtį, galima paklausa įvertintina ilgalaikėje perspektyvoje.

Prognozuojant Ignalinos gyventojų skaičių perspektyviniam laikotarpiui iki 2040 m. nagrinėtini 3 scenarijai:

- *Optimistinis* – prolonguojamos 2024 m. skaitinės išraiškos, pokyčiai naudojamos neindeksuojamos paskutinių 5 m. atskirų turistų ir lankytojų skaičiaus tendencijų skaitinės išraiškos (naudojami 2020–2024 m. kaitos tendencijų vidurkiai);
- *Pesimistinis* – prolonguojamos neindeksuojamos 2024 m. reikšmės kaitai įvertinti naudojamas 5 proc. metinio augimo įvertis;
- *Realistinis* – optimistinio ir pesimistinio scenarijų vidurkis, kasmet nuo 2025 m. indeksuojamas atitinkamu dydžiu (2025 m. – 0,99, o kiekvienais sekančiais – 0,01 mažesniu, t. y. 2026 m. – 0,98, 2027 m. – 0,97 ir t. t.).

³ Numatant, kad mažiausiai 10 proc. užsienio turistų ir 40 proc. vietos turistų yra neapskaitomi ir darant prielaidą, kad bendras Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko lankytojų skaičius atitinka Ignalinos rajono savivaldybėje besilankančių vienadienių lankytojų skaičių.

Pav. 7. Ignalinos rajono savivaldybės lankytojų ir turistų perspektyvinis skaičius

Duomenų šaltinis: sudaryta autorių

Remiantis nurodytomis prielaidomis, realistinis Ignalinos miesto gyventojų, t. y. potencialių Projekto kontekste aktualios rekreacinės infrastruktūros naudotojų skaičius kasmet augs ir 2040 m. pasieks 255,3 tūkst. asm., t. y. 2,6 karto daugiau nei pradinė skaitinė 2024 m. reikšmė.

Potencialus Projekto kontekste aktualios infrastruktūros naudotojų skaičius žymi bendrą asmenų grupę, į kuriuos orientuotos Projekto veiklos ir Projekto rezultatas (kuriems galėtų būti aktualus atitinkamos rūšies rekreacinių erdvių ir jų infrastruktūros naudojimas, joje galimos vykdyti rekreacinės veiklos), tačiau jis nėra tapatus pasiekiamam skaičiui ir, atitinkamai, tikslinei grupei, vertintinai Projekto apimtyje, kadangi *de facto* tik dalis numatomo Ignalinos rajono savivaldybės lankytojų skaičiaus būtų suinteresuoti atitinkamos infrastruktūros naudojimu.

Darytina išvada, kad poreikis ir paklausa rekreacinei infrastruktūrai Ignalinos rajono savivaldybėje neturėtų mažėti, tačiau dėl prieinamumo problemų, infrastruktūrinio nepakankamumo ši paklausa netenkinama.

1.2. Teisinė aplinka

Projektą teikiantis subjektas – Ignalinos rajono savivaldybės administracija – yra viešojo administravimo funkcijas atliekanti Savivaldybės biudžetinė įstaiga, todėl savo veikloje vadovaujasi *Lietuvos Respublikos Konstitucija*, *Vietos savivaldos įstatymu*, *Viešojo administravimo įstatymu*, *Valstybės tarnybos įstatymu*, *Biudžetinių įstaigų įstatymu*, Savivaldybės tarybos sprendimais, mero potvarkiais, administracijos direktoriaus įsakymais bei administracijos nuostatais ir kitais teisės aktais.

Projekto įgyvendinimo metu aktualūs bus teisės aktai, kurie susiję tiek su fiziniu veiklų vykdymu, tiek su administraciniais Projekto įgyvendinimo aspektais.

Ignalinos rajono savivaldybės administracija, atlikdama savo konkrečias funkcijas, pirmiausia remiasi *Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu*, nauja redakcija priimtu 2022 m. birželio 30 d. (XIV-1268). Šis teisės aktas numato konkrečias funkcijas, kurios yra arba priskirtos savarankiškų funkcijų kategorijai, arba Valstybės perduotų funkcijų kategorijai.

Tarp šių funkcijų yra paminėtinės šios savarankiškosios savivaldybių funkcijos (6 str.), tiesiogiai susijusios su Projekto įgyvendinimu:

- savivaldybei nuosavybės teise priklausančios žemės ir kito turto valdymas, naudojimas ir disponavimas juo (3);
- teritorijų planavimas, savivaldybės bendrojo plano ar savivaldybės dalių bendrųjų planų ir detaliųjų planų sprendinių įgyvendinimas (19);
- kraštovaizdžio, nekilnojamųjų kultūros vertybių ir savivaldybės įsteigtų saugomų teritorijų tvarkymas ir apsauga (26);
- kūno kultūros ir sporto plėtojimas, gyventojų poilsio organizavimas (29);

- sanitarijos ir higienos taisyklių tvirtinimas ir jų laikymosi kontrolės organizavimas, švaros ir tvarkos viešose vietose užtikrinimas (36);
- sąlygų verslo ir turizmo plėtrai sudarymas ir šios veiklos skatinimas (38).

Todėl, inicijuodama Projektą, Ignalinos rajono savivaldybės administracija tiesiogiai atlieka jai Lietuvos Respublikos *Vietos savivaldos įstatyme* pavestas savarankiškas funkcijas.

Kadangi Projektas yra priskirtinas turizmo srities projektams, Projektas atitinka *Lietuvos Respublikos turizmo įstatymo*, nauja redakcija priimto 2022 m. spalio 27 d. (XIV-1464), kurio 41 straipsnio nuostatos nustato savivaldybių institucijų kompetenciją turizmo srityje:

- skatinti turizmo verslą kaip darbo vietų kūrimo ir gyventojų užimtumo priemonę;
- turizmo politikos pažangos uždavinius įgyvendinančių nacionalinių plėtros programų priemones įgyvendinti per savivaldybės planavimo dokumentus;
- rengti ir įgyvendinti viešosios turizmo ir poilsio infrastruktūros projektus;
- planuoti ir įgyvendinti priemones, reikalingas rekreacinių teritorijų apsaugai, poilsio ir turizmo veiklai šiose teritorijose plėtoti, tvarkyti rekreacinių teritorijų apskaitą, tvirtinti rekreacinių teritorijų naudojimo reglamentus;
- atlikti kitas funkcijas, susijusias su konkrečios geografinės teritorijos, kaip turistinės vietovės, žinomumo didinimu, atvykstantojo ir vietinio turizmo plėtra ir kituose turizmo veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatytas funkcijas.

Atsižvelgiant į tai, kad Projektas yra priskirtinas infrastruktūros plėtros projektams (jo dėka bus gerinama viešoji infrastruktūra, įveiklinamos ir turizmo bei rekreaciniam poreikiams pritaikomos viešosios erdvės), privalu pastebėti, kad Ignalinos rajono savivaldybės administracija turės vadovautis bendraisiais viešosios infrastruktūros plėtrą reglamentuojančiais teisės aktais, apibrėžiančiais šią sritį ir jai keliamus reikalavimus:

- *Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo*, nauja redakcija priimto 2013 m. birželio 27 d. (Nr. XII-4087), nuostatomis, skelbiančiomis, kad pagrindinis teritorijų planavimo dokumentas, lemiantis gyvenamųjų vietovių infrastruktūros plėtros kryptis (gatvių tinklą, visuomenines teritorijas, bendrojo naudojimo teritorijas), yra vietinio lygmens bendrasis planas, būtent Savivaldybės arba jos dalies (Ignalinos miesto) bendrasis planas laikytinas pagrindiniu visuomenės reikmes, t. y. viešąjį interesą, apibrėžiančiu dokumentu, kuris numato, kuriose teritorijose galima rekreacinė veikla, aktuali teikiamo Projekto kontekste;
- *Lietuvos Respublikos žemės įstatymo*, nauja redakcija priimto 2022 birželio 30 d. (Nr. XIV-1311), nuostatomis, reglamentuojančiomis valstybinės žemės valdymą, naudojimą ir disponavimą (6, 7, 8, 9, 10 str.) ir nustatančiomis, kad valstybinė žemė Vyriausybės nutarimais ir jos nustatyta tvarka gali būti perduota savivaldybėms patikėjimo teise, ir kai kurios iš reikmių yra: viešosios paskirties rekreacija ir poilsis, viešojo naudojimo objektai, gatvės ir vietiniai keliai bei kt., t. y. tikslams susijusiems su Projektu;
- *Lietuvos Respublikos statybos įstatymo*, nauja redakcija priimto 2016 birželio 30 d. (Nr. XII-2573), nuostatomis, kurios nustato visų statomų, rekonstruojamų statinių esminius reikalavimus, statinių projektavimo, naujų statinių statybos, rekonstravimo, jų pripažinimo tinkamais naudoti, statybos dalyvių, viešojo administravimo subjektų, inžinerinių tinklų ir susisiekiimo komunikacijų savininkų (ar naudotojų), kitų juridinių ir fizinių asmenų veiklos šioje srityje principus;
- atitinkami statybos techniniai reglamentai (toliau – STR) ir Higienos normos (toliau – HN): STR 2.01.01(3):1999 „*Esminiai statinio reikalavimai. Higiena, sveikata, aplinkos apsauga*“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. 420; STR 2.03.01:2019 „*Statinių prieinamumas*“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2019 m. lapkričio 4 d. įsakymu D1-653; HN 42:2009 „*Gyvenamųjų ir visuomeninių pastatų mikroklimatas*“, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. V-1081, HN 92:2018 „*Paplūdimiai ir jų maudyklų vandens kokybė*“, nauja redakcija patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. sausio 23 d. įsakymu Nr. V-76, pvz., pastaroji nustato paplūdimių sveikatos saugos ir priežiūros reikalavimus reikalavimus ir kuri yra privaloma institucijoms, atsakingoms už paplūdimių administravimą, projektuojantiems, statantiems, įrengiantiems, rekonstruojantiems, eksploatuojantiems paplūdimių infrastruktūrą;
- kt.

Numatoma, kad Projektas bus įgyvendinamas Ignalinos mieste, teritorijoje, esančioje arti Aukštaitijos nacionalinio parko ribos ir patenkančioje į Aukštaitijos nacionalinio parko buferinės apsaugos zoną.

Atitinkamai, Projektui taikomi apribojimai, susiję su veiklos vykdymu ir infrastruktūros formavimu tokio tipo teritorijoje:

- Minėto *Lietuvos Respublikos statybos įstatymo* nuostatos, pvz., numatančios, kad rengiant statinio projektą, statant statinį, jį naudojant ir prižiūrint privaloma vadovautis Lietuvos Respublikos įstatymais,

teisės aktais ir nustatyta tvarka patvirtintais normatyviniais statinio saugos ir paskirties dokumentais, reglamentuojančiais saugomų teritorijų, kraštovaizdžio, nekilnojamųjų kultūros vertybių ir jų teritorijų apsaugą ir kt.

- *Lietuvos saugomų teritorijų įstatymo*, nauja redakcija priimto 2023 gruodžio 14 d. (Nr. XIV-2350), nuostatos, reglamentuojančios veiklą saugomų teritorijų buferinės apsaugos zonose, pvz., Valstybinių parkų buferinės apsaugos zonose negali būti statomi nauji, rekonstruojami esami, vizualinę taršą keliantys, vertybių eksponavimo sąlygas bloginantys statiniai.
- *Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo*, priimto 2019 m. birželio 6 d. (Nr. XIII-2166), nuostatos, kurios numato draudimą negavus už valstybinio parko ar valstybinio draustinio buferinės apsaugos zonos apsaugą atsakingos institucijos pritarimo (derinimo) projektui ar numatomai veiklai statyti, rekonstruoti, kapitališkai remontuoti, griauti statinius, tiesti inžinerinius tinklus;
- kt.

Be to Projektui taikomi apribojimai, susiję su Aukštaitijos nacionalinio parko ir jo apsaugos zonose esančių teritorijų naudojimu, t. y. *Aukštaitijos nacionalinio parko planavimo scheme*, aktualia redakcija patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. birželio 14 d. nutarimu Nr. 455, numatyti sprendiniai, kuriose nustatyta Aukštaitijos Nacionalinio parko buferinės apsaugos zona (7 tūkst. hektarų ploto), kurios tikslas – apsaugoti Nacionalinio parko gamtinę ekosistemą nuo galimos taršos, o kraštovaizdį – nuo neigiamo vizualinio poveikio.

Projekto rėmuose bus formuojama infrastruktūra, todėl įgyvendinant Projektą būtina remtis atitinkamų statinių įrengimui keliamais reikalavimais, kurie apibrėžti specifiniuose teisės aktuose, pvz., *Apšvietimo elektros įrenginių įrengimo taisyklėse*, patvirtintose Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2011 m. vasario 3 d. įsakymu Nr. 1-28, kurios nustato gyvenamosios ir negyvenamosios paskirties pastatų patalpų vidinio apšvietimo elektros įrangai, gatvių, kelių, aikščių, parkų ir teritorijų išorinio apšvietimo įrangai miestuose, kaimo gyvenamosiose vietovėse, įmonių ir įstaigų teritorijose, reklaminiam apšvietimui, šviesos ženklams ir iluminacijai bei ilgalaikės ultravioletinės spinduliuotės įrenginiams reikalavimus.

Taip pat įgyvendinant Projektą vadovaujamasi bendrojo pobūdžio aktais, privalomais vykdyti atitinkamo tipo juridiniams asmenims vykdant savo veiklą bei atitinkamus veiksmus, pvz., *Lietuvos Respublikos Civiliniu kodeksu*, priimtu 2000 m. liepos 18 d. įstatymu Nr. VIII-1864, *Lietuvos Respublikos Biudžetinių įstaigų įstatymu*, nauja redakcija priimtu 2023 m. lapkričio 16 d. Nr. XIV-2241 ir kt.

Projekto kontekste svarbus yra paskutinis minėtas teisės aktas, t. y. *Biudžetinių įstaigų įstatymas*, kadangi pastarasis reglamentuota teisinius aspektus susijusius su BĮ turto klausimais. Įstatymo 10 str. pažymima, kad BĮ savininko jai perduotas ir BĮ įgytas turtas nuosavybės teise priklauso BĮ savininkui, o BĮ šį turtą valdo, naudoja ir disponuoja juo teisės aktų nustatyta tvarka. Savivaldybių turto valdymo, naudojimo tvarka ir sąlygos yra reglamentuotos *Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymu*, nauja redakcija patvirtintu Lietuvos respublikos Seimo 2014 m. kovo 25 d. įstatymu Nr. XII-802.

Kadangi Projektas priskirtinas infrastruktūrinių projektų kategorijai, svarbu pažymėti, kad šiuo metu teritorija (žemės sklypai), kurioje Projekto dėka planuojama vystyti infrastruktūrą, patikėjimo teise valdomi (ir po Projekto įgyvendinimo bus valdomi) Savivaldybės, kuri ją naudos bei disponuos juo pagal įstatymus Savivaldybių tarybos sprendimų nustatyta tvarka.

Apribojimai, nustatomi *Žemės servitutų nustatymo administraciniu aktu taisyklėse*, patvirtintose 2004 m. spalio 14 d. Lietuvos Respublikos vyriausybės nutarimu Nr. 1289, arba kituose teisės aktuose, pvz., *Žemės paėmimo visuomenės poreikiams įgyvendinant ypatingos valstybinės svarbos projektus įstatyme*, priimtame 2011 m. balandžio 12 d. (Nr. XI-1307), arba *Žemės paėmimo visuomenės poreikiams taisyklėse*, aktualia redakcija patvirtintose Lietuvos Respublikos vyriausybės 2021 m. rugpjūčio 4 d. nutarimu Nr. 612, projektui nenumatyti.

Taigi teisiinių apribojimų, susijusių su disponavimu materialiniu turtu, išskyrus susijusius su statyba leidžiančio dokumento gavimu, atsižvelgiant į Projekto įgyvendinimo numatomos teritorijos specifiką, nenustatyta.

Vadovaujantis anksčiau nurodytais teisiniais aspektais galima teigti, kad Projekto įgyvendinimui yra sudarytos svarbiausios teisinės prielaidos:

- Projekto teikėjo įstatymais apibrėžta veikla apima tokio pobūdžio Projektų inicijavimą bei vykdymą numatyta forma;
- visas aktualių sričių reglamentavimas yra žinomas, teisiinių apribojimų Projekto įgyvendinimui nėra nustatyta ir Projekto įgyvendinimas nekelia prieštaravimų jo teisinėms nuostatoms;
- Projekto darbų apimtis leidžia netrukdomai įgyvendinti Projekto veiklas;
- Projekto įgyvendinimas prisideda prie geresnio teisės aktų įgyvendinimo, kadangi išreiškia proaktyvią poziciją šių teisės aktų nuostatų atžvilgiu;
- nuosavybės ir kito pagrindo valdymo teisės sudaro prielaidas netrukdomai įgyvendinti Projektą.

1.3. Problemos ir jų atsiradimo priežastys

Visų viešųjų paslaugų teikimo ir funkcijų atlikimo potencialas formuojamas vadovaujantis pagrindinių vartotojų ir naudotojų lūkesčiais ir poreikiais bei atsižvelgiant į objektyvius išteklinius ribojimus. Ignalinos rajono savivaldybės rekreacinė infrastruktūra vis dar negali pilnai patenkinti Ignalinos rajono savivaldybės rajono lankytojų poreikių, susijusių su rekreacinių galimybių pakankamumu, kokybe, saugumu, patogumu ir kt. aspektais. Tai neigiamai veikia Ignalinos rajono savivaldybės ekonominę aplinką, jos patrauklumą.

Pagrindinė problema sprendžiama Projekto, suformuluota *2022–2030 metų Utenos regiono plėtros plane*, yra Bendros turizmo infrastruktūros ir kultūros paslaugų trūkumas, nepakankama bendra turizmo rinkodara. Šia problemą lemia Neišnaudotas turizmo potencialas, paslaugų fragmentiškumas ir sezoniškumas (gamtiniai ištekliai nėra tinkamai įveiklinami, juose teikiamos paslaugos fragmentiškos, įtakojamos sezoniškumo, nevystomas teminis turizmas.

1.1 skyriuje pateikta informacija rodo, kad paklausa rekreacinei infrastruktūrai yra tvari. Toks paklausos bazės augimas žymi poreikį maksimaliai išnaudoti disponuojamą potencialą, susijusį su fiksuojamu poreikiu rekreacinei infrastruktūrai Ignalinos rajono savivaldybėje, taip sukuriant adekvačias XXI a. lankytojo reikalavimams lankomos gamtinės aplinkos kokybines sąlygas.

Tokio sąlygų užtikrinimo ir viešosios (įskaitant rekreacinę) infrastruktūros svarbą bei jos lemiamos socialinės-ekonominės padėties gerinimo būtinumą svarbą žymi ir įtvirtina perspektyviniai (strateginiai) šalies dokumentai.

Pagrindiniame nacionaliniame ilgalaikės plėtros dokumente *Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“*, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gegužės 15 d. nutarimu Nr. XI-2015, pažymima, kad būtina užtikrinti aukštą gyvenimo kokybę ir įsidarbinimo galimybes visos šalies gyventojams (nesvarbu, kurioje vietoje jie gyventų), modernizuojant ir kuriant infrastruktūrą bei skatinant smulkiojo ir vidutinio verslo plėtrą skirtinguose šalies regionuose, taip pat visoje šalies teritorijoje siekti vienodų socialinės ir ekonominės aplinkos standartų.

Šiai dienai Lietuvoje didelė dalis savivaldos subjektų susiduria su savo žinioje turimo bei savo valdomos ir disponuojamos infrastruktūros (neefektyviai naudojamų viešųjų pastatų, statinių) eksploatavimo ir naudojimo efektyvumo problemomis, taip pat sąlygojamomis pastarosios elementų būklės, prieinamumo, pakankamumo ir aprėpties, t. y. charakteristikų nulemiančių nesugebėjimą patenkinti išaugusių ir kokybiškai pasikeitusių gyventojų ir lankytojų rekreacinių poreikių ir galimybių lūkesčių.

Šios problemos pasireiškia infrastruktūros trūkumais, rekreacinių objektų sistemų subalansuotumo ir diversifikuotumo galimybių neišnaudojimu, kuris, savo ruožtu mažina urbanizuotos aplinkos patrauklumą, išteklių naudojimo efektyvumą ir kt.

Be to, infrastruktūros trūkumas, prasta būklė arba fizinis nepritaikomumas riboja jos panaudojimo visuomeninėms reikmėms galimybes, t. y. prastos infrastruktūros kiekybinės arba kokybinės charakteristikos neleidžia vystyti viešųjų paslaugų.

Šios problemos yra būdingos ir Ignalinos rajono savivaldybei. Vertinimas rodo, kad Ignalinos rajono savivaldybės rekreacinių objektų sistema, nepaisant pastangų, nesugeba pasiūlyti optimalios infrastruktūrinių elementų konjunkcijos, reikalingos adekvačiam atsakymui į paklausą, kurią generuoja šiandienos lankytojas, norintis ilsėtis prie gamtos objektų.

Savivaldybė laikytina vienu svarbiausių teritorinių – administracinių darinių, kurių infrastruktūrinis vystymas yra tikslingiausias poreikio (paklausos), potencialo (perspektyvos) ir įgyvendinamumo (efektyvumo, atsižvelgiant į objektyvias prielaidas bei sąlygas) prasmėmis. Atitinkamai, kadangi objektyvūs požymiai demonstruoja šio infrastruktūrinio elemento galimą ilgalaikį ir rezultatyvų naudojimą, Savivaldybei reikalinga atitinkamos kokybės ir aprėpties rekreacinė infrastruktūra.

Ignalinos rajono savivaldybės administracija pagal galimybes gerina rekreacinės infrastruktūros būklę, plėtoja materialinę bazę, Savivaldybės biudžeto lėšomis vykdo atnaujinimo ir plėtros darbus ir šiai dienai Ignalinos rajono savivaldybės administracija sugeba užtikrinti patenkinamas laisvalaikio praleidimo ir turiningo poilsio sąlygas esamos Ignalinos rajono savivaldybės infrastruktūros rėmuose.

Tačiau toks infrastruktūros palaikymas ir gerinimas traktuotinas kaip fragmentinis einamasis sprendimas ir negalintis būti traktuojamas kaip reikšmingas viso infrastruktūros funkcionavimo ir atitinkamų rekreacinės pasiūlos užtikrinimo funkcijų atlikimo sąlygų sudarymo kontekste.

Ypatingai ši problema išryškėja vertinant tai, kad Ignalinos mieste yra viešosios rekreacinės erdvės, kurios yra strategiškai palankiose vietose, tačiau jos neišnaudojamos, nepritaikomos lankytojų poilsio ir rekreacijos poreikiams. Tokios erdvės ir teritorijos trukdo darniai ekonominei plėtrai ir skatina netolygų regioninį vystymąsi.

Tokio tipo erdvės pavyzdys yra pietvakarinėje Ignalinos miesto dalyje esanti Gavio ežero (giliausio Ignalinos rajono savivaldybėje) pakrantė.

Pav. 8. Ignalinos paplūdimio esamos būklės fotofiksacija

Duomenų šaltinis: Ernesta Čiučiurkaitė

Šioje pakrantėje yra įrengtas miesto paplūdimys, kurio infrastruktūros būklė *de facto* minimizuoja jo patrauklumą lankytojams.

Infrastruktūros elementų techninė būklė yra prasta, statiniai ir įrenginiai susidėvėję, neatitinka šiuolaikinių reikalavimų. Pakrantėje esantys du pastatai (vienas buvusios vandens čiuożyklos, kitas gelbėtojų namelis) nėra tinkami naudojimui. Lieptas apgadintas ledų sangrūdų ir artimiausiu metu taps nebetinkamas naudoti. Esama tinklinio aikštelė nėra naudojama, kadangi yra per arti vandens ir neaptverta, kita aikštelė užstoja ežero vaizdą bei atima dalį teritorijos iš poilsiautojų. Pakrantėje nėra įrengtų aikštelių vaikams. Be to link pagrindinio miesto pliažo einantys takai nėra apšviesti, kas mažina atvykstančių poilsiautojų saugumą.

Išvardinti ir kt. Gavio ežero pakrantės infrastruktūrinės būklės bruožai lemia šio Projekto poreikį.

Kompleksinė aukšto lygio atvira rekreacinė infrastruktūra yra ypač svarbūs turistinės sistemos, grindžiamos gamtos objektų išnaudojimu sistemos aspektas, o esama padėtis, kai didelio potencialo traukos objektas dėl savo infrastruktūros būklės praktiškai nėra patrauklus lankytojams žymi radikalią minėtos problemos formą.

Siekiant rezultatyviai bei efektyviai prisidėti prie aukščiau nurodytos problemos sprendimo yra būtinas rekreacinės infrastruktūros prie Gavio ežero vystymas.

2. Projekto turinys

2.1. Tikslas ir uždaviniai

Kaip buvo nustatyta 1.3 skyriuje, Ignalinos rajono savivaldybės disponuojamų gamtinių išteklių būklė neleidžia efektyviai ir rezultatyviai jais naudotis pritraukiant didesnius turistų ir lankytojų srautus, jų aplinka ir infrastruktūra tiek iš kiekybinės, tiek iš kokybinės pusės neleidžia efektyviai ir rezultatyviai tenkinti lankytojų bei turistų poreikių ir paklausos atvirai ir prieinamai, universaliai viešai rekreacinei infrastruktūrai su visais reikalingais lydinčiais elementais, kuri yra akivaizdi ir, remiantis 1.1 skyriuje pateiktais duomenimis, auganti.

Dabartinė situacija Ignalinos rajono savivaldybėje, kurioje šiuolaikinio poilsiautojo lūkesčius atitinkanti rekreacinė konjunkтура yra fragmentuota (neintegrali) ir nepakankamai pritaikyta šiandienos poreikiams.

Tokiomis aplinkybėmis (išlaikant esamą rekreacinę infrastruktūrą kiekybinėse ir kokybinėse ribose) nėra galimybės efektyviausiu būdu ir pakankama apimtimi išpildyti savivaldos funkcijų ir užtikrinti esamiems ir potencialiems lankytojams tinkamos prieigos prie gamtos vertybių ir su jomis susijusių veiklų, jų rekreaciniams poreikiams tenkinti būtiną infrastruktūrą.

Norint užtikrinti pakankamą rekreacinių sąlygų pasiūlą, būtina plėtoti atitinkamą infrastruktūrą ir integruoti ją į bendrą sistemą, leisiančią plėtoti turizmą, kaip ekonominio ir socialinį vystymosi pagrindą.

Kokybinė ir kiekybinė rekreacinė infrastruktūra, pritaikyta skirtingiems įvairių asmenų ir grupių poreikiams, plėtra leistų užtikrinti adekvatų šiandienos turistų ir lankytojų aktyvaus ir turiningo laisvalaikio bei pasaulinėms rekreacinėms veikloms ir turizmo vystymo tendencijoms infrastruktūrinį funkcionavimą. Tai lemtų efektyvų ir rezultatyvų gamtinių objektų panaudojimą, pasižyminti paslaugų įvairovę, kokybę, atitiktimi poreikiams ir patogumu, optimaliu disponuojamų išteklių įveiklinimo laipsniu, rekreacinės ir turistinės sistemos funkcionavimą, pasižyminti kokybe, atitiktimi poreikiams ir patogumu ir atitinkamai sukurtu prielaidas turizmo sektoriaus plėtojimui ir jo indėliu į bendrą Savivaldybės ir viso Regiono ekonominę plėtrą augimui.

Įvertinus projekto problematiką, keliamas Projekto tikslas yra **sudaryti prielaidas turizmo sektoriaus vystymuisi, investicijoms ir darbo vietų kūrimui padidinant Ignalinos rajono savivaldybės gamtinių išteklių patrauklumą ir pritaikymą lankytojų ir turistų poreikiams.**

Šiandien suformuluotam tikslui įgyvendinti Savivaldybės ir jos įstaigų dispozicijoje esamų materialinių - infrastruktūrinių sąlygų kokybinės charakteristikos yra nepakankamos.

Šis tikslas tiesiogiai prisideda prie visų 1.3 skyriuje išvardytų strateginių ir pan. pobūdžio planavimo dokumentų nuostatų įgyvendinimo.

Iškeltam tikslui įgyvendinti yra suformuotas uždavinys suformuoti aukštos kokybės rekreacinį kompleksą Ignalinos mieste prie Gavio ežero.

Siekiant Projekto tikslo bus plėtojama Savivaldybės gamtinių objektų rekreacinė ALP infrastruktūra, jos charakteristikos, aprėptis ir būklė tokiu būdu gerinamos laisvalaikio praleidimo sąlygos ir didinamas Savivaldybės patrauklumas.

Projekto tikslui ir uždaviniui įgyvendinti yra būtina atlikti atitinkamus veiksmus ir įgyvendinti konkrečias veiklas, numatytas 3 dalyje, kurių dėka bus tobulinama ir plečiama rekreacinė infrastruktūra, būtina gamtinės aplinkos turistiniam patrauklumui didinti, tuo pačiu, prielaidų didesniems turistų ir lankytojų srautams, kursiantiems paklausą pilnam spektrui turizmo paslaugų, formuoti sudarymui.

2.2. Sąsajos su kitais projektais

Projekto pareiškėjas, kiti subjektai, Projekto rezultatais tiesiogiai besinaudosiantys asmenys bei naudos gavėjai nėra įgyvendinę ir šiandien neplanuoja įgyvendinti kitų projektų, susijusių gamtinių išteklių, kurių įveiklinimui skirtas teikiamas Projektas, vystymu arba panaudojamumo didinimu, arba su infrastruktūra, kurios suformavimui skirtas teikiamas Projektas, vystymu.

Savivaldybėje yra įgyvendinta daug projektų, kurie buvo skirti Savivaldybės turizmo sektoriaus vystymui ir susijusiai infrastruktūrai gerinti, rekreacinėms sąlygoms tobulinti, gamtos ir kultūros paveldo funkcionalumui ir turistiniam prieinamumui bei įveiklinimui didinti, pvz.:

- Aktyvaus turizmo (poilsio) paslaugų kompleksinė plėtra ir sezoniškumo įtakos mažinimas turizmo sektoriui Ignalinos rajone;
- Bendro naudojimo rekreacinės teritorijos prie Mokyklos gatvės Ignalinoje kompleksiškas pertvarkymas ir pritaikymas turizmui;
- Dviračių ir pėsčiųjų tako Ignalinoje nuo Švenčionių gatvės iki Sporto gatvės statyba;
- Dviračių takais per Baltijos ežerų kraštą;
- Dūkštelių kaimo nekilnojamųjų kultūros paveldo objektų sutvarkymas;
- Turizmo informacinės infrastruktūros plėtra Utenos, Ignalinos, Zarasų rajonų ir Visagino savivaldybėse (partnerio teisėmis);
- kt.

Be to, Ignalinos rajono savivaldybės administracija yra įgyvendinusi projektus, skirtus gamtinių išteklių ir jų aplinkos gerinimui ir sutvarkymui, pvz.:

- Dūkšto ežero gamtosauginis valymas ir pakrančių gamtosauginis sutvarkymas;
- Palaukinio ežero vakarinės dalies valymas ir pakrančių gamtosauginis tvarkymas;
- kt.

Taip pat Ignalinos rajono savivaldybės administracija yra įgyvendinusi projektus, kurių metu tikslingai buvo plėtojama aktyvaus laisvalaikio ir poilsio infrastruktūra prie gamtinių išteklių, skatinant jų lankomumą, o vienas iš jų „Bendro naudojimo teritorijų ir statinių Ignalinoje pagerinimas“ (VP3-1.1-VRM-02-R-92-003) buvo susijęs su rekreacinės infrastruktūros formavimu prie Gavio ežero. Šio projekto dėka 2015 m. buvo pagerintos laisvalaikio ir užimtumo galimybės skirtingose Ignalinos vietose, o prie Gavio ežero buvo suformuota fizinio aktyvumo praktikoms pritaikyta infrastruktūra

Galima paminėti ir kitus projektus, kurie būtų gamtinių išteklių prieinamumo ir įveiklinimo didinimui bei rekreacinei infrastruktūrai gerinti, tačiau nė vienas iš jų pagal konkrečius sprendinius nėra susijęs su Projektu. Visi kiti Savivaldybėje įgyvendinti projektai gali būti susieiti su teikiamu tik dėka analogiškos (panašios) srities, panašaus tipo sprendinių (pvz., panašių atskirų infrastruktūrinių elementų arba darbų vykdymu kituose objektuose arba vietose), bet nė vienas jų nėra susijęs su teikiamu Projektu tiesioginiais ryšiais, o visos aktyvaus rekreacinės infrastruktūros vystymo iniciatyvos, kurios buvo įgyvendintos anksčiau nėra susiję su Projekte numatomomis vykdyti veiklomis.

Taigi Projekto išlaidos negali būti susijusios su kitų projektų išlaidomis ir yra griežtai atskirtos bei nesikartoja jokių kitų projektų biudžetuose, investavimo objektai yra skirtingi, todėl projektų veiklų dubliavimosi ir dvigubo finansavimo tikimybė yra eliminuota. Kiti projektai ir Projektas vienas kitą netiesiogiai papildo ir sukuria turizmo srities rezultatus, kurie kartu formuoja bendrą situaciją Savivaldybės teritorijoje darant rekreacinę aplinką labiau prieinama, patrauklesnė ir palankiau vertinama, o Savivaldybė paverčiant patrauklesnė ekonominiais subjektams, susijusiems su turizmo sritimi įsisteigti ir plėtoti. Tačiau jokios tarpusavio priklausomybės (nei papildomųjų arba priežastinių ryšių) tarp šių projektų nėra.

Konstatuotina, kad Savivaldybėje įgyvendintų, įgyvendinamų ar planuojamų įgyvendinti projektų, kurie būtų susiję su Projekte nurodytomis veiklomis, nebuvo nustatyta, projektų veiklos nesidubliuoja, o galimas paralelinis jų įgyvendinimas sukuria daugiklio efektą, kuris leidžia pasiekti geresnių akumuluotų rezultatų arba sukuria prielaidas geresniam pasiektų rezultatų išnaudojimui.

2.3. Tikslinės grupės ir poveikio ribos

Projekto tikslinė(-ės) grupė(-ės) – tai asmenų arba organizacijų grupės, kurių poreikių tenkinimui arba funkcionavimo bei veiklos vykdymo aplinkos tobulinimui skirtas ir/ar tarnauja atitinkamas projektas.

Kadangi rekreacinių sąlygų užtikrinimas ir poreikių tenkinimas yra aktualus ne tik tiesiogiai tokiomis sąlygomis savo poreikių tenkinimui besinaudojantiems subjektams, bet ir tokio naudojimosi teigiamą socialinį ir ekonominį poveikį patiriantiems subjektams, šiame kontekste išskirtinos dvi grupės:

- Tiesiogiai naudos gavėjai;
- Netiesioginiai (galutiniai) naudos gavėjai.

Šių grupių atskyrimo charakteringas požymis yra Projekto rezultatų naudojimo tipas (tiesioginis sukurto produkto (rekreacinės infrastruktūros) naudojimas gaunant naudą, arba produkto naudojimo dėka pasiekto rezultato naudojimas gaunant naudą).

Aiški Projekto orientacija ir specifika (prieigos prie gamtinių išteklių, užtikrinančios rekreacinių poreikių tenkinimą, kokybinis vystymas, kiekybinė ir aprėpties plėtra) leidžia pagrįstai identifikuoti ir atskirti aiškia

tiesioginių naudos gavėjų grupę, kuri gali būti charakterizuota, griežtai atskirta ir preliminarai kiekybiškai apibrėžta.

Projekto kontekste tai Ignalinos rajono savivaldybės gyventojai bei lankytojai, suinteresuoti gamtinių objektų lankymu, naudojant juos rekreacinių poreikių tenkinimui, bei atitinkamo lygio rekreacinius poreikius atitinkančia infrastruktūra ir prieiga prie pastarosios bei jos funkcionalumu. Šie asmenys naudosis projekto dėka suformuota infrastruktūra.

Tiesioginių naudos gavėjų grupė sąlyginai gali būti susegmentuota į 2 kategorijas:

- Vietiniai lankytojai ir turistai;
- Iš užsienio atvykę lankytojai ir turistai.

Atsižvelgiant į tai, kad didesnė viešųjų rekreacinių veiklų pasiūla generuoja papildomus lankytojų ir turistų srautus, Projekto kontekste išskirtina netiesioginių naudos gavėjų grupė, kurios nariai naudosis Projekto dėka sukurtais rezultatais, t. y. padidėjusiais lankytojų srautais.

Netiesioginių (galutinių) naudos gavėjų grupė sąlyginai gali būti susegmentuota į 3 kategorijas:

- Ignalinos miesto ir aplinkinių teritorijų verslo subjektai, kurių vykdomos ekonominės veiklos rūšys yra susijusios su turizmo sritimi, lankytojų aptarnavimu ir priklauso nuo lankytojų (fizinį asmenų) skaičiaus ir srautų atitinkamoje teritorijoje⁴;
- Ignalinos miesto ir aplinkinių teritorijų gyventojai;
- Ignalinos rajono savivaldybės viešojo sektoriaus (viešojo administravimo ir viešųjų paslaugų) subjektai, kurių funkcijos yra susijusios su turizmo sektoriumi.

Visų viešųjų paslaugų teikimo ir funkcijų atlikimo potencialas formuojamas vadovaujantis pagrindinių vartotojų ir naudotojų lūkesčiais ir poreikiais bei atsižvelgiant į objektyvius išteklinius ribojimus⁵, tad norint gerinti gamtinių išteklių pritaikymą rekreacinėms reikmėms, turistinių įveiklinimą ir prieinamumą lankytojams Savivaldybėje pirmiausia būtina atsižvelgti į tikslinių grupių poreikius.

Didžiausią naudą iš Projekto sukurtų rezultatų gaus tiesiogiai projekto dėka sukurta infrastruktūra besinaudosiantys subjektai. Šie asmenys fiziškai naudosis Projekto dėka suformuota infrastruktūra savo tiesioginių poreikių tenkinimui. Tai yra Projekto metu sukurtos infrastruktūros tiksliniai naudotojai.

Visi tiesioginių naudos gavėjų grupės nariai yra suinteresuotos arba pačia atitinkamos kokybės rekreacine infrastruktūra, arba prieiga prie atitinkamos infrastruktūros bei jos funkcinių galimybių (jiems aktualu, kad infrastruktūra būtų funkcionali (leistų vykdyti skirtingas turiningo poilsio veiklas), prieinama (pakankamo dydžio, atvirumo), saugi ir komfortiška (atitinkanti visas higienos normas ir kitus standartus), t. y. rekreacinių galimybių pasiūla ir įvairovė. Todėl visi tikslinės grupės nariai Projekto įgyvendinimo dėka gaus iš esmės analogišką naudą, t. y. pagerėjusią prieigą prie kokybiškesnės rekreacinės infrastruktūros, leisiančios tenkinti jų rekreacinius poreikius. Taip pat pažymėtina, kad orientacija į tikslinių grupių poreikius yra susijusi ne tik su pačios infrastruktūros pasiūla, bet ir su kokybinėmis infrastruktūros charakteristikomis, su jos patogumu ir kokybe bei aprėptimi ir, atitinkamai, kompleksinės rekreacinės infrastruktūros prieinamumo ir naudojimosi juo rekreacinių poreikių tenkinimui patrauklumu⁶.

Aprašyti baziniai tikslinės grupės poreikiai, kurių netenkinimas ateityje gali versti tikslinių grupių narius arba pasirinkti alternatyvius jų poreikio tenkinimo būdus, arba dalinai atsisakyti poreikių tenkinimo, nesant atitinkamai kiekybinei ir kokybinei pasiūlai.

Šiandien Gavio ežero, kaip rekreacinės traukos objekto pakrančių infrastruktūra neišpildo tikslinių grupių narų poreikių, lūkesčių ir reikalavimų, kadangi jos eksploatacinės savybės neužtikrina adekvačios ir saugios šio gamtinio objekto lankymo ir rekreacinės veiklos vykdymo aplinkos. Nesant tinkamai prieinamai rekreacinei infrastruktūrai nėra galimybės užtikrinti visų reikalingų sąlygų šio gamtos objekto prieinamumo visuomenės poreikiams reikalavimų išpildymui.

Antros kategorijos subjektai tiesiogiai nesinaudos Projekto dėka suformuotais infrastruktūriniais elementais, bet suformuotos infrastruktūros funkcionavimas sukuria vertę aplinkos elementams, kurie yra tiesiogiai susiję su šių subjektų funkcijomis ir tikslais, t. y. subjektai, kurie naudosis Projekto generuojamais rezultatais (netiesioginis naudojimas, gaunant naudą dėl kitų asmenų naudojimosi Projekto dėka sukurtu produktu).

⁴ Pastebėtina, kad turizmo sektoriaus bendrąją pridėtinę vertę didžiaja dalimi sukuria apgyvendinimo įstaigos, restoranai, barai ir kitos maitinimo įstaigos, visų rūšių transportas, kelionių agentūros ir kelionių organizatoriai, pramogų ir poilsio organizavimo įmonės, kt.

⁵ ypatingai finansinis aspektas yra aktualus tokio dydžio ir ekonominės konjunktūros teritoriniams-administraciniais dariniais kaip Ignalinos rajono savivaldybė.

⁶ kadangi jie gaus specifinę, konkrečiai grupei būdingą naudą, pasireikšiančią kiekvienam jos nariui individualiai, galutinė Projekto teikiama nauda gali būti skirtinga sub-segmentavimo atveju, kiekvienam iš sub-segmentų turint atskirus specifinius poreikius.

Kadangi Projekto įgyvendinimo dėka bus formuojama viešojo rekreacinė infrastruktūra, dėsninga, kad tai generuos atitinkamą naudą socialinei ir ekonominei teritorijos terpei. Šių subjektų poreikiai yra susiję su didėjančiais lankytojų srautais, generuojamais poilsio ir rekreacijos objektų patrauklumo lankymui ir naudojimui augimo, kadangi šie srautai suformuoja prielaidas jų bendrojo pobūdžio poreikių tenkinimui ir tikslų siekimui, net ir jiems patiems nesinaudojant sukurta infrastruktūra.

Vertinant šios kategorijos segmentus, kiekvieno iš jų poreikiai ir, atitinkamai, potencialiai gaunama nauda yra skirtingi.

Ignalinos miesto ir aplinkinių teritorijų verslo subjektai⁷ dėl papildomai pritrauktų lankytojų turės didesnę paklausos bazę savo teikiamų paslaugų arba realizuojamų produktų pardavimui, t. y. didesnę potencialių ir prieinamų klientų skaičių, kurie leis jiems pradėti vykdyti veiklą, plėsti savo jau vykdomą veiklą, išplėsti savo veiklą į konkrečią su Projektu susijusią teritoriją. Pirmiausiai tai yra tiesiogiai su lankytojų skaičiumi susiję verslo subjektai – apgyvendinimo paslaugų teikėjai, maitinimo paslaugų teikėjai, poilsio ir pramogų organizavimo paslaugų teikėjai. Tačiau, šis segmentas *de facto* apima platesnį verslo subjektų spektrą, įtraukiantį, pvz., mažmeninės prekybos įmones ir kt., kurių ekonominės veiklos rezultatai tiesiogiai priklauso nuo to, koks asmenų skaičius atitinkamu metu yra jų artimoje geografinėje aplinkoje. Visi šie subjektai padidėjus lankytojų srautams turės didesnes ekonominės plėtos galimybes, kurios leis jiems ne tik generuoti didesnę pajamų apimtį, bet ir investuoti į savo verslo plėtrą (tiesioginė veiklos apimčių augimo pasekmė) bei kurti papildomas darbo vietas.

Pastarasis aspektas yra pirminis antrojo šios grupės segmento poreikis, kadangi Ignalinos miesto ir aplinkinių teritorijų gyventojai išaugus ekonominiam aktyvumui, lemiama didesnių lankytojų srautų, turės didesnes ir kokybiškai geresnes įsidarbinimo galimybes (plėtojantis su lankytojų srautais tiesiogiai susijusioms ekonominėms veikloms ir didėjant jų mastui ekonominės veiklos vykdytojams bus reikalingi papildomi žmogiškieji ištekliai, dirbsiantys pareigose, tiesiogiai ir netiesiogiai susijusiose su lankytojų srautų aptarnavimu). Pažymėtina, kad ekonominės veiklos plėtojimas ne tik sukurs papildomas įsidarbinimo galimybes Ignalinos rajono savivaldybės gyventojams, bet ir padidins darbo vietų kokybę, kadangi esant ribotai darbo jėgos pasiūlai, papildomų žmogiškųjų išteklių pritraukimo poreikis lemia geresnes darbo sąlygas, siūlomas šiose darbo vietose. Be to, bet kuriam gyventojui yra aktualus ne tik individuali gerovė, bet ir socialinis-ekonominis kontekstas, kuriame gyventojas yra, t. y. bendra socialinės-ekonominės aplinkos būklė, kuri vystantis ekonominėms veikloms (ypatingai veikloms, susijusioms su turizmo sektoriumi, kurios iš esmės neturi neigiamos įtakos gyvenimo kokybei) gerėja.

Būtent šios būklės gerėjimo užtikrinimas yra aktualus Ignalinos rajono savivaldybės viešojo sektoriaus (viešojo administravimo ir viešųjų paslaugų) subjektams, kurių funkcijos yra susijusios su turizmo sektoriumi ir jo, integralios ekonomikos dalies, vystymusi. Projekto įgyvendinimo dėka pagerinus ir išplėtus esamą rekreacinę infrastruktūros tinklą, Savivaldybės teises ir pareigas įgyvendinanti Ignalinos rajono savivaldybės administracija galės geriau tenkinti Savivaldybės gyventojų poreikius ir potencialiai pritraukti į naujų subjektų (dėka pagerėjusios aplinkos kokybės, infrastruktūrinių sąlygų ir praktinių investicinių veiklos rezultatų), t. y. geriau atlikti savo funkcijas, efektyviau naudoti išteklius⁸, kaip ir kiti viešojo sektoriaus subjektai, kurių veiklos rezultatyvumas ir, esant didėjantiems srautams, efektyvumas, susijęs su papildomais lankytojų srautais (pirmiausia, tarp tokių subjektų paminėtinas Ignalinos rajono turizmo informacijos centras, kurio veikla yra tiesiogiai susijusi su lankytojų aptarnavimu ir informacijos jiems teikimu, taip pat viešųjų paslaugų teikėjai, kurių tikslas (vienas iš tikslų) yra lankytojų aptarnavimas, tokie kaip muziejai (Ignalinos krašto muziejus ir kt.), arba gamtos paveldą administruojančios įstaigos (Aukštaitijos nacionalinio parko ir Labanoro regioninio parko direkcija)).

Rekreacinių poreikių tenkinimas panaudojant gamtinius išteklius yra aktualus visoms visuomenės grupėms – nuo pradinio ugdymo mokinių iki senjorų, nuo mažų gyvenviečių gyventojų iki užsienio svečių, potencialus paklausą gamtinių išteklių lankymui ir rekreacinės veiklos, susijusios su šiais ištekliais, vykdymui generuojančių asmenų srautas netapatintas su Projekto tiksline grupe, kuri yra santykinai mažesnė.

Vertinant šios grupės dydį, pažymėtina, nors apibrėžti konkretų būsimosios rekreacinės infrastruktūros naudotojų skaičių yra sudėtinga (potencialiai tai yra faktiškai kiekvienas asmuo, gyvenantis arba turintis galimybę apsilankyti ir praleisti laiką Ignalinos mieste), jį galima hipotetiškai paskaičiuoti remiantis disponuojama

⁷ šiuo atveju verslo subjektai traktuojami kaip esami (atitinkamoje teritorijoje jau veikiantys) ūkio subjektai ir potencialūs (atitinkamoje teritorijoje dar neveikiantys, bet dėl pasikeitusios situacijos, išaugus paklausos bazei, atitinkamoje teritorijoje įsisteigiantys) ūkio subjektai

⁸ vienas esminių Ignalinos rajono savivaldybės administracijos poreikis yra užtikrinti maksimalų aktualios infrastruktūros vystymąsi mažiausiais kaštais, t. y. savo veiklos rezultatyvumo ir efektyvumo poreikiais. Ignalinos rajono savivaldybės administracija yra suinteresuota plėtoti savo administracinę veiklą, esant paklausai, maksimaliai tenkinti visų Savivaldybės gyventojų poreikius tiek kiekybine prasme (pasiūlant didesnes infrastruktūrines galimybes didesniai naudotojų skaičiui), tiek kokybine prasme (pasiūlant įvairesnes rekreacines ir aktyvaus turiningo laisvalaikio galimybes), disponuojamus ir prieinamus kitų šaltinių išteklius investuoti, o ne sunaudoti einamiesiems poreikiams tenkinti

kiekybine informacija apie asmenis, tenkinančius rekreacinius poreikius Ignalinos rajono savivaldybėje bei darant atitinkamas skaitines prielaidas.

Atitinkamai, ne visi iš 70,3 tūkst. asmenų, nurodytų kaip potencialūs tokio tipo infrastruktūros naudotojai, gali būti priskirti tikslinei grupei (daliai asmenų aktuali rekreacija, susijusi su kultūrinėmis paslaugomis, pažintinėmis veiklomis ir pan. o daliai asmenų poilsis gamtoje nėra susidomėjimo objektas arba laisvalaikio praleidimo alternatyva).

Atsižvelgiant į šiuos veiksnius potencialių lankytojų skaičius turi būti mažinamas atitinkamomis proporcijomis, pagal potencialių tikslinės grupės narių pritraukimo galimybę.

Numatoma, kad potencialių rekreacinės infrastruktūros prie Gavio ežero lankytojų pritraukimo galimybės ribojimų, pasiekiami tokių asmenų dalis, vadovaujantis minimalistinėmis prielaidomis, siekia ne daugiau nei 12 proc. (0,88 mažėjimo koeficientui būnant lemiamam geografinio artumo faktoriaus ir sezoniškumo faktoriaus)⁹, o bendra skaitinė išraiška siekia 8,43 tūkst. asm., kuriems įgyvendinus Projektą bus užtikrinta prieiga prie jiems aktualios rekreacinės infrastruktūros ir poilsio galimybių.

Kito segmento – Ignalinos rajono savivaldybės gyventojų – skaitinė apimtis siekia 5,7 tūkst. asmenų (vertinant 2025 m. pradžios Ignalinos miesto gyventojų skaičių, siekiantį 4722 asm. ir darant prielaidą, kad aplinkinėse teritorijose gyvenančių asmenų, suinteresuotų projekto rezultatais skaičius sudaro 20 proc. Ignalinos gyventojų skaičiaus).

Mažų ir vidutinių įmonių, veikiančių Ignalinos rajono savivaldybės teritorijoje skaičius 2024 m. siekė 308.

Šiandien kokybinis ir kokybinis gamtinių išteklių rekreacinės infrastruktūros nepakankamumas sąlygoja neoptimalų rekreacinės sistemos funkcionavimą, efektyvumo nepakankamumą. Savivaldybės rekreaciniai (įskaitant aktyvaus laisvalaikio ir poilsio) pritaiktų gamtos objektų tinklas, ir egzistuojanti laisvalaikio infrastruktūra neišpildo tikslinių grupių narių poreikių, lūkesčių ir reikalavimų, kadangi tinklas nepakankamas, objektų mažai, jų eksploatacinės savybės neužtikrina adekvačios ir saugios turiningo laisvalaikio aplinkos. Tai neigiamai veikia Savivaldybės patrauklumą, adekvatumą XXI a. kurortinei teritorijai keliamus reikalavimus, susijusius su rekreacinių poreikių tenkinimu.

Įgyvendinus projektą pagerėtų Savivaldybės gamtinių išteklių panaudojimas turistinėms reikmėms, padidėtų rekreacinės infrastruktūros diversifikuotumas, kokybė. Atviro šiuolaikinio rekreacinio objekto, kuriuo galėtų naudotis Gavio ežero lankytojai, ir kuris, tikimasi, taps nauju turistinės traukos centru, mėgstama lankymosi vieta, atsiradimas leis ne tik (dalinai) patenkinti paklausą tokio tipo infrastruktūrai, bet ir padidinti ekonominės aplinkos patrauklumą, sukurti prielaidas socialiniam-ekonominiam vystymuisi. Pritaikant gamtinius išteklius turizmo poreikiams ir vystant viešąją rekreacinę infrastruktūrą, būtų tenkinami išvardintų tikslinių grupių segmentų poreikiai, tuo pačiu didinant vietos ekonominį patrauklumą ir stiprinant tolimesnio vystymo ir netolygumų mažinimo potencialą.

Teigtina, kad Ignalinos rajono savivaldybės administracija, įgyvendindama Projektą orientuojasi ne tiek į savo veiklos parametrų gerinimą ir jo tiksluose užkoduotą infrastruktūrinių prielaidų plėtojimą, kiek į šiandien objektyviai egzistuojančių suinteresuotų šalių ir tikslinių grupių narių poreikių ir lūkesčių tenkinimą, mažinant disbalansą tarp jiems aktualios rekreacinės infrastruktūros ir galimybių pasiūlos bei paklausos.

Projekto ribos yra tiesiogiai sietinos su gamtinių išteklių rekreacinės infrastruktūros suformavimu ir šių išteklių įveiklinimu.

Projektas yra skirtas svarbiai viešajai infrastruktūrai plėtoti ir gerinti, turistinės sistemos materialinės bazės vystymui ir infrastruktūrinių sąlygų gerinimui, taip pat Ignalinos rajono savivaldybės administracijos vykdomoms viešosioms funkcijoms tobulinti ir yra orientuotas į Ignalinos rajono savivaldybės lankytojų poreikius, lūkesčius ir reikalavimus, susijusius su rekreacine infrastruktūra ir rekreacinės veiklos sąlygomis, tenkinimu, atitinkamai, ir su bendra socialinio-ekonominio vystymosi perspektyva.

Nustatant Projekto ribas, yra siekiama užtikrinti Projekto poveikio kompleksškumo bei teritorijos aprėptį. Dėl šios priežasties į Projekto apimtį yra įtraukiamos veiklos, kurios nebuvo finansuotos, įgyvendinant kitus projektus ir kurios prisideda prie suformuluotų Projekto uždavinių įgyvendinimo. Be to, Projektas nėra skaidomas į smulkesnes dalis dėl administravimo bei įgyvendinimo paprastumo. Veiklos, kurios yra nesusijusios su suformuluotais Projekto tikslu arba uždaviniu, neįeina į Projekto apimtį.

Projektas nėra sudėtinė kitų projektų dalis, o norint pasiekti Projekto tikslą, papildomų arba paralelinių projektų vykdymas nėra reikalingas. Projektas bus įgyvendinamas kaip atskiras vienetas, kurio organizacija yra aiškiai nustatyta, o rezultatai yra integralūs šios organizacijos veiklos komponentai. Projektą numatoma įgyvendinti kaip vientisą projektą, susidedantį iš tiksliai apibrėžtų kryptingų ekonominių bei techninių darbų, veiklų ir paslaugų,

⁹ Plačiau Žr. poskyrį 5.3.2.

kuriuo siekiama aiškaus tikslo ir iš anksto apibrėžtų rezultatų, kurie bus pasiekti įgyvendinus suformuluotas veiklas (atlikus numatytus aktyvaus laisvalaikio ir poilsio infrastruktūros vystymo darbus).

Kadangi Projektas yra aiškiai lokalizuotas Ignalinos mieste (prie Gavio ežero¹⁰), Projekto teritorinė apimtis yra susijusi su šiuo teritoriniu administraciniu vienetu bei besiribojančiomis teritorijomis.

Bet nepaisant to, kad Projektas yra lokalizuotas, atsižvelgiant į tai, kad panašių objektų, atitinkančių aukštus standartus, pasiūla visoje Savivaldybėje nėra pakankama, be to, ji negali būti vertinama kaip perteklinė ir viso Utenos regiono lygmeniu, galima teigti, kad Projekto poveikis peržengia nurodytas teritorines ribas ir jo rezultatas yra aktualus platesniu mastu.

2.4. Projekto organizacija

Ignalinos rajono savivaldybė yra Valstybės teritorijos administracinis vienetas, turintis juridinio asmens statusą bei *Lietuvos Respublikos Konstitucijos* laiduotą savivaldos teisę, įgyvendinamą per Savivaldybės tarybą.

Projektą teikia (pareiškėjo funkcijas atlieka) ir Projekto įgyvendinimą užtikrins Ignalinos rajono savivaldybės administracija, kuri yra Savivaldybės vykdomoji institucija.

Ignalinos rajono savivaldybės administracija yra pelno nesiekianti biudžetinė įstaiga ir Ignalinos rajono savivaldybės vykdomoji institucija, kurios veikla skirta įstatymams ir kitiems norminiams teisės aktams įgyvendinti, vietos savivaldos institucijų sprendimams įgyvendinti priimant administracinius sprendimus, teikiant įstatymų numatytas administracines paslaugas, administruojant viešųjų paslaugų teikimą Savivaldybėje ir atliekant Savivaldybės vidaus administravimą.

Lentelė 3. Bendri Projekto teikėjo duomenys

Pavadinimas	Ignalinos rajono savivaldybės administracija
Teisinis statusas	Ignalinos rajono savivaldybės biudžetinė įstaiga
Steigėjas	Ignalinos rajono savivaldybė
Savininko teisių ir pareigų subjektas	Ignalinos rajono savivaldybės Taryba
Adresas	Laisvės al. 70, LT30122 Ignalina
Telefonas	+370 700 11 220
Elektroninio pašto adresas	info@ignalina.lt
Internetinio tinklapio adresas	www.ignalina.lt
Juridinio asmens kodas	288768350

Duomenų šaltinis: Ignalinos rajono savivaldybės administracija

Ignalinos rajono savivaldybės administracija savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo, Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos, Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymais, kitais Lietuvos Respublikos įstatymais ir Vyriausybės nutarimais, kitais teisės aktais, Savivaldybės tarybos sprendimais, Savivaldybės tarybos veiklos reglamentu, Savivaldybės mero potvarkiais, Administracijos direktoriaus įsakymais, Ignalinos rajono savivaldybės administracijos nuostatais ir kitais Lietuvos Respublikos teisės aktais.

Ignalinos rajono savivaldybės administracijos funkcionavimas ir valdymas grindžiamas įstatymų viršenybės, objektyvumo, veiklos viešumo ir skaidrumo, plėtros ir veiklos planingumo, žmogaus teisių ir laisvių užtikrinimo ir gerbimo, nepiktnaudžiavimo valdžia, tarnybinio bendradarbiavimo principais.

Ignalinos rajono savivaldybės administracijos tikslai, uždaviniai, funkcijos ir teikiamos paslaugos yra nustatytos *Ignalinos rajono savivaldybės administracijos nuostatuose*, aktualia redakcija patvirtintose Ignalinos rajono savivaldybės tarybos 2024 m. vasario 15 d. sprendimu Nr. T-9.

Remiantis Nuostatais, Ignalinos rajono savivaldybės administracijos tikslai – skatinti ir plėtoti vietos savivaldą kaip demokratinės valstybės raidos pagrindą; sudaryti būtinas teises prielaidas įgyvendinti Lietuvos Respublikos Konstitucijos nuostatą, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms; tinkamai atlikti viešojo administravimo funkcijas, organizuoti kokybiškų viešųjų ir administracinių paslaugų teikimą; įgyvendinti teisės aktų nustatytas funkcijas kuo efektyviau tenkinant bendruomenės interesus.

Šie tikslai įpareigoja Ignalinos rajono savivaldybės administraciją tinkamai atlikti viešojo administravimo funkcijas ar atskiras vykdomosios valdžios funkcijas ir organizuoti kokybiškų viešųjų paslaugų teikimą.

¹⁰ Plačiau žr. skyrių 7.2.

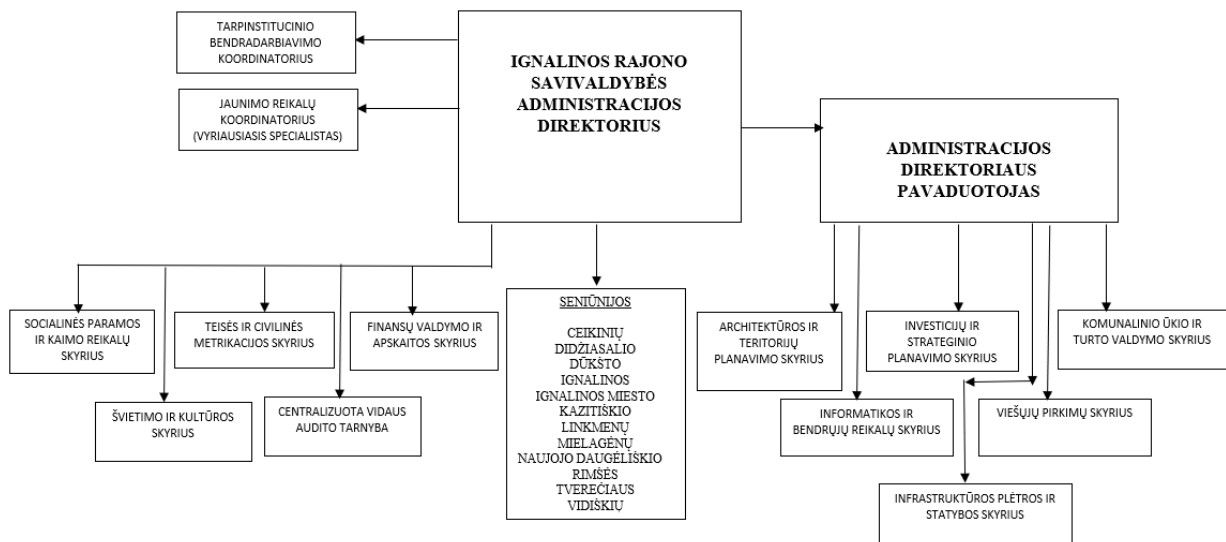
Ignalinos rajono savivaldybės administracija, įgyvendindama iškeltą tikslą ir vykdydama pavestus jai uždavinius:

- Savivaldybės teritorijoje organizuoja ir kontroliuoja Savivaldybės institucijų sprendimų įgyvendinimą arba pati juos įgyvendina;
- įstatymų nustatyta tvarka organizuoja Savivaldybės biudžeto pajamų, išlaidų ir kitų piniginių išteklių buhalterinės apskaitos tvarkymą, organizuoja ir kontroliuoja Savivaldybės turto valdymą ir naudojimą;
- administruoja viešųjų paslaugų teikimą;
- kt.

Administracija, vykdydama pavestus jai uždavinius, pirmiausia, administruoja viešųjų paslaugų teikimą.

Administraciją sudaro struktūriniai padaliniai ir struktūriniai teritoriniai daliniai – seniūnijos, viena iš kurių – Ignalinos miesto seniūnija, kurios teritorijoje įgyvendinamas Projektas. Jie vykdo Savivaldybės tarybos formuojamą Savivaldybės politiką ir atsako už tam tikrą jų kompetencijai priskirtą Savivaldybės veiklos sritį.

Pav. 9. Ignalinos rajono savivaldybės valdymo ir organizacinė struktūra

Duomenų šaltinis: Ignalinos rajono savivaldybės administracija

Aiški valdymo ir sprendimų priėmimo struktūra, funkcijų pasidalijimas ir priskyrimo paprastumas, taip pat suinteresuotų šalių įtrauktis į Ignalinos rajono savivaldybės administracijos vykdomą Savivaldybės administruojamų probleminių sričių situacijos tobulinimą užtikrina, kad Projekto rezultatais bus naudojamosi tinkamai ir jie bus prieinami visiems subjektams, kuriems jie yra aktualūs.

Ignalinos rajono savivaldybės administracijos personalą sudaro daugiau nei 160 darbuotojų, sukaupusių didelę viešųjų paslaugų administravimo patirtį ir disponuojančių pakankamomis kompetencijomis ekstensyviai ir intensyviai aktualios projekto kontekste infrastruktūros plėtojimui.

Tarp jų paminėtini Investicijų ir strateginio planavimo skyriaus specialistai, kurių vieni pagrindinių uždavinių, remiantis *Ignalinos rajono savivaldybės administracijos Investicijų ir strateginio planavimo skyriaus nuostatais*, patvirtintais Ignalinos rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2024 m. gegužės 2 d. įsakymu Nr.VT-143, yra dalyvauti kuriant Ignalinos rajono savivaldybės ekonominės, socialinės plėtros strategiją, organizuoti ir koordinuoti jos įgyvendinimą; koordinuoti strateginių plėtros ir veiklos planų rengimą ir įgyvendinimą ir kt. o tarp funkcijų, kurias atlieka šis skyrius išskirtinos šios: koordinuoti, organizuoti ir rengti paraiškas Europos Sąjungos struktūrinių fondų ar kitų programų ir fondų paramai gauti, dalyvauti rengiant projektus, finansuojamus iš programų ar fondų lėšų; dalyvauti atnaujinant ir įgyvendinant, kuriant regioninius ir nacionalinius plėtros planus, programas, strategijas; rengti savivaldybės turizmo infrastruktūros, gyventojų poilsio organizavimo projektus ir koordinuoti jų įgyvendinimą; kontroliuoti visų projektų, kuriuose dalyvauja savivaldybės administracija, vykdymą, konsultuoti šių projektų vykdytojus su projektų vykdymu susijusiais klausimais ir pan.

Taip pat pažymėtini Infrastruktūros plėtros ir statybos skyriaus specialistai, kurie, vadovaujantis *Ignalinos rajono savivaldybės administracijos Infrastruktūros plėtros ir statybos skyriaus nuostatais*, patvirtintais Ignalinos rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2024 m. gegužės 2 d. įsakymu Nr.VT-143, yra organizuoti ir koordinuoti pastatų ir statinių statybos, rekonstravimo, remonto, griovimo darbus vykdam užsakovo funkcijas; užtikrinti Savivaldybių infrastruktūros plėtros įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nuostatų įgyvendinimą ir kt., o tarp funkcijų, kurias atlieka šis skyrius išskirtinos šios: organizuoti ir vykdyti savivaldybės pastatų, statinių statybos, rekonstrukcijos ir remonto techninę priežiūrą; rengti statinių ir pastatų statybos, rekonstravimo ir remonto darbų technines specifikacijas, reikalingas schemas ir sąmatinius skaičiavimus, nustatyti kvalifikacinius reikalavimus

statybos darbams pirkti, rengti statybos rangos sutarčių projektus statybos darbams pirkti ir kontroliuoti sudarytų sutarčių vykdymą; vykdyti naujai statomų, rekonstruojamų, remontuojamų, griaujamų pastatų ir statinių statybų užsakovo funkcijas; planuoti lėšų poreikį Skyriaus funkcijoms atlikti ir teikti šiuos planus savivaldybės administracijos direktoriui ir pan.

Išskirtinas ir Architektūros ir teritorijų planavimo skyrius, remiantis *Ignalinos rajono savivaldybės administracijos Architektūros ir teritorijų planavimo skyriaus nuostatais*, patvirtintais Ignalinos rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2024 m. gegužės 2 d. įsakymu Nr.VT-143, atsakingas už tinkamą statinių projektavimo ir statybos leidimų išdavimo administravimą ir kurio funkcijos apima šias: rengti ir išduoti specialiuosius reikalavimus ir specialiuosius architektūros reikalavimus; dalyvauti rengiant savivaldybės organizuojamų statinių projektavimo darbų užduotis; derinti saugomų statinių, statinių saugomų objektų teritorijose ir saugomose vietovėse projektinius pasiūlymus, dalyvauti išduodant leidimus statyti, rekonstruoti, remontuoti ar griauti tokius statinius; vykdyti žemės naudojimo valstybinę kontrolę, funkcijas žemės administravimo, valstybinės žemės perleidimo, nuomos, perdavimo naudotis ir kitose žemės reformos srityse; dalyvauti rengiant ir teikiant paraiškas Europos Sąjungos struktūrinių fondų ar kitų programų ir fondų paramai gauti ir pan.

Tokių specializuotų padalinių veikimas leidžia teigti, kad Projekto organizacijos struktūra, aprėpianti visus galimus Projekto įgyvendinimo aspektus ir specifiką, sudaro prielaidas užtikrinti, kad Projekto įgyvendinimas atitiktų visus nustatytus reikalavimus.

Tai paliudija ir tas faktas, kad Ignalinos rajono savivaldybės administracija yra sėkmingai kelis šimtus skirtingo tipo projektų, apčiuopiama dalis kurių – įvairios vertės infrastruktūros projektai, skirti būtent turizmo infrastruktūros ir gamtos bei kultūros paveldo išteklių pritaikomumo lankymui Savivaldybėje tobulinimui, pvz., 2020 m. Ignalinos rajono savivaldybės administracija užbaigė įgyvendinti projektą „Gatvės Ignalinos miesto rekreacinėje zonoje tarp Gavio ežero ir Turistų gatvės įrengimas“ (Nr. 06.2.1-TID-R-511-91-0006), kurio apimtyje buvo įrengta nauja gatvė, padidinus saugumą ir patogumą tiek pėstiesiems, tiek vairuotojams, pagerinusi gyventojų ir lankytojų prieigą prie esamos ir planuojamos rekreacinės infrastruktūros.

Didelė Ignalinos rajono savivaldybės administracijos patirtis projektų įgyvendinimo srityje nulemia tą faktą, kad didžioji dalis viso Ignalinos rajono savivaldybės administracijos personalo, įskaitant ir Investicijų ir strateginio planavimo, Infrastruktūros plėtros ir statybos bei Architektūros ir teritorijų planavimo skyrių specialistus, disponuoja projektų įgyvendinimo, arba dalyvavimo įgyvendinant projektus, patirtimi. Tai leidžia teigti, kad Projekto rezultatu suinteresuotos organizacijos ištekliai sudaro prielaidas užtikrinti, kad Projekto įgyvendinimas atitiktų visus nustatytus reikalavimus.

Projektas yra labai svarbus Ignalinos rajono savivaldybės administracijai tinkamo funkcijų vykdymo, veiklos ir plėtros kontekste, kadangi yra nukreiptas į svarbios jos funkcijos (sąlygų verslo ir turizmo plėtrai sudarymas ir šios veiklos skatinimas) atlikimo sąlygų gerinimą ir kokybinį bei kiekybinį vystymą, infrastruktūros vystymo ir panaudojimo efektyvumą bei disponuojamo turto pritaikymą lankytojų ir turistų poreikiams, Savivaldybės gyventojų ir kitų suinteresuotų subjektų ekonominės pažangos reikmėms ir tokiu būdu kompleksiskai prisideda prie svarbiausių uždavinių, keliamų pačios Ignalinos rajono savivaldybės administracijos, ir sudarančių savivaldos misiją, įgyvendinimo.

Savivaldybė ir Ignalinos rajono savivaldybės administracija tarp visų savo atsakomybės ir funkcionavimo sričių veiklos probleminių aspektų yra aiškiai identifikavusi atitinkamos rekreacinės infrastruktūros būklės ir pakankamumo Savivaldybėje problemą, kuriai spręsti reikalingas adekvačios turistų ir lankytojų poreikiams rekreacinės infrastruktūros vystymas, disponuojamų ir nepakankamai išnaudojamų gamtinių išteklių įveiklinimas, turizmo materialinės bazės vystymas ir modernizavimas.

Projekto svarba Savivaldybei atsispindi svarbiausiuose strateginiuose Savivaldybės dokumentuose, minėtuose aukščiau, t. y. *Ignalinos rajono savivaldybės 2025–2034 m. strateginiame plėtros plane*, patvirtintame 2025 m. vasario 21 d. Savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T-1, kurio 1 tikslo „Skatinti ekonominę plėtrą, užtikrinti teritorijų vystymą“ rėmuose yra išskirtas uždavinys „Pagerinti turistinį patrauklumą, turizmo paslaugų prieinamumą bei kokybę“, tiesiogiai susijęs su Projektu įgyvendinamomis veiklomis.

Tokiu būdu Projektas apima svarbias Ignalinos rajono savivaldybės administracijos funkcijas ir tikslus, apjungdamas kryptingas veiklas, kurių pagalba bus tenkinama paklausa aktualiai Savivaldybės rekreacinei infrastruktūrai.

Nors įgyvendinus Projektą strateginės Ignalinos rajono savivaldybės administracijos veikos kryptys iš esmės nepasikeis, Projekto įgyvendinimo dėka bus išvystyta Ignalinos rajono savivaldybės administracijos funkcijų atlikimui būtina materialinė bazė, užtikrinant didesnę aktualios rekreacinės infrastruktūros pasiūlą, didesnę disponuojamų gamtinių išteklių panaudojamumą ir pritaikomumą aktualiems turizmo sektoriaus poreikiams. Tokiu būdu bus užtikrintas poreikio aukšto lygio rekreacinei infrastruktūrai geresnis tenkinimas ir padidintas

vietos valdžios institucijos bei Savivaldybės ir viso regiono turizmo sektoriaus funkcionavimo efektyvumas ir rezultatyvumas bei sukurtos prielaidos ekonominiam šio sektoriaus vystymuisi.

Konstatuotina, kad teikiamas Projektas yra labai svarbus Ignalinos rajono savivaldybės administracijai, kaip organizacijai, užtikrinančiai viešųjų paslaugų ir viešosios infrastruktūros kokybę Savivaldybėje, kadangi svariai prisidės prie numatytų vietos lygmens tikslų siekimo, uždavinių įgyvendinimo ir funkcijų atlikimo ir kokybės, rekreacinių sąlygų užtikrinimo, už kurią atsakinga Ignalinos rajono savivaldybės administracija, augimo.

Neįgyvendinus Projekto Ignalinos rajono savivaldybės administracija negalės tinkamai atlikti dalies savo funkcijų, nesugebės reikalinga apimtimi ir kokybe įgyvendinti nustatytų uždavinių ir pasiekti svarbiausių iškeltų tikslų.

2.5. Paslaugos pokyčio rezultatas

Šiai dienai Ignalinos rajono savivaldybė užtikrina patenkinamas aktyvaus laisvalaikio praleidimo ir turiningo poilsavimo sąlygas esamos infrastruktūros prie gamtinių išteklių rėmuose, tačiau dažnai poreikis kokybiškai ALP infrastruktūrai, būdingai XXI a. ir adekvačiai šiuolaikinių lankytojų, pvz., jaunimo, aktyvaus laisvalaikio praleidimo būdų preferencijoms, vertinant subjektiškai per kokybinę materialinių sąlygų prizmę, taip pat per patogumo ir aprėpties prizmę, šiandien nėra pakankamai tenkinamas dėl rekreacinės infrastruktūros Savivaldybėje būklės ir gamtinių objektų išsidėstymo. Todėl galima sakyti, kad esama atskirų Savivaldybės aktyvaus laisvalaikio ir poilsio sistemos fragmentinių elementų pasiūla neatitinka poreikių, nes infrastruktūra nepakankamai išvystyta siekiant užtikrinti adekvačias sąlygas rekreacinių poreikių tenkinimui.

Išvysčius aktualią turizmo infrastruktūrą Ignalinos mieste bei užtikrinus kokybišką prieigą prie gamtinių išteklių, patrauklių lankytojams, bus padidintas Savivaldybės disponuojamų rekreacinių išteklių prieinamumas ir panaudojamumas, atitinkamai, padidintas turizmo sektoriaus vystymosi potencialas, šios sektoriaus subjektų steigimosi, plėtros ir investicijų patrauklumas.

Lentelė 4. Projekto problemos, priežastys ir minimalūs rezultatai

Problema	Problemos priežastis	Siekiami minimalūs rezultatai
Bendros turizmo infrastruktūros ir kultūros paslaugų trūkumas, nepakankama bendra turizmo rinkodara	Neišnaudotas turizmo potencialas, paslaugų fragmentiškumas ir sezoniškumas (gamtiniai ištekliai nėra tinkamai įveiklinti, juose teikiamos paslaugos fragmentiškos, įtakojamos sezoniškumo, nevystomas teminis turizmas	Sukurta 10,27 ha teritorijos, naudojamos ekonominei, rekreacinei ar turizmo paskirčiai
		Sukurta (atkurta) 102728 kv. m. atvirų erdvių miestų teritorijose
		Įgyvendintas 1 integruotas teritorinio vystymo projektas

Duomenų šaltinis: sudaryta autorių

Projekto rezultatas apima šiuos lementus:

- Sukurta 10,27 ha teritorijos, naudojamos ekonominei, rekreacinei ar turizmo paskirčiai;
- Sukurta (atkurta) 102728 kv. m. atvirų erdvių miestų teritorijose;
- Įgyvendintas 1 integruotas teritorinio vystymo projektas.

Kompleksiškai tvarkant ir vystant viešąją rekreacinę infrastruktūrą, būtų sukurtas naujas Ignalinos rajono savivaldybės turistinės traukos centras, atitinkantis tikslinių grupių poreikius, tuo pačiu didinant vietos ekonominį patrauklumą ir stiprinant tolimesnio vystymo ir netolygumų mažinimo potencialą.

Suformavus ALP infrastruktūrą prie Gavio ežero ir padidinus jo prieinamumą bei patrauklumą, išplėta rekreacinių paslaugų aprėptis, leisianti ne mažiau nei 1,8 tūkst. padidinti tikslinių grupių narių, t. y. lankytojų ir paslaugų metinį skaičių.

Projekto paslaugos pokyčio rezultatas – **sudaryta galimybė ne mažiau nei 1,8 tūkst. papildomų lankytojų kasmet lankytis ir leisti laisvalaikį Ignalinos rajono savivaldybėje.**

Projekto įgyvendinimo dėka siekiama pritaikyti didelio turistinio potencialo gamtinius išteklius, t. y. Gavio ežero pakrantę, turizmo poreikiams, suformuojant joje aukštus XXI a. standartus atitinkančią viešąją rekreacinę infrastruktūrą, kaip vieną iš svarbiausių rekreacinės aplinkos elementų, kurios dėka užtikrinamos adekvačios prielaidos turistų ir lankytojų srautų pritraukimui ir palaikymui, lemiančiam su turizmo sektoriumi susijusių veiklų inicijavimą ir vystymą.

Projekto generuojama nauda tikslinei grupei – suformuota patraukli aukštos kokybės rekreacinė erdvė, leisianti pritraukti ir išlaikyti papildomus turistų srautus.

Atsižvelgiant į Projektu numatomas įgyvendinti veiklos svarbą Savivaldybės turizmo sistemoje ir rekreacinių objektų konjunktūroje bei formuojamos infrastruktūros kompleksiskumą, daugiafunkciškumą ir pritaikomumą plataus spektro poreikiams (nuo ikimokyklinio amžiaus vaikų iki senjorų, nuo aktyviai sportuojančių iki pasyvios rekreacijos preferencijas turinčių asmenų), galimybės įgyvendinti Projektą nebuvimas reikš neigiamą poveikį visai Savivaldybės rekreacinei aplinkai bei Savivaldybės patrauklumui steigtis ir plėtoti ekonominę veiklą.

Planuojama, kad formuojama infrastruktūra aktyviai naudosis dauguma Ignalinos miesto lankytojų, taip pat gyventojai, be to, infrastruktūra galės būti naudojama ir viešojo ir privataus sektorių organizacijų viešiesiems tikslams siekti aktualioms veiklos vykdyti, pvz., sveiko ir aktyvaus gyvenimo būdo skatinimui, sporto visiems renginiams, neformaliai švietimui, vaikų stovykloms ir pan.

Aprašyta nauda koreliuoja su 1.1. skyriuje ir 1.3. skyriuje išvardytais siekiais ir normatyviniais dariniais. Projekto įgyvendinimas didesniu arba mažesniu laipsniu darys teigiamą įtaką visų aukščiau paminėtų tikslų siekimui, strateginių dokumentų tikslų pasiekimui ir bazinių normatyvinių principų įgyvendinimui.

Projekto pasekmė – padidinta Ignalinos rajono savivaldybės rekreacinės aplinkos materialinė kokybė ir visiems esamiems ir potencialiems tikslinių grupių nariams pagerėjęs jiems būtinos ir aktualios (jų poreikiams pritaikytos) šiuolaikinės viešosios rekreacinės infrastruktūros prieinamumas ir kokybė, kas lems padidėjusį Savivaldybės patrauklumą ir pasitikėjimą dalykine ir investicine aplinka.

Aktyvaus laisvalaikio ir poilsio infrastruktūros vystymas panaudojant esamus gamtinius išteklius prisidės prie palankesnių sąlygų įsisteigimui ir ekonominės veiklos plėtrai sudarymo, turės sinerginį efektą kitiems rekreacinio ir kt. sektorių objektams ir subjektams. Tai savo ruožtu lems papildomus išvestinius (priklausomus nuo rezultato) pokyčius, pvz., Projekto dėka pagerės Savivaldybės ir viso Regiono įvaizdis ir kt.

Kadangi Projekto apimtyje numatomos investicijos į ilgalaikį turtą, pabrėžtina, kad įgyvendinus projektą, pritaikius Gavio ežero pakrantę turizmo poreikiams suformuota rekreacine infrastruktūra, visi statiniai (įskaitant atskirus įrenginius) atitiks visus teisinius reikalavimus, bus pakankamos kokybiškai ir kiekybiškai tenkinti lankytojų poreikius, atsižvelgiant į tikslinės grupės apimtį (žr. 2.3. skyrių) bei pasiekti planuojamą minimalų rezultatą (infrastruktūra suformuos materialines prielaidas poreikio rekreaciniam potencialui išnaudoti).

Toks rezultatas leis Gavio ežero pakrantei būti aktyviai įveikintai ir naudojamai turizmo poreikiams, o rekreacijos tikslais numatoma rekreacine infrastruktūra besinaudosiantiems asmenims (Ignalinos miesto lankytojams ir gyventojams) pagerinti savo rekreacinės veiklos vykdymo prielaidas ir sąlygas bei suteiks Savivaldybei daugiau patrauklumo savybių.

Pagrindiniai projekto sėkmės kriterijai:

- Projektas užtikrina gamtinių išteklių aktyvų naudojimą;
- Projektas užtikrina aukštą turizmo materialinių galimybių kokybę, pasireiškiančią patrauklumu;
- Projektas užtikrina viešą ir platų prieinamumą prie numatomos suformuoti rekreacinės infrastruktūros skirtingo tipo lankytojams.

Vertinant ilgalaikę Projekto įgyvendinimo naudą galutiniams naudos gavėjams, t. y. visuomenei, reikia pažymėti, kad Projekto rezultatai prisidės prie svarbių Savivaldybės ir šalies problemų sprendimo:

- adekvačios šiuolaikiniams poreikiams rekreacinės infrastruktūros suformavimo;
- gamtinių išteklių prieinamumo augimo;
- kt.

Taigi inicijuojamu projektu siekiama geriau įveiklinti Gavio ežero prieigas, pritaikant jas turistų lankymui bei aktyviam laisvalaikiui ir poilsiui.

Be aiškiai išmatuojamų rezultatų, papildomai bus pasiekta socialinė ekonominė nauda Ignalinos rajonui ir jų gyventojams, t. y. augantis turizmo konkurencingumas nacionaliniu ir tarptautiniu mastu, pasireiškiantis didėjančiomis investicijomis ir papildomomis darbo vietomis Savivaldybės teritorijoje.

Tokiu būdu Projektas darys teigiamą įtaką visos Savivaldybės ekonomikos funkcionavimo būdai ir rezultatui.

3. Galimybės ir alternatyvos

3.1. Esamos situacijos aprašymas

Bet kurios paslaugų teikimo, veiklos vykdymo ar objekto funkcionavimo, o ypač integralios socialinės-ekonominės sistemos, kurios viena iš jų yra išskirtiniai gamtiniai ištekliai, atitinkantys juos lankančių asmenų poreikius ir lūkesčius, egzistavimo ir funkcionavimo specifika yra glaudžiai susijusi su infrastruktūros kiekiu (apimtimi) ir kokybe, kurios palaikymas dėl objektyvių faktorių (specifinių poreikių, nusidėvėjimo, moralinio senėjimo, sugadinimo ir avarių tikimybės) reikalauja nuolatinės stebėsenos ir investicijų, tačiau bazinis reikalavimas yra jos egzistavimas, arba, egzistuojant naudojimo galimybė, t. y. atitiktis minimaliems funkcionalumo, saugumo reikalavimams.

Jos pakankamumo ir atitikties užtikrinimas ir palaikymas dėl objektyvių faktorių (teritorinių poreikių, specifinių reikalavimų, nusidėvėjimo, moralinio senėjimo, sugadinimo ir avarių tikimybės) reikalauja nuolatinės stebėsenos ir investicijų, tačiau bazinis reikalavimas yra jos egzistavimas, arba, egzistuojant, prieiga ir naudojimo galimybė, t. y. atitiktis minimaliems funkcionalumo, saugumo reikalavimams ir besinaudojančių asmenų poreikiams.

Dėl esamos infrastruktūros aprėpties, prieinamumo, kokybės, dalinai, uždaro, be to, mažo diversifikuotumo ir pritaikomumo šiuolaikinių lankytojų poreikiams Savivaldybėje yra jaučiamas naujų viešosios rekreacinės infrastruktūros, susijusios su poilsiu gamtinėje aplinkoje elementų poreikis.

Atsižvelgiant į 1 dalyje pateiktą informaciją, galima teigti, kad Ignalinos rajono savivaldybėje yra stebimas poreikio rekreacinėms veikloms, reikalaujančioms specifinės infrastruktūros, augimas, tačiau tuo pat metu tinkamų kompleksinių objektų pasiūla yra itin ribota, o perspektyvūs gamtiniai ištekliai, įveiklinami tokių poreikių tenkinimui, Gavio ežero pakrantė dėl savo infrastruktūros būklės nėra pakankamai įveiklinami, ir atitinkamai, prieiga prie infrastruktūros, kuri gali būti naudojama augančių poreikių tenkinimui, yra ribota.

Nepaisant aprašytos problemos, situacija, vertinant šiandienos mastu, neapibrėžtina, kaip kritiška, kadangi apčiuopiama dalis Ignalinos rajono savivaldybės lankytojų arba naudojami esama rekreacine infrastruktūra, arba naudojami gamtiniais ištekliais, atskirai nepritaikytai naudojimui rekreaciniais tikslais (pvz., neįrengtais paplūdimiais ir pan.), arba taiko alternatyvias laisvalaikio praleidimo formas ir būdus.

Taigi šiandieninė situacija galima prailgoti išlaikant vadinamąjį status quo, t. y. tuo atveju, jeigu Projekto kontekste aktualus gamtos objektas nebūtų geriau pritaikomas turistinėms veikloms vykdyti ir viešosioms paslaugoms teikti ir aktuali rekreacinė infrastruktūra nebūtų vystoma, o Savivaldybės turizmo sfera ir toliau funkcionuotų paliekant jos gamtinių išteklių infrastruktūrą dabartinės aprėpties esamose kokybinėse ir kiekybinėse ribose, funkcionuojant tokiomis pat sąlygomis ir tokia pat apimtimi.

Tačiau aukščiau aprašyti Projekto rezultatai¹¹ yra neįmanomi pasiekti išlaikant status quo, t. y. tuo atveju, jeigu aktuali infrastruktūra Savivaldybėje ir toliau būtų išlaikyta esamomis kiekybinėmis ir kokybinėmis sąlygomis, konfigūracija ir aprėptimi kaip ir dabar nedarant jokių plėtos investicijų¹², t. y. tuo atveju, jeigu Projekto kontekste aktuali infrastruktūra nebūtų suformuota, o rekreacijai ir lankymui pritaikytų gamtinių išteklių sistema ir toliau būtų išlaikyta Savivaldybėje esamoje būklėje, rekreacinių ir poilsio galimybių užtikrinimo funkcija būtų vykdoma tokiomis pat materialinėmis sąlygomis, konfigūracija, apimtimi ir aprėptimi kaip ir dabar.

Tokiomis sąlygomis, esamos rekreacinės erdvės, pasižyminčios prasta infrastruktūrine būkle, išliks nepakankamai lankomos ir naudojamos, arba taps išvis nebenaudojamos, arba naudojamos ne rekreacinėms veikloms, o jų būklės palaikymas neatitiks efektyvumo reikalavimų¹³. Bendras rekreacinės infrastruktūros nepakankamumas didins esamų gamtinių išteklių bei nepritaikytų erdvių ir objektų, ne pagal paskirtį naudojamų rekreacinių poreikių poreikių tenkinimui, naudojimo intensyvumą ir, atitinkamai, nusidėvėjimą bei galimai užteršimą, kuris kasmet didins gamtinių išteklių būklės palaikymo kaštus bei didins amortizavimo išlaidas (mažins infrastruktūros naudingo tarnavimo laikotarpį).

Išlaikant esamą padėtį, nebus priimti ir įgyvendinti jokie techniniai sprendimai, rekreacinė infrastruktūra nebus plėtojama, vystoma arba atnaujinama. Tokia padėtis reiškia jokie tiesioginio poveikio (tiek vidinio – Ignalinos rajono savivaldybės administracijos veiklai, tiek, atitinkamai, išorinio – gamtinių objektų lankytojų, infrastruktūros naudotojų ir suinteresuotų asmenų poreikių ir lūkesčių tenkinimui bei normatyvinių reikalavimų, įtvirtintų teisės aktuose ir strateginių dokumentų nuostatose išpildymui). Teigtina, kad tokiu atveju trumpuoju ar

¹¹ Žr. 2.5. Skyrių

¹² Plėtos investicijos šiuo atveju suprantamos kaip priešingos būtinoms investicijoms, t. y. investicijoms, reikalingoms esamai padėčiai (infrastruktūrai) palaikyti, tuo tarpu plėtos investicijos suprantamos kaip investicijos skirtos padėties kokybiniam ir kiekybiniam pagerinimui

¹³ Kai minimalios būklės palaikymas reikalauja didesnių kaštų nei atnaujinimas arba pakeitimas

vidutiniu laikotarpiu tiesiogiai nepasireišk nei neigiamas, nei teigiamas efektas, t. y. nedarant tikslinių investicijų į gamtinių išteklių rekreacinės infrastruktūros kokybinę ir kiekybinę plėtrą, bus išlaikomas savotiškas turistinės aplinkos kokybės ir rekreacinių erdvių atitikties lankytojų poreikiams sistemos techninio funkcionavimo neutralumas, vertinant tiek ex ante, tiek ex post perspektyvoje.

Toks sprendimas yra teisine ir administracine prasme nesudėtingas, jo dėka einamuoju formatu bus palaikomos (arba bent minimaliai nuolat gerinamos netinkamos) esamos infrastruktūrinės poilsio prie Gavio ežero ir kitų gamtinių išteklių sąlygos, ir patrauklus, kadangi nereikalauja jokių pokyčių ar papildomai sprendimų klausimų, jokių sudėtingų teisinių veiksmų ar sprendimų (nereikėtų rengti jokių papildomų dokumentų, atlikti administracinių ir finansinių veiksmų, derinti aktualių sprendimų su suinteresuotomis šalimis ir pan.).

Bet vertinant techninę tokio sprendimo pusę, tikėtina, kad ilgojo laikotarpio perspektyvoje esamos padėties išlaikymas reikalaus vis didesnių nei einamosios apimtys laiko sąnaudų ir kompetencijos, kadangi infrastruktūros būklės atitikties bent minimaliems saugumo reikalavimams užtikrinimas ir besilankančių ir gamtinius išteklius savo rekreaciniams poreikiams naudojančių asmenų lūkesčiams užtikrinimas, nesant visaverčių į ateitį orientuotų sprendimų (bent jau nedidelio masto einamojo lokalinio ir fragmentinio vystymo) reikalaus vis sudėtingesnių momentinių sprendimų. Didėjantis techninis padėties palaikymo sudėtingumas, tikėtina, didins teisinius ir administracinius kaštus, kadangi sudėtingi techniniai sprendimai reikalautų vis intensyvesnio atitinkamų veiksmų atlikimo, darbų įvykdymo ir paslaugų gavimo organizavimo, o jų būklės palaikymas neatitiks efektyvumo reikalavimų¹⁴.

Be to, vertinant netiesioginį poveikį, galima teigti, kad išlaikomas status quo turės neigiamas pasekmes dėl gamtos objektų plačiaja prasme ir jų rekreacinės infrastruktūros nepritaikymo augantiems lankytojų laisvalaikio praleidimo infrastruktūrinio aprūpinimo (pvz., aktyvių fizinių veiklų sąlygų pasiūlos) poreikiams bei šiuolaikiniam rekreacijos gamtoje paslaugų ir veiklos organizavimo reikalavimams ir tendencijoms.

Neišvysčius Gavio ežero prieigų, neatlikus juose reikalingų infrastruktūros vystymo darbų ir nepritaikius šio objekto šiuolaikinio lankytojo rekreaciniams poreikiams, nebus užtikrintas tinkamas Gavio ežero įveiklinimas ir traukos potencialo išnaudojimas bei adekvati galimybė priėti prie šio gamtinio objekto ir naudotis jo teikiama rekreacinėmis galimybėmis. Tokiu atveju iškyla grėsmė, kad ilgainiui tokiomis sąlygomis Gavio ežeras taps praktiškai nenaudojamas rekreacijai, t. y. jo būklė lems iki minimalių reikšmių sumažėjusį lankytojų srautą.

Išlaikant status quo strateginės Projekto organizacijos (Ignalinos rajono savivaldybės administracijos) veikos ir jų kryptys, teisinis ir institucinis statusas nepasikeis, tačiau atsižvelgiant į augantį poreikį kokybiškai rekreacinei infrastruktūrai prie gamtos objektų, kuri atitiktų skirtingų asmenų poreikius, galima teigti, kad nebus sudarytos prielaidos Savivaldybės infrastruktūros adekvatumo lankytojų poreikiams užtikrinimui.

Esamos padėties išlaikymas sąlygos Savivaldybės ir indėlio į gamtinių išteklių tinkamo naudojimo, rekreacinės infrastruktūros modernizavimą, turizmo sektoriaus ir bendrą socialinį-ekonominį vystymąsi bei, atitinkamai, viešojo sektoriaus efektyvumo didinimą nebuvimą, tai reikš, kad ekonominiu-socialiniu požiūriu papildoma pridėtinė vertė arba nauda nebus generuojama.

Dabartinė Projekto kontekste aktualios rekreacinės teritorijos infrastruktūra negeneruoja pajamų, kurios būtų tiesiogiai gaunamos iš vartotojų už naudojamą infrastruktūrą, arba kitokių įplaukų. Tuo pačiu, esama padėtis nereikalauja jokių finansinių sąnaudų, kurios būtų išskirtinoms Projekto problemos apimtys kontekste.

Kadangi status quo išlaikymas nereikalauja jokio finansinio įnašo trumpalaikėje ar vidutinio laikotarpio perspektyvoje, jokių tiesioginių investicinių ar einamųjų išlaidų dėl esamos padėties išlaikymo nepatiriama ir patiriama nebus.

Dėl tokios status quo situacijos išlaikymo nesikeis (reikšminga apimtimi) Ignalinos rajono savivaldybės administracijos arba Savivaldybės veiklos finansinė struktūra (pinigų srautų kategorijos). Tai grindžiama faktine situacija, rodančia, kad esant status quo išlaikymo scenarijui jokios išlaidos ar pajamos šiuo metu nepatiriamos ir, kadangi nėra nustatytas pagrindas jų galimam patyrimui, nenumatomos patirti rekomenduojamu Investicijų projektų rengimo metodikoje vertinimo laikotarpiu (15 m.).

Tačiau, kaip buvo minėta, dėl esamos Gavio ežero rekreacinės infrastruktūros būklės, norint vidutinio ir ilgojo laikotarpio perspektyvoje išlaikyti esamą situaciją, minimalią atitiktį norminiams reikalavimams (pvz., neavaringumui), vidutinio-ilgojo laikotarpio perspektyvoje neišvengiamai turės didėti investicijos į esamos mažėjančio funkcionalumo rekreacinės infrastruktūros būklės palaikymą, taigi didės Ignalinos rajono savivaldybės veiklos sąnaudos. Nors santykiniai ir absoliutūs dydžiai bendrame Savivaldybės biudžeto kontekste tos sąnaudos neatrodytų reikšmingai, privalu pastebėti, kad tai bus tik naudojamos infrastruktūros būklės minimalios atitikties reikalavimams palaikymas, neturintis jokio teigiamo poveikio Gavio ežero rekreaciniam naudojimui arba viešųjų rekreacinių paslaugų ir veiklos plėtrai Savivaldybėje. Tokios investicijos neatitiks

¹⁴ Kai minimalios būklės palaikymas reikalauja didesnių kaštų nei atnaujinimas arba pakeitimas

rezultatyvumo ir efektyvumo reikalavimų ir neturės jokie poveikio paklausos rekreacinei veiklai ir turizmo paslaugoms tenkinimui.

Galima konstatuoti, kad finansiškai esamos padėties išlaikymas yra priimtinas sprendimas, kadangi jis sąlygoja investicinių išlaidų (viešųjų lėšų) sutaupymą, o kitos su turistinės aplinkos kokybe ir gamtos objektų pritaikymu lankytojų poreikiams bei rekreacinės infrastruktūros funkcionavimu susijusios išlaidos faktiškai yra patiriamos šiuo metu ir tiesiogiai su planuojamo objekto funkcionavimo rezultatais nėra susijusios.

Visgi dėl neišplėtos infrastruktūros būklės ir jos nepritaikymo lankytojų poreikiams, Savivaldybė anksčiau ar vėliau bus priversta vystyti infrastruktūrą prie gamtos objektų kokybine ir kiekybine prasmėmis, kadangi ilgalaikis status quo išlaikymas atsisakant tenkinti Savivaldybės gyventojų ir svečių poreikį jiems reikalingai rekreacinei infrastruktūrai reikštų didėjančią neatitiktį poreikiams ir lūkesčiams, netenkinamą paklausą laisvalaikio praleidimo formoms ir būdams, taip pat Savivaldybės bei Ignalinos rajono savivaldybės administracijos nesugebėjimą tinkamai atlikti funkcijas.

Neįgyvendinant Projekto tikėtina, jog ateityje lankytojų srautai Savivaldybėje gali pradėti mažėti – miestas be išplėtotų gamtinių traukos objektų nesugebės pritraukti ne tik naujų lankytojų, bet ir praras esamus nuolatinis lankytojus, įskaitant paties Ignalinos miesto ir Savivaldybės gyventojus (tikėtina, jog lankytojai ir turistai pasirinks kitų savivaldybių ir kitų regionų išteklius savo rekreacinių poreikių tenkinimui).

Atsižvelgiant į išdėstytą informaciją, efektyviausias sprendimas yra ne išlaikyti esamą situaciją, bet investuoti į rekreacinio sektoriaus vystymą Savivaldybėje, kurio infrastruktūrinės būklės kokybės ir gamtinių išteklių prieinamumo neįmanoma užtikrinti išlaikant esamą padėtį. Jei Ignalinos rajono savivaldybė neįgyvendintų sąlygų verslo ir turizmo plėtrai sudarymo ir šios veiklos skatinimo projekto, neprisidėtų prie rajono ekonominio skatinimo, turizmo ir su šiuo sektoriumi susijusių paslaugų vystymosi.

Neįgyvendinant numatyto projekto ir nedarant jokių investicijų, mažėtų lankytojų pasitenkinimas esamais gamtiniais ištekliais, jų patrauklumas lankymui, atitinkamai, kiltų grėsmė lankytojų srautų palaikymui, turistinio patrauklumo blogėjimui ir, atitinkamai, ekonominio konkurencingumo sumažėjimui.

Ilgalaikis status quo išlaikymas (neįgyvendinant investicinių veiklų) reikš didėjančią neatitiktį paklausai šiuolaikiniam rekreacinės veiklos formatui, nesugebėjimą tinkamai atlikti funkcijas ir paslaugų kokybės sumažėjimą, kuris pasireikš:

- Gavio ežero rekreacinių savybių nuvertėjimu ir rekreacinio aktualumo mažėjimu;
- viešųjų lėšų naudojimo efektyvumo mažėjimu;
- gamtos objektų ir vietų lankytojų skaičiaus mažėjimu;
- turizmo ir susijusių sektorių paslaugų teikimo atvejų skaičiaus mažėjimu.

Apibendrinant, esamos padėties išlaikymas nėra patrauklus vidutinės trukmės ir ilgojo laikotarpio perspektyvoje, kadangi objektyvios rekreacinės infrastruktūros funkcionavimo ir veiklos palaikymo sąlygos didins tiek techninius, tiek administracinius, tiek finansinius kaštus, be to, didės potencialūs socialiniai ir ekonominiai kaštai (nepakankamas turistinių paslaugų spektras, apimtis, kokybė, formos, nepatrauklios vartotojams mažins prielaidas ekonominiam vystymui panaudojant turizmo plėtrai tinkamus išteklius).

Status quo išlaikymo teigiami aspektai (administracinės, teisinės ir laiko sąnaudos) faktiškai trumpalaikėje perspektyvoje nedaro įtakos Projekte iškeltoms problemoms ir neleidžia spręsti Projekte iškeltų problemų, vidutinės trukmės ir ilgalaikėje perspektyvoje didina visų rūšių kaštus.

Kadangi investicijų projekto tikslas – sudaryti prielaidas turizmo sektoriaus vystymuisi, investicijoms ir darbo vietų kūrimui padidinant Ignalinos rajono savivaldybės gamtinių išteklių patrauklumą ir pritaikymą lankytojų ir turistų poreikiams, Projekto atskaitos taškas bus nulis, nes neįgyvendinant Projekto, sąlygos gamtinių išteklių išnaudojimui rekreacinėms veiklos ir, atitinkamai, verslo ir turizmo plėtrai nebus plėtojamoms ir tokiu būdu nebus prisidedama prie gyvenimo kokybės bei ekonominio vystymosi galimybių didinimo Ignalinos rajone.

3.2. Galimos projekto veiklos

Kadangi *status quo* išlaikymas yra netikslingas, atsižvelgiant į problemos, suformuluotos 2022–2030 metų Utenos regiono plėtros plane (Bendros turizmo infrastruktūros ir kultūros paslaugų trūkumas, nepakankama bendra turizmo rinkodara), formuluotę, Projekto tikslo pasiekimui yra aktualios tik tos galimos veiklos, kurios yra susijusios su rekreacinės infrastruktūros prie Gavio ežero vystymu ir pasiūlos plėtra, užtikrinančia lankytojų poreikių poilsio gamtoje galimybėms tenkinimą.

Nors Gavio ežero rekreacinė infrastruktūra šiai dienai gali būti naudojama, jos būklė vertintina kaip prasta, todėl infrastruktūros vystymas būtinas Projekto problemos sprendimui ir tikslo pasiekimui.

Atsižvelgiant į tai, kad Projektu siekiama padidinti konkretaus gamtos objekto Gavio ežero pakrantę atitiktį lankytojų poreikiams, o numatoma Projekto įgyvendinimo teritorija lemia atitinkamus apribojimus (kraštovaizdžio ir saugomos teritorijos apsaugos zonų apribojimus, kurie yra griežtai reglamentuojami ir kontroliuojami), taip pat vertinant Projekto problematiką ir tai, kad 2022–2030 metų Utenos regiono plėtros plane problemai spręsti ir minėtiems 1.3. skyriuje tikslui bei uždaviniui įgyvendinti yra numatyta konkreti priemonė Gavio ežero pritaikymas lankymui, alternatyvios veiklos, susijusios su naujų statinių įsigijimu, nuoma, nuotoliniu paslaugų teikimu ar kooperacija nevertintinos, be to, techninės infrastruktūros plėtros variacijos, susijusios su prieigos prie gamtinių išteklių užtikrinimo tenkinant rekreacinius poreikius sukūrimu, irgi yra apribotos siektinų rezultatų apibrėžimo, kadangi pastarieji rezultatai, įtvirtinti *Funkcinės zonos Visagino savivaldybės, Ignalinos ir Zarasų rajonų savivaldybių teritorijose (VIZA) 2024-2029 m. strategijoje*, gali būti grindžiami ir galimi pasiekti tik įgyvendinant šių iš anksto apribotų variacijose sprendinių kompleksą.

Kaip buvo minėta 1.3. skyriuje Gavio ežeras yra tinkamas viešųjų rekreacinių veiklų vykdymui ir gali būti efektyviai įveiklintas, atlikus atitinkamus darbus

Tačiau tokio Gavio ežero potencialo išnaudojimo ir įveiklinimo veiklos gali būti skirtingos ir susijusios su skirtingos galimos vykdyti rekreacines veiklas ir galimų teikti rekreacinių paslaugų turiniu ir konjunktūra, bet, įvertinus paklausos ir pasiūlos bei kraštovaizdžio ir saugomų teritorijų apribojimus, galimų tokio įveiklinimo veiklų sąrašas yra ribotas veiklomis, pateiktomis lentelėje 5.

Lentelė 5. Projekto problemos, priežastys, galimos veiklos ir minimalūs rezultatai

Problema	Lemianti priežastis	Pagrindinės priežastys	Galimos veiklos	Siekiami minimalūs rezultatai
Bendros turizmo infrastruktūros ir paslaugų trūkumas	Neišnaudotas turizmo potencialas, paslaugų fragmentiškumas ir sezoniškumas (gamtiniai ištekliai nėra tinkamai įveiklinami, juose teikiamos paslaugos fragmentiškos, įtakojamos sezoniškumo, nevystomas teminis turizmas)	<ul style="list-style-type: none"> Gavio ežero pakrantės infrastruktūros (aplinkos ir statinių) būklė Gavio ežero infrastruktūros nepakankamas pritaikymas lankymui ir rekreacinių veiklų vykdymui 	<ul style="list-style-type: none"> Rekreacinės infrastruktūros projektavimas Liepto rekonstrukcija Smėlio dangos atstatymas Paplūdimio sporto erdvių suformavimas Šeimos poilsio zonų įrengimas Poilsio pastato statyba Gatvės gimnastikos ir sporto erdvių suformavimas Miesto (urban) ekstremalaus sporto erdvių suformavimas Atskiros poilsio pastato statyba Lauko sanitarinių mazgų ir dušų įrengimas Susisiekimo infrastruktūros (automobilių stovėjimo aikštelių, takų ir lydinčių elementų) įrengimas 	<ul style="list-style-type: none"> Sukurta 10,27 ha teritorijos, naudojamos ekonominei, rekreacinei ar turizmo paskirčiai Sukurta (atkurta) 102728 kv. m. atvirų erdvių miestų teritorijose Įgyvendintas 1 integruotas teritorinio vystymo projektas Pritraukta ne mažiau nei 1,8 tūkst. lankytojų per metus

Duomenų šaltinis: sudaryta autorių

Taigi, atsižvelgiant į objektyvius veiksnius, galimų veiklų sąrašas yra ribotas veiklomis, pateiktomis lentelėje.

3.3. Alternatyvų sudarymas

Kadangi Projekto sritis, problematika ir tikslas riboja galimų veiklų pasirinkimą, identifikuotos galimos veiklos žymi Gavio ežero pritaikymo skirtingiems rekreaciniams poreikiams galimybes ir diversifikuotumą.

Formuluojant alternatyvas atsižvelgiama į galimą Gavio ežero įveiklinimo ir pritaikymo lankymui pobūdį, leisianti pasiekti iškeltus tikslus ir pritraukti naujus papildomus lankytojų srautus padidinant jų skaičių.

Numatoma, kad Projekto tikslui įgyvendinti ir rezultatams pasiekti, Gavio ežero pakrantė gali būti naudojama 2 esminiais būdais:

- Kaip konvencinės rekreacinės veiklos, būdingos tradiciniams vandens telkinių paplūdimiams ir skirtos didele dalimi pasyviam poilsiui, ir tradicinio aktyvaus poilsio veiklos vykdymui pritaikytos erdvės derinys (būdingas absoliučiai daugumai tokio tipo objektų);
- Kaip šiuolaikinio modernaus miesto aktyvaus urbanistinio tipo laisvalaikio ir poilsio elementų pagrindu funkcionuojantis šiuolaikinis traukos objektas, kuriame akcentuojamas jauniems, į šiuolaikinį aktyvaus laisvalaikio praleidimo formatą orientuotiems lankytojams aktualus rekreacinis elementas, derinamas su tradiciniais paplūdimio elementais.

Esminiai skirtumai tarp šių dviejų Gavio ežero infrastruktūros vystymo ir pritaikymo lankytojų poreikiams būdų yra susiję su dviem priežastiniais ryšiais saistomais aspektais:

- Galimos vykdyti rekreacinės veiklos turinys;
- Galimos vykdyti rekreacinės veiklos orientacija.

Pirmasis būdas numato plataus spektro rekreacines veiklas, apimančias pasyvaus poilsio ir tradicinio aktyvaus poilsio, pvz., paplūdimio tinklinio, šioms veikloms būnant orientuotoms į labai plačią, bet nespecifinę paklausą, siekiant patenkinti kuo įvairesnius poreikius rekreacijai prie gamtos objektų, atitinkamai, derinant Gavio ežero, kaip lankomo gamtos objekto, įvairių lankytojų poreikius.

Antrasis būdas apima didesnę nekonvencinio rekreacinio objekto elementą, Gavio ežero infrastruktūrai koncentruojantis į ribotą rekreacinių paslaugų (veiklų) rūšių pasiūlą, kurios turinys susijęs su šiuolaikinėmis aktyvaus laisvalaikio atvirame lauke formomis, atitinkamai, Gavio ežerui didesne dalimi tarnaujant kaip traukos objektui, šiuolaikiniams jauniems lankytojams, siekiantiems tenkinti specifinius poilsio atvirame lauke poreikius.

Šių skirtumų pagrindu iš galimų veiklų formuluojamos 2 Projekto įgyvendinimo alternatyvos:

- Gavio ežero pritaikymas lankymui atnaujinant bazinę paplūdimio infrastruktūrą ir suformuojant kompleksinę rekreacinių poreikių tenkinimo erdvę (A1);
- Gavio ežero pritaikymas lankymui atnaujinant bazinę paplūdimio infrastruktūrą ir suformuojant šiuolaikinio jauno lankytojo rekreacinių poreikių tenkinimo erdvę (A2).

Lentelė 6. Projekto įgyvendinimo alternatyvos

Problema ir priežastis	Veiklų rinkiniai	
	Alternatyva I	Alternatyva II
Problema Bendros turizmo infrastruktūros ir paslaugų trūkumas	Gavio ežero pritaikymas lankymui atnaujinant bazinę paplūdimio infrastruktūrą ir suformuojant kompleksinę rekreacinių poreikių tenkinimo erdvę	Gavio ežero pritaikymas lankymui atnaujinant bazinę paplūdimio infrastruktūrą ir suformuojant šiuolaikinio jauno lankytojo rekreacinių poreikių tenkinimo erdvę
Šalinama priežastis Gavio ežero pakrantės infrastruktūros (aplinkos ir statinių) būklė	Gavio ežero rekreacinės infrastruktūros vystymas	Gavio ežero rekreacinės infrastruktūros vystymas
Šalinama priežastis Gavio ežero infrastruktūros nepakankamas pritaikymas lankymui ir rekreacinių veiklų vykdymui	<ul style="list-style-type: none"> • Rekreacinės infrastruktūros projektavimas; • Liepto rekonstrukcija; • Smėlio dangos atstatymas; • Paplūdimio sporto erdvių suformavimas; • Šeimos poilsio zonų įrengimas; • Poilsio pastato statyba; • Susisiekimo infrastruktūros (transporto priemonių aikštelių, takų ir lydinčių elementų) įrengimas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rekreacinės infrastruktūros projektavimas; • Miesto (urban) ekstremalaus sporto erdvių suformavimas; • Gatvės gimnastikos ir sporto erdvių suformavimas • Lauko sanitarinių mazgų ir dušų įrengimas • Susisiekimo infrastruktūros (transporto priemonių aikštelių, takų ir lydinčių elementų) įrengimas.

Duomenų šaltinis: sudaryta autorių

Dvi alternatyvos skiriasi ne tik pasirinktų jų įgyvendinimui veiklų skaičiumi (Alternatyvos II veiklos atitinka Alternatyvos I veiklas pagal tipą), bet ir jų turiniu, kurio skirtumai, apibrėžia kiekvienos iš alternatyvų įgyvendinimui reikalingų investicijų apimtį ir naudą, generuotiną tokio lankytojų traukos objekto funkcionavimo, rekreacinių paslaugų teikimo ir veiklos vykdymo.

Kadangi Projekto teikėjas yra aiškiai identifikavęs savo administruojamos turizmo skatinimo srities infrastruktūrinius trūkumus, ribojančius rekreacinių galimybių užtikrinimo funkcijos atlikimą, ir įvertinęs infrastruktūrinius Gavio ežero poreikius bei potencialių lankytojų lūkesčius, t. y. išnagrinėjęs ribas ir infrastruktūros charakteristikas, kurios yra būtinos, savybes, kurių integravimas duotų apčiuopiamą pridėtinę vertę bei charakteristikas, šios alternatyvos faktiškai yra vienintelės, apimančios galimą sprendinių kompleksą, kuris leistų vienkartinės investicijos dėka sukurti visiškai naują patrauklų lankytojų traukos objektą, tarnausiantį Ignalinos rajono savivaldybės lankytojų poreikiams, tokiu būdu išspręsti aukščiau nurodytas problemas ir žymia apimtimi padidinti Ignalinos rajono savivaldybės turistinės aplinkos kokybę ir patrauklumą.

3.4. Analizės metodo pasirinkimas

Projektu siekiama spręsti rekreacinių galimybių prie gamtos objektų pasiūlos problemas Ignalinos rajono savivaldybėje, formuojant kompleksinę infrastruktūrą Gavio ežero pakrantėje Ignalinos mieste, todėl alternatyvai pagrįsti naudojamas sąnaudų-naudos analizės metodas, investicijų efektyvumą vertinant palyginant Projektui įgyvendinti reikalingas sąnaudas su investicijų sukuriama socialine-ekonominė nauda.

Sąnaudų veiksmingumo analizės metodas Projekto alternatyvų palyginimui negali būti taikomas, kadangi Projekto turinys netenkina nė vienos iš sąlygų, grindžiančių sąnaudų veiksmingumo metodo taikymą:

- Nėra būtinybės užtikrinti testinumo pagal nustatytus kiekybinius ir kokybinius reikalavimus;
- Projekto įgyvendinimas turės didelę įtaką rekreacinėms galimybėms, jų prieinamumui ir veiklų vykdymui;
- Nors turtas, aktualus Projekto kontekste, dalinai neatitinka saugumo reikalavimų, jis šiuo metu yra naudojamas (aktuali infrastruktūra ir jos charakteristikos nepatenka į atitinkamų teisės aktų reguliavimo plotmę).

Be to, Projektas neatitinka specialiųjų sąlygų ir nėra vykdomas išimtinių atvejų, nurodytų Investicijų projektų rengimo metodikoje, kontekste.

4. Finansinė analizė

4.1. Projekto ataskaitinis laikotarpis

Projekto ataskaitinis laikotarpis apima visą Projekto gyvavimo tarpą, per kurį yra numatomos įgyvendinti Projekto veiklos ir, įgyvendinus šias veiklas, vertinamas Projekto rezultatas ir jo poveikis.

Finansinė analizė yra atliekama visiems šiems laikotarpiams. Jų trukmė:

- Projekto gyvavimo laikotarpis – 15 metų (pasirinktas, atsižvelgiant į rekomenduojamą tokio tipo infrastruktūriniams projektams, nustatytą Metodikoje);
- Projekto įgyvendinimo planuojamas laikotarpis siekia 3 metus, t. y. 36 mėnesius (2025 m. rugsėjo 1 d. - 2028 m. liepos 31 d.) alternatyvos A1 atveju ir 2,3 metų, t. y. 28 mėnesius (2025 m. rugsėjo 1 d. - 2027 m. lapkričio 30 d.) alternatyvos A2 atveju;
- Projekto vertinimo laikotarpis siekia, atitinkamai, 13 metų ir 8 mėn. (2025 m. gegužės 1 d. - 2038 m. gruodžio 31 d.) alternatyvos A1 atveju ir 13 metų (2026 m. sausio 1 d. - 2038 m. gruodžio 31 d.) alternatyvos A2 atveju.

Nepaisant to, kad alternatyvos A1 atveju projekto įgyvendinimo veiklos pradėtos vykdyti iki nurodytų datų (kurios grindžiamos *2022–2030 metų Utenos regiono plėtros plane* pateikta informacija ir atspindi numatomą Projekto finansavimo sutarties pasirašymo laiką), jos pradėtos vykdyti 2025 m., atitinkamai, remiantis *Investicijų projektų rengimo metodikos* nuostatomis, pirmaisiais Projekto metais bus laikomi 2025 m., atitinkamai, įvertinus tikslų nominalų Projekto veiklų pradžios laiką (2025 m. III ketvirtis) paskutiniai einamieji (ne kalendoriniai) Projekto ataskaitinio laikotarpio metai – 2040 m.

4.2. Finansinė diskonto norma

Remiantis Europos Komisijos Sąnaudų ir naudos analizės metodinės gairėmis, Lietuvoje įgyvendinamiems investicijų projektams finansinė diskonto norma turi būti nustatyta atskiru Lietuvos Respublikos Finansų ministerijos priimtu teisės aktu. Tačiau, esant dabartinei situacijai, kai finansinė diskonto norma Valstybės lygmeniu nenustatyta, finansinėje analizėje taikytina 4 proc. finansinė diskonto norma realiaja išraiška (be infliacijos), nustatyta *Metodikoje* tokio tipo investicijų projektų (urbanistinės viešosios infrastruktūros plėtros projektams) skaičiavimams atlikti ir rekomenduojama naudoti 2014 m. kovo 3 d. *Europos Komisijos deleguotame reglamente (ES) Nr. 480/2014, kuriuo papildomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos*.

4.3. Projekto lėšų srautai

4.3.1. Projekto investicijos

Projekto investicijos – tai visos Projekto veikloms įgyvendinti reikalingos išlaidos, kurias planuojama patirti sukuriant apibrėžtus Projekto rezultatus. Šiame Projekto skyriuje yra realiai įvertintas investicijų lėšų poreikis, investicinių išlaidų patyrimo seka, dalys ir proporcijos, suplanuota reali investicijų išlaidų apimtis.

Projekto teikėjas, inicijuodamas Projekto įgyvendinimą, turi aiškų šio Projekto suvokimą bendroje rekreacinės infrastruktūros vystymo poreikių plotmėje bei aiškų Projekto įgyvendinimo planą, atsižvelgia į Projekto reikšmingumą tiek Projekto dėka sukurtos infrastruktūros tiesioginiams naudotojams (pvz., Ignalinos rajono savivaldybėje apsistojantiems kitų savivaldybių ir regionų gyventojams), tiek potencialiems naudos gavėjams (Ignalinos rajono savivaldybės esantiems ir potencialiems verslo subjektams bei Ignalinos miesto ir aplinkinių teritorijų gyventojams), tiek Projekto aplinkai (bendrai socialinei-ekonominiai padėčiai Savivaldybėje ir Regione, glaudžiai susijusiai su gamtinių išteklių rekreaciniu patrauklumu). Yra žinomi reikalingi infrastruktūros modernizavimo veiksmai, preliminarai jų vertė, įgyvendinimo terminai ir sąlygos bei kiti svarbūs Projekto įgyvendinimui aspektai.

Siekiant projekto tikslo numatomas Gavio ežero pakrantės teritorijos, kurioje įsikūręs Ignalinos miesto paplūdimys (Turistų g.30C, 30D, 30F, 32A, 26A, Ignalina, Ignalinos r. sav.), užimančios apie 7 ha plotą, kompleksinis atnaujinimas didinant pritaikomumą rekreaciniams lankytojų poreikiams.

Ši konkreti teritorija pasirinkta atsižvelgiant į objektyvią situaciją (pvz., Gavio ežero paplūdimio žinomumas kaip rekreacinės ir poilsio vietos, eksploatavimo turizmo poreikiams patirties ir t. t.) ir suinteresuotų subjektų (pirma, Ignalinos rajono savivaldybės lankytojų, kurių koncentracija pasirinktoje teritorijoje leidžia tikėtis tokio tipo rekreacinio objekto adekvataus apkrovimo) poreikius bei kt. faktorius.

Planuojamos įgyvendinti alternatyvos A1 koncepcinis pagrindas – kompleksinis viešosios rekreacinės erdvės šalia Gavio ežero suformavimas ir pritaikymas Ignalinos rajono savivaldybės lankytojų poreikiams. Kaip buvo minėta aukščiau tai yra sudėtingas sprendinys, apimantis visą spektrą būtinų atlikti veiksmų.

Numatoma, kad A1 alternatyvos atveju, rekreacinės erdvės prie Gavio ežero pagrindą sudarys universali kompleksinė infrastruktūra, susidedanti iš elementų, kiekvienas iš kurių įrengtas atitinkamai rekreacinei veiklai vykdyti (atitinkama veikla užsiimti). Šios alternatyvos atveju infrastruktūra apims:

- Smėlio paplūdimį (numatomas skirtingas zonavimas pagal lankytojų tipą, preliminariai atskiriant 4 paplūdimius);
- Rekonstruotą leiptą su pandusu ir bokšteliu, skirtą šuoliui ir vandenį ir apžvalgai;
- Sporto zoną (numatomos 3 aikštelės: paplūdimio futbolo, lauko krepšinio ir dviguba paplūdimio tinklinio aikštelės);
- Poilsio pastatą, kuriame galės įsikurti informacijos centras, bus sanitariniai mazgai ir dušai, techninės patalpos;
- Šeimų poilsio erdvė (numatomos pavėsinės ir vaikų žaidimo aikštelė šeimų poilsui, „grill“ zona ir pan.).

Taip pat šios alternatyvos atveju numatoma būtina lydinčioji infrastruktūra:

- Automobilių stovėjimo aikštelės (būtinės Gavio ežero prieinamumui padidinti) su reikalinga elektrinių automobilių įkrovimo įranga;
- Pėsčiųjų takai (trinkelinių, skirtas pateikimui į rekreacinę zoną, ir kompozito lentų, skirtas judėjimui rekreacinėje zonoje);
- Rekreacinės erdvės apšvietimo sistema;
- Vandens ir nuotekų lauko inžineriniai tinklai;
- Reikalinga mažoji architektūra (persirengimo kabinos, suolai, šiukšliadėžės, dviračių stovai).

Numatoma, kad šios alternatyvos atveju Projekto investicijų dėka Ignalinos mieste prie Gavio ežero atsiras universalus kompleksinis traukos objektas, integruojantis skirtingų lankytojų tipų poreikių tenkinimui skirtus elementus.

Pav. 10. Atskirų rekreacinių elementų vizualizacija

Duomenų šaltinis: UAB „Archartelė ir partneriai“

Kadangi vienas svarbiausių šiuolaikinės visuomenės bruožų yra viešųjų paslaugų ir infrastruktūros prieinamumas visiems norintiems visuomenės nariams, prieinamumas yra pagrindinis bet kurios viešosios erdvės funkcionavimo principas. Visuotinių žmogaus teisių deklaracijoje ir 1975 m. *Jungtinių Tautų Organizacijos Neįgaliųjų teisių deklaracijoje* įtvirtintos nuostatos, įtvirtinančios asmenų su fiziniiais arba intelektualiais apribojimais teisę į lygų ir pilnavertį dalyvavimą visose visuomenės gyvenimo sferose, ir aptarnavimą, leisiantį jiems maksimaliai panaudoti savo galimybes ir gebėjimus. Bet kurio rekreacinio objekto funkcionavimas ir veikla yra tiesiogiai susijusi su socialine atsakomybe, o jų veikla gali būti traktuojama kaip optimali tik tuo atveju, jeigu rekreacinės erdvės funkcionalumas sugebės įnešti apčiuopiamą indėlį gerinant sąlygas žmonėms su negalia, prisidedant prie jų socialinės ir ekonominės integracijos į visuomenę. Taigi siekiant šio principo išpildymo, formuojant kompleksinę Gavio ežero rekreacinę infrastruktūrą bus privalu atsižvelgti į jos pritaikymą žmonių su negalia poreikiams. Numatoma, kad žmonėms su negalia bus užtikrinta patogi prieiga prie aktualių zonų ir statinių (eliminavus erdvines kliūtis ir suformavus atitinkamus infrastruktūros elementus (liečiamuosius išpėjamuosius paviršius, specialias persirengimo kabinas, sanitarinius mazgus ir pan., be to jiems numatoma atskira specialiai asmenų su negalia pritaikyta prieiga prie vandens ir kt.)).

Projekto investicijos leis prie Gavio ežero sukurti šiuolaikinę daigafunkcę lankytojams patrauklią erdvę, įtrauksiančią skirtingus elementus, statinius, įrenginius ir zonas, būtinas šiandienų poilsio gamtoje prie vandens telkinių mėgėjų poreikių tenkinimui.

Pav. 11. Galimos rekreacinės erdvės prie Gavio ežero eksplikacija

Duomenų šaltinis: UAB „Archartelė ir partneriai“

Tam, kad būtų įgyvendintas Projekto tikslas ir pasiektas Projekto rezultatas alternatyvos A1 atveju yra numatoma atlikti esamos infrastruktūros esančios prie Gavio ežero rekonstrukcijos ir naujos infrastruktūros statybos darbus, lydimus atitinkamų inžinerinių paslaugų, būtinų darbų atlikimui.

Žemiau pateikiamos numatomos investicijos, reikalingos Projekto įgyvendinimui:

- Rekonstrukcijos ir statybos rangos darbams – 1 044 814,11 eurų su PVM;
- Sporto ir kitų įrenginių bei mažosios architektūros elementų įrengimo darbams – 91 701,37 eurų su PVM;
- projektavimo ir inžinerinėms paslaugoms – 79 556,08 eurų su PVM;
- investicijų projekto parengimo paslaugoms – 6 351,86 eurų su PVM;
- viešinimo paslaugoms – 1 785,32 eurų su PVM;
- netiesioginėms išlaidoms – 85 694,61 eurų su PVM.

Projekto investicijų bendra vertė sudarys 1 309 903,35 eurų su PVM.

Nustatyta būtina investicijų suma apima visus naujai kompleksinei rekreacinei infrastruktūrai suformuoti būtinus statybos, rekonstrukcijos ir įrengimo darbus.

Didžiąją dalį investicijų sudarys privalomų rekreacinės infrastruktūros statybos ir rekonstrukcijos darbų vertė. Šių investicijų dydis nustatytas, remiantis objekto „Gavio ežero pritaikymas lankymui Turistų g. 30A, 30C, 30F, 30D, 26A Ignalinos m., statybos ir Turistų g.30C Ignalina, liepto rekonstravimo projektas“ preliminarinių projektinių sprendinių pagrindu parengta preliminarinė sąmata, kurios suvestinė kaina apskaičiuota remiantis preliminariniuose projektiniuose pasiūlymuose numatytais statinių dydžiais (m, kv. m, kub. m) ir vadovaujantis UAB „Sistela“ statinių statybos skaičiuojamųjų kainų palyginamaisiais ekonominiais rodikliais (2024 m. spalio mėn.), taip pat komerciniais pasiūlymais ir analogiškų objektų įrengimo (statybos) sutartimis.

Darbų metu įgyvendinamiems sprendiniams suformuoti numatomos techninio projekto parengimo ir ekspertizės išlaidos, o numatytos rangos darbų kokybės ir atitikties užtikrinimui būtinos investicijos rangos darbų techninės priežiūros ir autorinės priežiūros atlikimui. Šių paslaugų pirkimui būtinos išlaidos yra apskaičiuotos taikant 7 proc. santykinį dydį nuo rangos kainos nominaliai projektavimo ir inžinerinių paslaugų sumai, iš kurio 72 proc. numatomi projektavimo paslaugoms¹⁵, 14 proc. – techninės priežiūros paslaugoms, o po 7 proc. nustatyto dydžio būnant numatytam projekto vykdymo (architektūrinės) priežiūros ir ekspertizės paslaugoms¹⁶.

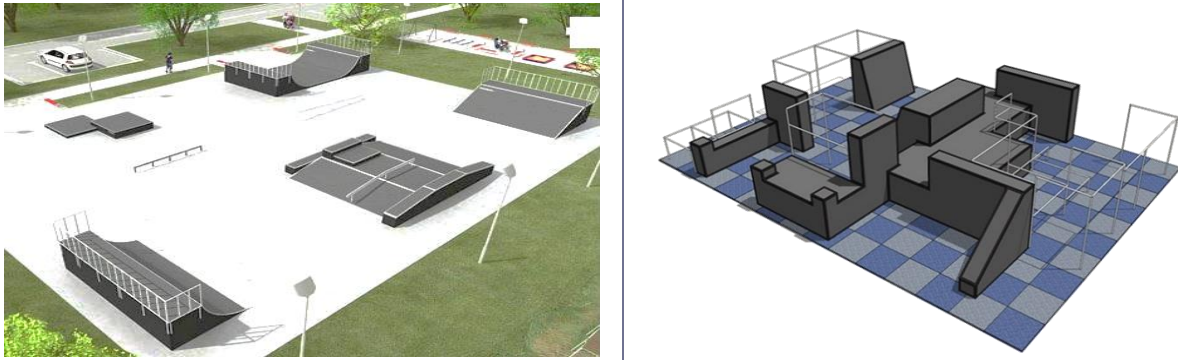
Planuojamos įgyvendinti alternatyvos A2 koncepcinis pagrindas yra analogiškas alternatyvai A1 – kompleksinis viešosios rekreacinės erdvės prie Gavio ežero suformavimas ir pritaikymas lankytojų poreikiams.

¹⁵ Dalis šios vertės yra projektinių sprendinių, remiantis kuriais formuojama projektavimo techninė užduotis, parengimas

¹⁶ Tokie santykiniai dydžiai yra numatyti UAB „Sistela“ Bendruosiuose ekonominiuose normatyvuose statinių statybos skaičiuojamųjų kainų nustatymui

Tačiau alternatyvos A2 atveju numatomas techniškai kitoks sprendinių kompleksas, leisiantis sukurti adekvataus dydžio rekreacinę erdvę, kuri būtų orientuota į siauresnės lankytojų grupės poreikių tenkinimą, labiau orientuojantis į šiuolaikinių urban-tipo atviro lauko aktyvaus poilsio veiklas.

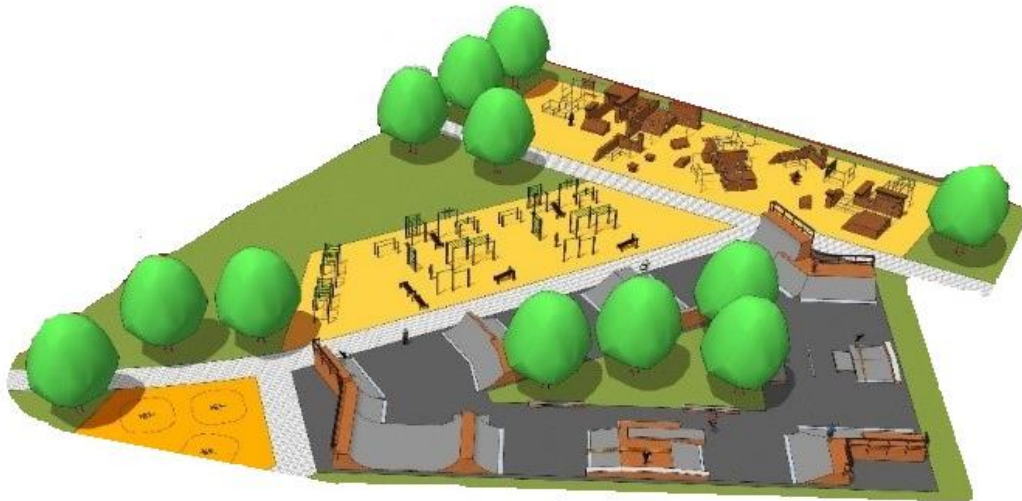
Pav. 12. Šiuolaikinio urban tipo aktyvaus lauko sporto erdvių vizualizacija

Duomenų šaltinis: UAB „CGS“, UAB „Naujieji ženklai“

Šios alternatyvos atveju numatoma didesnę investicinę akcentą skirti ne tradicinio tipo pasyvaus poilsio infrastruktūrai (ją paliekant esamoje situacijoje), o šiuolaikinio tipo lauko sporto erdvių formavimui, vietoje tradicinių rekreacinių elementų (liepto, plauto smėlio paplūdimio, tradicinių sporto šakų aikštelių, poilsio pastato šeimų ir vaikų poilsio statinių (pavėsinių, žaidimų aikštelių)) įrengiant riedlenčių, riedučių ir BMX dviračių parką¹⁷ (erdvę) bei parkūro parką¹⁸ (zoną).

Pav. 13. Galimų urban tipo aktyvaus poilsio sporto erdvių išdėstymo prie Gavio ežero eksplikacija

Duomenų šaltinis: UAB „CGS“

Šių alternatyvių sprendinių tikslas ir planuojamas rezultatas iš esmės atitinka Projekto problematiką, tikslą ir planuojamą pasiekti rezultatą, be to, kurio sprendinių apimtis (erdvinė ir finansinė) leidžia lyginti alternatyvas tarpusavyje naudojant veiksmingumo principą dėl adekvataus investicijų apimčių santykio.

Kaip ir alternatyvos A1 atveju, šios investicijos leis sukurti šiuolaikinę rekreacinę erdvę, įtrauksiančią elementus, statinius, įrenginius ir sektorius, būtinus šiandienio jaunimo poreikių rekreacinei ir aktyvaus poilsio infrastruktūrai tenkinimui.

¹⁷ Riedučių, riedlenčių ir BMX dviračių aikštelėje būtų įdiegti skirtingi infrastruktūriniai elementai (rampos ir t.t.), išdėstyti tarpusavyje logiška seka, kad vienas su kitu nesikirstų, išlaikytais saugiais atstumais tarp jų (atliekant triukus tarp elementu turi būti pakankamai vietos įsibėgėti). Įrenginiai bus projektuojami įvairaus lygių sportininkams ir yra pritaikyti tiek pradedantiesiems, tiek patyrusiems sportininkams, o pati aikštelė būtų *Skate plaza* parko tipo, imituojančio miesto gatvių elementus (turėklai, šuoliai, užvažiuojami žalieji plotai ir t.t.).

¹⁸ Parkūro aikštelė būtų projektuojama taip, kad joje būtų siūlomos visos tos miesto architektūros erdvės, tinkamos užsiimti šiuo sportu, ir jos būtų perkeltos į vieną tam skirtą saugią aikštelę. Visi norintys galėtų išbandyti tiek sudėtingus, tiek paprastesnius šio šiuolaikinio sporto judesius ir pratimus, pasinaudodami specialiai tam pritaikytais įrenginiais saugiomis sąlygomis. Kadangi aikštelė būtų planuojama kompleksinė, jie galėtų judėti nevaržomi įvairiomis kryptimis, judėti po visą parką sujungdami įvairius judesius nesustodami ir nuolatos tobulindami gebėjimą sklandžiai pereiti nuo vieno judesio ar pratimo prie kito.

Tam, kad būtų įgyvendintas Projekto tikslas ir pasiektas Projekto rezultatas alternatyvos A2 atveju yra numatoma parengti techninį projektą ir atlikti šio projekto būsimų sprendinių įgyvendinimo rangos darbus, lydimus atitinkamų inžinerinių paslaugų, būtinų darbų atlikimui.

Žemiau pateikiamos numatomos investicijos, reikalingos Projekto įgyvendinimui:

- Rekonstrukcijos ir statybos rangos darbams – 871 762,39 eurų su PVM;
- Sporto ir kitų įrenginių bei mažosios architektūros elementų įrengimo darbams – 278 676,79 eurų su PVM;
- projektavimo ir inžinerinėms paslaugoms – 80 091,15 eurų su PVM;
- investicijų projekto parengimo paslaugoms – 6 351,86 eurų su PVM;
- viešinimo paslaugoms – 1 785,32 eurų su PVM;
- netiesioginėms išlaidoms – 86 706,73 eurų su PVM.

Projekto investicijų bendra vertė sudarys 1 325 374,24 eurų su PVM.

Nustatyta būtina investicijų suma apima visus naujai kompleksinei rekreacinei infrastruktūrai suformuoti būtinus statybos, rekonstrukcijos ir įrengimo darbus.

Didžiąją dalį investicijų sudarys privalomų rekreacinės infrastruktūros statybos ir rekonstrukcijos darbų vertė. Šių investicijų dydis nustatytas, remiantis objekto „Gavio ežero pritaikymas lankymui Turistų g. 30A, 30C, 30F, 30D, 26A Ignalinos m., statybos ir Turistų g. 30C Ignalina, liepto rekonstravimo projektas“ preliminarinių projektinių sprendinių pagrindu parengta preliminarinė sąmata, kurios suvestinė kaina apskaičiuota remiantis preliminariniuose projektiniuose pasiūlymuose numatytais statinių dydžiais (m, kv. m, kub. m) ir vadovaujantis UAB „Sistela“ statinių statybos skaičiuojamųjų kainų palyginamaisiais ekonominiais rodikliais (2024 m. spalio mėn.), taip pat komerciniais pasiūlymais ir analogiškų objektų įrengimo (statybos) sutartimis.

Rangos darbų metu įgyvendinamiems sprendiniams suformuoti numatomos techninio projekto parengimo ir ekspertizės išlaidos, o numatytos rangos darbų kokybės ir atitikties užtikrinimui būtinos investicijos rangos darbų techninės priežiūros ir autorinės priežiūros atlikimui. Šių paslaugų pirkimui būtinos išlaidos yra apskaičiuotos taikant 6 proc. santykinį dydį nuo rangos kainos nominaliai projektavimo ir inžinerinių paslaugų sumai, iš kurio 72 proc. numatomi projektavimo paslaugoms, 14 proc. – techninės priežiūros paslaugoms, o po 7 proc. nustatyto dydžio būnant numatytam projekto vykdymo (architektūrinės) priežiūros ir ekspertizės paslaugoms¹⁹.

Abiejų alternatyvų atveju planuojami statiniai atitiks visus reikalavimus. Jų įrengimui bus naudojamos sertifikuotos medžiagos, technologijos, o jų dydis, struktūra ir konfigūracija atitiks nustatytus reikalavimus ir rekomendacijas.

Visi darbai turės atitikti techninius reikalavimus naudojamoms medžiagoms, tenkinti higienos, saugos ir kt. reikalavimus, o inžinerinės sistemos atitikti galiojančius norminius reikalavimus (pvz., dirbtinių dangų sporto aikštelėms įrengti bus naudojama speciali sportinė sintetinė danga skirta naudoti atvirose erdvėse, atspari saulės spinduliams, šalčiui, nesugerianti vandens, neprarandanti elastingumo šalčio sąlygomis, pritaikyta grubiam ir intensyviai naudojimui ir t. t.). Be to, visi rekreacinio komplekso elementai atitiks aiškius funkcionalumo kriterijus ir bus saugūs naudoti.

Detalus vienos iš alternatyvų (jai esant pasirinktai kaip optimaliai) atskirų darbų aprašas ir įrenginėjamų elementų sąrašas bus suformuluotas rengiant techninį projektą. Privalu pabrėžti, kad atsižvelgiant į planuojamą Projekto įgyvendinimo pradžios laikotarpį²⁰, į galimus situacijos pokyčius, arba atsiradus šiandien nežinomoms aplinkybėms, gali būti keičiami konkretūs infrastruktūriniai sprendimai, galutiniais būnant formuojamiems parengiant atitinkamus techninius dokumentus, kuriuose bus detalai įvertinta kiekviena planuojamos rekreacinės infrastruktūros detalė, jos specifiška ir konkretūs Gavio ežero prieigų infrastruktūrinio įrengimo aspektai.

Abiejų alternatyvų atveju Projekto įgyvendinimui numatytų investicijų projekto rengimo išlaidų dydis nustatytas remiantis supaprastintai apmokamų išlaidų dydžiu, taikomu paslaugoms nesusijusioms su informacinių ir ryšių technologijų infrastruktūra, informacinėmis sistemomis ir registrais.

Abiejų alternatyvų atveju Projekto įgyvendinimui būtinų viešinimo išlaidų dydis nustatytas remiantis supaprastintai apmokamų išlaidų dydžiu, taikomu tokio tipo ir apimties projektų matomumo ir informavimo apie projektą priemonių įsigijimui.

Abiejų alternatyvų atveju Projekto įgyvendinimui būtinų netiesioginių išlaidų investicijų dydis nustatytas remiantis tokio tipo ir apimties projektams taikoma fiksuotoji projekto išlaidų norma.

¹⁹ Tokie santykiniai dydžiai yra numatyti UAB „Sistela“ Bendruosiuose ekonominiuose normatyvuose statinių statybos skaičiuojamųjų kainų nustatymui

²⁰ Žr. Skyrių 7.1

Kadangi Projekto teikėjas nėra pridėtinės vertės mokesčio mokėtojas ir neturi galimybės įtraukti šio mokesčio į apskaitą ir, atitinkamai, jo susigražinti, visos aukščiau pateiktos investicijų sumos nurodomos įtraukiant pridėtinės vertės mokestį.

Kitos investicinės išlaidos, nepatenkančios į pateiktas alternatyvų investicijų apimtis, nenumatomos.

Tokiu būdu įgyvendinus Projektą bus užtikrintas kokybiškos, pakankamos apimties ir aprėpties rekreacinės infrastruktūros suformavimas Ignalinos mieste.

4.3.2. Investicijų likutinė vertė ir reinvesticijos

Kadangi Projektas skirtas Savivaldybės viešajai rekreacinei infrastruktūrai tobulinti ir plėtoti, nusidėvėjimui vertinti yra privalu atsižvelgti į *Lietuvos Respublikos Pelno mokesčio įstatymo*, priimto 2001 m. gruodžio 20 d. Nr. IX-675, patvirtintais *Ilgalaikio turto nusidėvėjimo arba amortizacijos normatyvais* (metais) nuostatas, darant prielaidą, kad rekonstrukcijos darbų dėka sukurtai pastatų ir statinių infrastruktūrai taikomas 15 metų nusidėvėjimo laikotarpis (kaip rekomenduojama *Metodikoje*).

Vadovaujantis *Metodikos* nuostatomis, reinvesticijomis laikomis išlaidos, kurios patiriamos visiškai pakeičiant ilgalaikį turtą, į kurį buvo investuotos investicinio projekto lėšos. Atitinkamai, reinvesticijos planuojamos atlikti tada, kai reinvestavimo objektas nusidėvės.

Skaičiuojant nusidėvėjimą remiamasi Lietuvos Respublikos finansų ministro 2022 m. birželio 14 d. įsakymu Nr. 1K-217 patvirtintais *Ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimo ekonominiais normatyvais* ir yra numatoma, kad rangos darbų metu sukurtai statinių infrastruktūrai taikomas 15 metų nusidėvėjimo laikotarpis, o įrangai ir įrenginiams 10 metų nusidėvėjimo laikotarpis.

Pažymėtina, kad reinvesticijos ir likutinė vertė skaičiuojamos tiek alternatyvai A1, tiek alternatyvai A2, kadangi abiejų alternatyvų atveju numatomas turto formavimas.

Nusidėvėjimas vertinamas tiesiniu būdu ir pradedamas skaičiuoti nuo pirmųjų metų, kai užbaigiamos konkrečios investicijos. Nusidėvėjusio turto likutinė vertė²¹ yra prilyginta likvidacinei vertei, t. y. 0,00 EUR.

Atsižvelgiant į tai, kas buvo išdėstyta aukščiau (darant prielaidą, kad infrastruktūrai taikomas atitinkamas nusidėvėjimo laikotarpis, kurio pabaigoje atliekamos 100 proc. vertės reinvesticijos), likutinė investicijų dėka sukurtą turto vertė Projekto vertinimo laikotarpio pabaigoje sudarys 282 323,92 EUR alternatyvos A1 įgyvendinimo atveju ir 339 767,45 EUR alternatyvos A2 įgyvendinimo atveju.

.

4.3.3. Projekto veiklos pajamos

Projekto veiklos pajamos – pajamos, kurios yra tiesiogiai gaunamos iš vartotojų už prekes ir (arba) paslaugas, kurios sukuriamos įgyvendinant Projektą, pavyzdžiui: vartotojų tiesiogiai mokami mokesčiai už naudojimąsi infrastruktūra.

Atsižvelgiant į Projekto specifinę sritį ir turinį (Projektas skirtas atviros prieigos viešosios rekreacinės infrastruktūros prie gamtos objekto suformavimui ir pritaikymui lankytojų poreikiams), teigtina, kad įgyvendinus Projektą neplanuojama gauti papildomų su Projekto įgyvendinimu susijusių pajamų.

Atsižvelgiant į Projekto specifiką daroma išvada, kad Projektas nėra orientuotas į pelno gavimą ir negeneruos pajamų.

4.3.4. Projekto veiklos išlaidos

Projekto veiklos išlaidos – išlaidos, kurios patiriamos eksploatuojant Projekto įgyvendinimo metu sukurtą turtą viešajai funkcijai atlikti, šiuo atveju – sukuriant aukštesnės kokybės gyvenamąją aplinką ir patrauklesnes viešąsias erdves Ignalinos gyventojams, todėl vertinamos tik tos išlaidos, kurios atsirastų dėl Projekto įgyvendinimo.

Visos skaičiuojamos išlaidos traktuojamos kaip veiklos sąnaudos ir priskiriamos tik Projekto įgyvendinimo metu sukurtiems rezultatams. Skaičiavimai atlikti vadovaujantis esamais koeficientais, kainomis, rinkos vertėmis bei prognozėmis.

Svarbiausias veiksnys, lemiantis Projekto veiklos išlaidų dydį – infrastruktūros, kuri bus sukurta įgyvendinus investicijų Projektą, rekreacinės eksploatavimo ypatumai ir dydis. Atsižvelgiant į tai, kad abiejų alternatyvų

²¹ Investicijų likutinė vertė – tai ilgalaikio turto vertė, pasibaigus projekto ataskaitiniam laikotarpiui. Likutinė vertė apskaičiuojama tik tam turtui, kuriam įsigyti ar sukurti numatytos investicijos. Likutinė vertė skaičiuojama tik tuomet, kai turto naudingo tarnavimo laikotarpis yra ilgesnis už projekto ataskaitinį laikotarpį. Likutinė vertė lygi turto sukūrimo savikainai, iš kurios atimama atsižvelgiant į nusidėvėjimo normatyvus apskaičiuota nusidėvėjimo vertė, sukaupta per projekto ataskaitinį laikotarpį.

sprendiniai yra panašaus pobūdžio ir apimties, daroma prielaida, kas abiejų alternatyvų atveju numatomos veiklos sąnaudos yra savo turiniu panašios, dydžio skirtumams esant lemiamiems alternatyvų investicijų dydžio skirtumų, projekto įgyvendinimo laikotarpio skirtumų, veiklos apimčių skirtumų, infrastruktūros elementų skirtumų).

Projekto įgyvendinimo metu sukurto turto viešajai paslaugai teikti planuojamos išlaidos sudarys:

- išlaidos darbo užmokesčiui;
- išlaidos elektros energijos įsigijimui;
- infrastruktūros būklės palaikymo išlaidos;
- komunalinių paslaugų (vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, komunalinių atliekų tvarkymo, valymo) išlaidos.

Išlaidos darbo užmokesčiui abiejų alternatyvų atveju yra vienodos ir skaičiuojamos 10 602,00 Eur dydžio, numatant 1,5 pilnos darbo dienos ekvivalento poreikį žmogiškiems ištekliams (gelbėtojo ir pagalbinėms funkcijoms atlikti) 4 mėn. trukmės sezonui bei remiantis vidutinio bruto darbo užmokesčio dydžiu Ignalinos rajono savivaldybėje (1 767,00 Eur (remiantis VDA skelbiama informacija)).

Išlaidos elektros energijos įsigijimui planuojama sieks 2 074,8 eurų per metus alternatyvos A1 atveju ir 1 037,4 eurų per metus alternatyvos A2 atveju (dydis nustatytas atsižvelgiant į kitų panašių objektų funkcionavimo duomenis, numatant, kad vidutinė mėnesio elektros energijos suvartojimo norma tokio tipo kompleksiniame rekreaciniam objektams maksimaliai sieks 12 tūkst. kWh alternatyvos A1 atveju ir 60 tūkst. kWh alternatyvos A2 atveju, darant prielaidą, kad elektros kaina sieks 0,17 EUR/kWh (remiantis VDA viešai skelbiama informacija)).

Infrastruktūros būklės palaikymo išlaidos atspindi sąlygas, reikalingas palaikyti aukštą sukurtos infrastruktūros lygį, funkcionavimo efektyvumą, atitiktį ja besinaudojančių lankytojų poreikiams. Iš anksto suplanuoti tikslius infrastruktūros būklės palaikymo ir remonto laikotarpius ir sąnaudas nėra galimybės, kadangi įprastai remonto poreikis priklauso nuo objekto statinių įrengimo kokybės, pasirinktų technologijų, gamintojų teiktų produktų ir medžiagų charakteristikų, bei didžiąja dalimi – nuo objekto eksploatavimo efektyvumo ir infrastruktūros tausojimo, naudojant pagal paskirtį laikantys eksploatavimo taisyklių. Todėl taikytina standartinė nekilnojamojo turto valdymo ir plėtros subjektų praktika, siekiant užtikrinti Projekto vykdytojo savalaikę reakciją į tinklų avarijas bei kitus eksploatacijos sutrikimus objekto ir jame naudojamo ilgalaikio turto remontui reikalinga formuoti tam tikrus rezervus, kurie valdant objektą tikslinasi (esant galimybei įvertinti faktines sąnaudas). Šios sąnaudos rekreacinės infrastruktūros atveju vertinamos naudojant santykinę metinį įvertį (1 proc. bendros sukurto turto vertės) ir bendrą investicijų į materialaus turto formavimą dydį. Bendros metinės tokio tipo išlaidos sieks 11 365,15 euro alternatyvos A1 atveju ir 11 504,39 euro alternatyvos A2 atveju. Pažymėtina, kad šios išlaidos numatomos tik nuo trečių Projekto vertinimo metų, iki to laiko numatant infrastruktūros būklės palaikymo poreikį tenkinti garantinio aptarnavimo pagrindu.

Tokio tipo kompleksinio rekreacinio objekto funkcionavimas neišvengiamai sąlygoja papildomų komunalinių išlaidų generavimu, susijusiu su vandens vartojimu, komunalinių atliekų didėjimu ir reikalingomis valymo paslaugomis. Planuojama, kad:

- kompleksinio rekreacinio objekto naudojimo atveju vienas lankytojas generuos 0,1 m³ vandens poreikį, 1 m³ vandens tvarkymo įkainiui siekiant 3,4 Eur, o vandens apskaitos prietaiso mėnesinė eksploatacija pareikalaus 3,27 Eur išlaidų (remiantis paslaugų teikėjų viešai skelbiama informacija);
- kompleksinio rekreacinio objekto naudojimo atveju vienas lankytojas generuos 1,5 l komunalinių atliekų, 660 l dydžio mišrų atliekų konteinerio ištuštinimo įkainiui siekiant 15,04 Eur, o komunalinių atliekų abonentinis mokestis (pastovioji dalis) sieks 7,26 Eur išlaidų (remiantis paslaugų teikėjų viešai skelbiama informacija);
- alternatyvos A1 atveju poilsio pastato valymo kaina sieks 4,34 Eur/m²/mėn. (remiantis analogiškų paslaugų faktinių sutarčių informacija), o tvarkymo laikotarpis – 4 mėn. per metus, pastato plotui siekiant 140 m²;
- alternatyvos A2 atveju lauko tualetų valymui numatant 2336,28 Eur per metus (remiantis analogiškų paslaugų faktinių sutarčių informacija).

Pažymėtina, kad nurodytos Projekto veiklos sąnaudos įvertintos numatant maksimalias sąnaudas lemiančių veiksnių reikšmes ir faktiškai patiriamos sąnaudos gali būti mažesnės.

Atsižvelgiant į *Metodikos* rekomendacijas, infliacijos poveikis finansiniuose skaičiavimuose neturi būti vertinamas, todėl visų išlaidų įverčiai išlieka tokia patys iki paskutinių Projekto vertinimo laikotarpio metų.

4.3.5. Projekto mokesčiai

Projekto mokesčiai – tai piniginiai srautai, kurie atsiranda dėl projekto veiklų įgyvendinimo. Remiantis *Metodikos* nuostatomis, Projekto investicijų, pajamų ir išlaidų mokestinės išlaidos yra netraukiamos į finansinius srautus.

Kadangi Projekto teikėjas – nėra PVM mokėtojas ir neturi galimybės įtraukti projekto PVM mokesčio į PVM atskaitą bei susigrąžinti PVM, Projekto PVM mokestis nėra atskiriamas nuo Projekto finansinių srautų. Taigi Investicijų projekto finansiniai srautai (darbų, prekių ir paslaugų įsigijimo kainos) yra skaičiuojami naudojant kainas su PVM.

4.3.6. Projekto finansavimas

Projektui įgyvendinti ir rezultatams naudoti reikalingas finansavimas gali būti skirstomas į šias grupes:

- ES investicijų fondų negrąžintinas (subsidijos ar dotacijos forma) finansavimas;
- viešasis finansavimas – viešosios lėšos, kurių kilmė – Valstybės ir (arba) savivaldybių biudžetai bei kiti viešųjų lėšų šaltiniai, tikslingai suplanuoti Projektui įgyvendinti;
- privatus finansavimas – privačios kilmės lėšos, kurias galima numatyti Projekte, kai Projekto teikėjo organizacijoje yra bent vienas privatus subjektas;
- kiti šaltiniai – Projekto įgyvendinimui skolinčios (lengvatinėmis arba rinkos sąlygomis) tikslinės arba netikslinės paskirties lėšos.

Projekto finansavimui planuojamas pasitelkti du finansavimo šaltinius – ES investicijų fondų finansavimą ir viešąjį finansavimą.

Dalis investicinių išlaidų būtų dengiamos ES investicijų fondų (ERPF) finansavimo pagalba, numatant investicijas pagal regioninės pažangos priemonės 01-004-07-01-01 (RE) „Paskatinti regionų, funkcinį zonų, savivaldybių ir miestų ekonominį augimą pasitelkiant jų turimus išteklius“ veiklos 01-004-07-01-01-(RE)-29-(LT029-03-02-01)-02-05 „Gavio ežero pritaikymas lankymui“ kvietimo reikalavimus, atsižvelgiant į kuriuos finansavimo suma siekia 1 113 417,84 euro.

Likusi Projekto įgyvendinimui būtinų investicijų dalis (196 485,51 euro alternatyvos A1 atveju, arba 211 956,40 euro alternatyvos A2 atveju) numatoma padengti iš Ignalinos rajono savivaldybės biudžeto lėšų. Pažymėtina, kad didesnis nei 15 proc. finansavimas iš Savivaldybės lėšų yra sudėtingai įgyvendinamas. Savivaldybė, kuri dėl riboto biudžeto, atitinkamų skolinimosi limitų, lemiančių minimalias galimybes skolintis, ir nedidelių finansavimo galimybių būtų priversta šiuos pinigus generuoti fiskalinio perskirstymo būdu, perkeliant finansavimui reikalingas lėšas iš kitų socialiai ir ekonomiškai svarbių veiklų ir sričių (švietimo, sveikatos priežiūros paslaugos ir kt.).

Ignalinos rajono savivaldybės biudžeto finansavimas numatomas ne tik investicijoms, bet ir atsirasiančioms veiklos išlaidoms, kurios negalės būti padengiamos iš kitų šaltinių.

4.4. Projekto finansiniai rodikliai

Viešosioms paslaugoms ir funkcijoms būdinga tai, kad investavimas siekiant pagerinti viešosios funkcijos atlikimo arba paslaugos teikimo kokybinius parametrus lemia viešojo finansavimo poreikio padidėjimą pasibaigus Projekto investicijų laikotarpiui. Dėl šios priežasties svarbu įvertinti, ar Projekto teikėjas yra pajėgus finansuoti projektą ir užtikrinti Projekto tęstinumą, be to, įvertinti, ar Projektas finansiškai naudingas, t. y. investicijos generuoja finansinę naudą.

Analizuojant Projekto finansinius parametrus, nagrinėjami du aspektai:

- investicijos (visos Projekto įgyvendinimui numatytos lėšos);
- investuotas kapitalas (valstybės, savivaldybės, privatūs ir nuosavo kapitalo įnašai suprantami kaip Projekto teikėjo patiriamos Projekto vykdymo sąnaudos, todėl įtraukiami su neigiamu ženklu (skirtingai nei skaičiuojant Projekto finansavimo šaltinius ir projekto gyvybingumą)).

Finansinį vertinimą sudaro FVGN ir FGDV investicijoms ir kapitalui paskaičiavimas, taip pat, esant pakankamoms skaitinėms prielaidoms – finansinio naudingumo ir išlaidų santykio (FNIS) įvertinimas²².

²² FNIS viešųjų paslaugų projektų atveju skaičiuojamas retais, jis turi būti skaičiuojamas, jei iš Projekto gaunama pajamų, kadangi abiejų alternatyvų atveju pajamos bus generuojamos, tai šis rodiklis taip pat skaičiuojamas

4.4.1. Investicijų rodikliai

Atlikus skaičiavimus, paaiškėjo, kad Projekto finansiniai rodikliai, apskaičiuoti investicijų sumai, yra neigiami pasitvirtina numatytos prielaidos.

Lentelė 7. Projekto finansinių rodiklių investicijoms vertinimo reikšmės

A1. Gavio ežero pritaikymas lankymui atnaujinant bazinę paplūdimio infrastruktūrą ir suformuojant kompleksinę rekreacinių poreikių tenkinimo erdvę

Finansinė grynoji dabartinė vertė investicijoms - FGDV(I)	-1,254,800
Finansinė vidinė gražos norma investicijoms - FVGN(I)	-17.79%
Finansinė modifikuota vidinė gražos norma investicijoms - FMVGN(I)	-9.82%
Finansinis naudos ir išlaidų santykis - FNIS	0.00

A2. Gavio ežero pritaikymas lankymui atnaujinant bazinę paplūdimio infrastruktūrą ir suformuojant šiuolaikinio jauno lankytojo rekreacinių poreikių tenkinimo erdvę

Finansinė grynoji dabartinė vertė investicijoms - FGDV(I)	-1,391,065
Finansinė vidinė gražos norma investicijoms - FVGN(I)	Nėra reikšmės
Finansinė modifikuota vidinė gražos norma investicijoms - FMVGN(I)	-9.37%
Finansinis naudos ir išlaidų santykis - FNIS	0.00

Duomenų šaltinis: sudaryta autorių

Remiantis aprašytais prielaidomis, teigtina, kad Projektas yra finansiškai nenaudingas, kas yra dėsninga, atsižvelgiant į santykinai dideles investicines sąnaudas, taip pat į tai, kad Projektas negeneruoja pajamų, kurios galėtų ne tik užtikrinti patirtų investicinių sąnaudų atsiperkamumą, bet ir ilguoju laikotarpiu padengti bent dalį veiklos sąnaudų:

- Alternatyvos A1 FVGN investicijoms yra neigiama ir siekia [-17,79] proc., o modifikuota siekia [-9,82] proc., alternatyvos A2 FVGN investicijoms yra neigiama ir yra už vertinimo intervalo ribos, o modifikuota siekia [-9,37] proc.
- Alternatyvos A1 FGDV investicijoms yra neigiama ir siekia [-1 254 800] eurų, alternatyvos A2 FGDV investicijoms yra neigiama ir siekia [-1 391 065] eurų, taigi abiejų alternatyvų atveju Projektas ataskaitiniu laikotarpiu neuždirbs pajamų, kurios leistų padengti tiek Projekto veiklos, tiek ir investicijų išlaidas, todėl Projekto finansavimas naudojant skolintas lėšas yra negalimas, atitinkamai, Projektas negeneruos finansinių srautų, kurie galėtų padengti investicines išlaidas.
- Projekto FNIS yra lygus 0 abiejų alternatyvų atveju, kadangi Projektas negeneruoja jokių teigiamų finansinių srautų.

Atsižvelgiant į tai, kad vertinamas Projektas yra nekomercinio pobūdžio ir komercinių pajamų negeneruoja, nagrinėtų rodiklių reikšmės dėsningai turi būti neigiamos, o atsižvelgiant į reikalingų investicijų apimtį, rodiklio teigiama reikšmė praktiškai sudėtingai pasiekama. Konstatuotina, finansinė analizė rodo, kad investicijos į Projektą finansiškai neatsiperka.

4.4.2 Išvada dėl finansinio gyvybingumo

Projekto finansinis gyvybingumas vertinamas nagrinėjant Projekto finansinius srautus, pajamas bei visas, su projektu susijusias veiklos išlaidas (tiek veiklos, tiek investicines). Siekiant, kad Projektas būtų gyvybingas, per visą Projekto ataskaitinį laikotarpį sukauptas grynyjų pinigų srautas turi būti ne neigiamas.

Šiuo atveju Projektas nagrinėjamas subjekto mokumo prasme (būtina įsitikinti, kad Projektas viso ataskaitinio laikotarpio metu nepritruks lėšų mokėjimams atlikti).

Projekto sukauptas grynyjų pinigų srautas abiejų alternatyvų atveju parodo, kaip Projekto ataskaitiniu laikotarpiu numatomos įplaukos padengs išlaidas atitinkamu laikotarpiu. Kaupiant pinigų srautus kiekvienų metų pinigų likučiai perkeliama į paskesnius metus. Pagal sukauptajį grynyjų pinigų srautą sprendžiama, ar įgyvendinant Projektą pajėgiama užtikrinti reikalingus pinigų srautus per visą ataskaitinį laikotarpį.

Projekto sukauptas grynyjų pinigų srautas, apskaičiuotas remiantis bazine prielaida, kad formuojamos rekreacinės kompleksinės infrastruktūros funkcionavimo išlaidos bus dengiamas iš Ignalinos rajono savivaldybės. Esant situacijai, kai kuriuo nors momentu sukauptas grynyjų pinigų srautas taps neigiamas, Ignalinos rajono savivaldybė turės išpareigoti skirti papildomų lėšų Projekto išlaidoms padengti ir finansų srautams subalansuoti.

Atsižvelgiant į šį subalansuotumą, Projekto akumuliuotas grynyjų pinigų srautas kiekvienais Projekto įgyvendinimo ir jo vertinamojo laikotarpio metais nebus neigiamas, tai parodo, kad vertinamuoju laikotarpiu Projektas yra finansiškai gyvybingas ir nei vienais Projekto įgyvendinimo ir jo vertinimo laikotarpio metais (kalendoriniais) negresia patirti finansinių išteklių stygiaus.

Visais atvejais akumuliuotas grynyjų pinigų srautas laikotarpio pabaigoje (2040 m.) kaip ir kiekvienais Projekto vertinimo metais nebus neigiamas, kas parodo Projekto nuolatinį Projekto generuojamų investicinių ir einamųjų kaštų padengimą ir, atitinkamai, neigiamo srauto susidarymo išvengimą.

4.4.3. Kapitalo rodikliai

Atlikus skaičiavimus, nustatyta, kad Projekto finansiniai rodikliai, apskaičiuoti investuotam kapitalui, yra neigiami, jei pasitvirtina numatytos prielaidos.

Lentelė 8. Projekto finansinių rodiklių kapitalui vertinimo reikšmės

A1. Gavio ežero pritaikymas lankymui atnaujinant bazinę paplūdimio infrastruktūrą ir suformuojant kompleksinę rekreacinių poreikių tenkinimo erdvę

Finansinė grynoji dabartinė vertė kapitalui - FGDV(K)	-271,823
Finansinė vidinė gražos norma kapitalui - FVGN(K)	-11.48%
Finansinė modifikuota vidinė gražos norma kapitalui - FMVGN(K)	-2.93%

A2. Gavio ežero pritaikymas lankymui atnaujinant bazinę paplūdimio infrastruktūrą ir suformuojant šiuolaikinio jauno lankytojo rekreacinių poreikių tenkinimo erdvę

Finansinė grynoji dabartinė vertė kapitalui - FGDV(K)	-394,852
Finansinė vidinė gražos norma kapitalui - FVGN(K)	-15.76%
Finansinė modifikuota vidinė gražos norma kapitalui - FMVGN(K)	-3.66%

Duomenų šaltinis: sudaryta autorių

Remiantis aprašytais prielaidomis, teigtina, kad Projektas yra finansiškai nenaudingas, kas yra dėsninga, atsižvelgiant į tai, kad jis negeneruoja pajamų:

- Alternatyvos A1 FVGN kapitalui yra neigiama ir siekia [-11,48] proc., o modifikuota siekia [-2,93] proc., alternatyvos A2 FVGN kapitalui yra neigiama ir siekia [-15,76] proc., o modifikuota siekia [-3,66] proc.
- Alternatyvos A1 FGDV kapitalui yra neigiama ir siekia [-271 823] eurus, o alternatyvos A2 FGDV kapitalui yra neigiama ir siekia [- 394 852] eurų, taigi abiejų alternatyvų atveju Projektas ataskaitiniu laikotarpiu neuždirbs pajamų, kurios leistų padengti tiek Projekto veiklos, tiek ir investuotą kapitalą, todėl Projekto finansavimas naudojant skolintas lėšas yra negalimas, atitinkamai, Projektas negeneruos finansinių srautų, kurie galėtų padengti skirtą kapitalą.

Atsižvelgiant į tai, kad vertinamas Projektas yra nekomercinio pobūdžio ir komercinių pajamų negeneruoja, nagrinėtų rodiklių reikšmės dėsningai turi būti neigiamos, o atsižvelgiant į reikalingo investuoti kapitalo apimtį, rodiklio teigiama reikšmė praktiškai sudėtingai pasiekama. Konstatuotina, finansinė analizė rodo, kad investicijos į Projektą finansiškai neatsiperka.

4.4.4. Rodiklių palyginimas

Kadangi abi nagrinėjamos alternatyvos yra finansiškai neatsiperkančios, nė viena iš jų nesvarstytina, kaip finansine prasme pranašesnė, tačiau dėl didesnės investicijų vertės, kuri, kaip nustatyta, nelemia apčiuopiamo pajamų didėjimo, paraleliai reikalaujant santykinai didesnių veiklos išlaidų mažesnį finansinį grynąjį nuostolį, padengtiną iš Ignalinos rajono savivaldybės biudžeto generuos alternatyva A1. Tačiau šis pranašumas yra nominalus ir nevertintinas pasirenkant konkrečią alternatyvą.

4.5. Optimalios alternatyvos pasirinkimas SVA metodu

Projekto vertinimas atliekamas SNA metodo pagrindu, todėl sąnaudų efektyvumo-veiksmingumo rodiklio reikšmė nevertinama.

5. Ekonominė analizė

5.1. Rinkos kainų perskaičiavimas į ekonomines

Rinkos kainos nėra tinkamos, kai norima įvertinti Projekto indėlį į socialinę – ekonominę gerovę.

Šiuo tikslu visi Projekto finansinės analizės metu svarstyti ir rinkoje stebimomis kainomis vertinti įeinantys ir išeinantys finansiniai srautai (ypač tie, kuriais remiantis buvo vertinama investicijų finansinė grąža) turi būti įvertinti produkcijos ar ištekliaus pokyčio socialine ribine verte arba alternatyviosios sąnaudomis, kurias visuomenė patiria gaminant ar vartojant daugiau ar mažiau bet kokios gėrybės.

Rinkos kainos ir šie dydžiai sutampa tik tobulai konkurencingose ir efektyviose rinkose. Vis dėlto realioje socialinėje – ekonominėje aplinkoje rinkų funkcionavimas gali būti iškraipytas mokesčių, muitų, subsidijavimo, nelankstaus valiutų santykio, gamybai ar vartojimui nustatytos kvotos, oligopolinio kainų nustatymas, arba kitokio reguliavimo ir nepakankamos informacijos. Tai yra veiksniai, dėl kurių atsiranda skirtumai tarp rinkos nustatytų kainų ir išteklių ribinės socialinės vertės. O finansinėje analizėje apskaičiuotų pinigų srautų vertė paprastai veikiama būtent šių veiksnių, dėl kurių pasireiškimo finansinėje analizėje įvertinti pinigų srautai neatspindi tikrosios pinigų vertės.

Rinkos kainos konvertavimas į šešėlines kainas tampa įmanomas panaudojant tinkamus konversijos koeficientus, naudojamas pakoreguoti stebimas kainas, kai jos neatitinka išteklių ir produkcijos tikrų socialinių alternatyviųjų sąnaudų, t. y. šie koeficientai atspindi faktorių, iš kurio turi būti padauginta rinkos kaina norint gauti įeinančių ir išeinančių srautų šešėlinę kainą.

Lietuvoje taikytini konversijos koeficientai buvo apskaičiuoti ir pateikti *Metodikos ir Metodikos ir modelio, skirto įvertinti investicijų, finansuojamų Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir Lietuvos nacionalinio biudžeto lėšomis, socialinį-ekonominį poveikį, sukūrimas galutinėje ataskaitoje*, parengtoje Lietuvos Respublikos Finansų ministerijos ir Viešosios įstaigos Centrinės projektų valdymo agentūros užsakymu. Konversijos koeficientai nustatomi atskiroms finansinių srautų rūšims (prekiniai / neprekiniai elementai, rangos darbai, kvalifikuotas / nekvalifikuotas darbas, žemės įsigijimas, atlikti mokėjimai ir t.t.) ir porūšiams (medžiagos, energijos rūšis, rangos darbai ir kt.). Taip pat skirtingi konversijos koeficientai skaičiuojami skirtinguose ekonominės veiklos sektoriuose (sveikatos apsauga, socialinė apsauga, transportas, energetika ir kt.) atliekamų projektų pinigų srautams.

Socialinėje-ekonominėje analizėje skaičiavimai pradedami nuo finansinės analizės investicijų rodiklių skaičiavimų, kuriose pateiktos Projekto investicijų bei veiklos sąnaudų kategorijos koreguojamos naudojamos konversijos koeficientus. Skaičiavimuose pritaikyti konversijos koeficientai, siūlomi urbanistinės plėtros bei sporto, laisvalaikio ir kultūros sektoriams, pateikiami Centrinės projektų valdymo agentūros.

5.2. Socialinė diskonto norma

Socialinės – ekonominės naudos (žalos) srautams taikoma socialinė diskonto norma. Socialinė diskonto norma atskleidžia visuomenės požiūrį į Projekto alternatyvų veiklų generuojamą būsimojo laikotarpio naudą ir žalą, parodo visuomenės pasiryžimą atidėti vartojimą šiandien dėl vartojimo rytoj (ateityje).

Socialinės ekonominės naudos vertinimo metu naudojama socialinė diskonto norma skiriasi nuo finansinėje analizėje naudojamos diskonto normos. Projekto skaičiavimuose taikoma 5 proc. socialinė diskonto norma realiąja išraiška (be infliacijos). Ši norma atitinka *Metodikoje* rekomenduojamą taikyti diskonto normą.

5.3. Socialinė-ekonominė nauda

Šiame skyriuje finansine išraiška vertinama Projekto socialinė-ekonominė nauda arba poveikis, kuris nebuvo įvertintas finansinėje Projekto analizėje, t. y. išorinis poveikis, tiesiogiai nenustatytinas analizuojant finansus.

Nustatant išorinį poveikį, įvertinama investicijų projekto sukuriamą ekonominę-socialinę naudą (žalą), kuri sukuriamą įgyvendinant Projektą jo tiesioginėje aplinkoje ir platesnėje aplinkoje.

5.3.1. Socialinio-ekonominio poveikio naudos ir žalos komponentai

Šioje dalyje finansinė išraiška vertinama Projekto socialinė-ekonominė nauda arba poveikis, kuris nebuvo įvertintas finansinėje Projekto analizėje, t. y. išorinis poveikis, tiesiogiai nenustatytinas analizuojant finansinius srautus.

Nustatant išorinį poveikį, įvertinama investicijų projekto sukuriama ekonominė-socialinė nauda (žala), kuri sukuriama įgyvendinant Projektą jo tiesioginėje aplinkoje (Ignalinos rajono savivaldybėje) ir platesnėje aplinkoje.

Socialinė – ekonominė nauda (žala) vertinama pagal atskirus įtaką darančius (poveikio) komponentus. Poveikio komponentai nustatomi vadovaujantis *Metodikos ir modelio, skirto įvertinti investicijų, finansuojamų Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir Lietuvos nacionalinio biudžeto lėšomis, socialinį-ekonominį poveikį, kūrimas galutine ataskaita*.

Atsižvelgiant į tai, kad Projektas įgyvendinamas turizmo srityje (Investicijos į viešųjų gamtos objektų, esančių turizmo maršrutuose, pritaikymą darnaus turizmo reikmėms), Projektui taikytini sektoriaus socialinės ekonominės naudos (žalos) komponentai.

Projekto įgyvendinimo dėka bus sukurta socialinė-ekonominė nauda ir teigiamas poveikis, kurie pasireiškš pagerėjusia Gavio ežero rekreacine infrastruktūra ir išplėstomis rekreacinėmis galimybėmis, pasireiškiančiomis didesniu pasiryžimu lankytis šiame gamtos objekte, t. y. didesnės nominalios finansinės vertės suteikimu dėl padidėjusių lankytojų srautų, kurie leisdami laiką atitinkamoje teritorijoje įsigyja joje parduodamas prekes ir paslaugas ir tokiu būdu generuodami šios teritorijos pajamas, todėl šio Projekto atveju taikomas komponentas *Vidutinės vienos kelionės išlaidos*, kuris, atsižvelgiant į projekto tikslinės grupės geografinį pasiskirstymą skaidomas į:

- *Vietinio vienaadienio lankytojo vidutinės vienos kelionės išlaidos;*
- *Iš užsienio atvykusio vienaadienio lankytojo vidutinės vienos kelionės išlaidos;*
- *Vietinio turistų vidutinės vienos kelionės išlaidos;*
- *Iš užsienio atvykusio turistų vidutinės vienos kelionės išlaidos.*

Suformuota Gavio ežero rekreacinė infrastruktūra leis padidinti galimybes bei poreikį naudotis šiuo gamtos objektu bei jo ir jame teikiamomis paslaugomis. Šie teigiami pokyčiai, be abejonės, teigiamai veiks visos Ignalinos rajono savivaldybės socialinę-ekonominę padėtį.

Tolimoje perspektyvoje galima vertinti Projekto naudą pagal kitus, netiesioginius kriterijus, tokius kaip gyventojų padidėjusios materialinės arba tiesioginės užsienio investicijos²³, tačiau šiame etape tokie skaičiavimai yra nekorektiški, kadangi tokio poveikio vertinimas gali būti išimtinai spekuliatyvus, nesant iš anksto apibrėžto susijusių komercinių veiklų ir paslaugų plėtojimo numatomoje rekreacinėje teritorijoje ir gretimose zonose plano. Todėl toliau galimos ekonominės veiklos vykdytojų pajamos, jų sukuriamų darbo vietų nauda ir pan. veiksniai, neabejotinai pasireikšiantys Projekto dėka, nebus vertinami.

5.3.2. Poveikio tikslinei grupei mastas ir nauda (žala)

Įvertinus planuojamo Projekto specifiką, atsižvelgiant į tai, kad tokio tipo infrastruktūra Ignalinos rajono savivaldybėje nėra išvystyta, tuo pat metu jai yra paklausa, laikytina, kad Projektas gali turėti santykinai nemažą poveikį.

Vertinant kitą poveikio komponentą, remiamasi Projekto tikslinės grupės apimtimi ir tikslinės grupės narių rekreacinių galimybių vertinimu per prieinamumo, suinteresuotumo ir patrauklumo prizmę, darant konservatyvią prielaidą, kad tik nežymi dalis asmenų, nurodytų kaip skaitinis potencialios tikslinės grupės įvertinimas bus pasiryžę naudotis Projekto dėka formuojama rekreacine infrastruktūra ir tikslingai leisti laisvalaikį prie Gavio ežero, numatant, kad tai yra sąmoninga jų kelionės, kurioje jie patiria keliautojams būdingas išlaidas, dalis.

Siekiant išvengti galimo socialinio-ekonominio poveikio kiekybinio vertinimo rezultatų optimistinio vertinimo, skaičiavimuose taikomos konservatyvios prielaidos. Skaičiuojant poveikio mastą abejoms alternatyvoms taikomos minimalistinės bazinių Projekto naudos gavimo subjektų ir formų skaitinės išraiškos, žyminčios adekvatų poveikį identifikuotos problemos sprendimui ir grindžiamos išskirtomis Projekto tikslinės grupės

²³ Veiklos plėtos arba steigimosi vietos pasirinkimo klausimą svarstantys verslininkai teigiamai vertina teritorijas vietas, pasižyminčias moderniais, gerai įrengtais statiniais ir turinčias gerą prieigą prie kokybiškų viešųjų paslaugų bei infrastruktūros, arba, ne mažiau svarbu, klientų srautų (aptarnavimo ir prekybos įmonių atveju). Intervencijos, kuriomis siekiama parūpinti tinkamas erdves verslui įsikurti, sukuria palankią aplinką verslo investicijoms. Tai – papildomas aspektas, kuris neabejotinai pasireiškš Projekto atveju, kadangi tokio tipo rekreaciniai ir poilsio objektai pasižymi persilieimo efektu, kai jų generuojama ekonominė nauda pasidalinama komercinių subjektų, aptarnaujančių ir teikiančių papildomas paslaugas tokių objektų lankytojams, pvz., maitinimo paslaugų teikėjams.

apimtimi, tikslinės grupės narių vertinimu per suinteresuotumo ir patrauklumo prizmę, leidusiu nustatyti faktinio planuojamo prieinamumo pokyčio minimalią skaitinę išraišką, darant prielaidą, kad santykinai nežymi dalis bendro Ignalinos rajono savivaldybės lankytojų ir turistų skaičiaus Projekto įgyvendinimo dėka bus pasiryžę naudotis Projekto dėka formuojama rekreacine infrastruktūra.

Tai yra susiję su tuo, kad nors Projektas orientuotas į visų Ignalinos rajono savivaldybės lankytojų ir turistų srautą (manoma, kad Gavio ežero (kaip ir bet kurio kito lankytino gamtos arba kultūros objekto Savivaldybėje) aplankymas dėl Ignalinos rajono savivaldybės teritorijos dydžio, nulemiančio santykinai nedidelius atstumus, yra prieinamas visiems tikslinių grupių nariams), visai 95,2 tūkst. asm. dydžiu 2025 m. įvertintai²⁴ grupei taikyti naudos generavimo potencialą yra neįmanoma, todėl Projekto poveikio mastui nustatyti turi būti daroma atitinkama korekcija, atspindinti tikslinės grupės narių pasiekiamumą ir suinteresuotumą:

- Geografinio artumo įvertinimo korekcija (numatant, kad tikslinio lankymosi prie Gavio ežero atveju atveju lankytojas arba turistai turi būti sąlyginai nedideliu atstumu nuo Ignalinos miesto (turistas apsistoti artimoje teritorijoje, o lankytojas būti iš santykinai artimos teritorijos arba lankyti ir kitus objektus artimoje teritorijoje));
- Sezoniškumo įvertinimo korekcija (numatant, kad rekreacinio lankymosi prie vandens telkinio atveju lankytojas arba turistai yra apribotas tinkamų ilgalaikių oro sąlygų, būtinų vykdyti jam aktualias rekreacines veiklas);
- Poreikio įvertinimo korekcija (numatant, kad atitinkamo laisvalaikio praleidimo ir poilsio būdo (rekreacinių veiklų prie viešų ir masinio lankymosi vidaus vandens telkinių, neįtraukiančių tokio tipo rekreacinių veiklų kaip žvejyba ir pan.) aktualumas nėra būdingas visiems potencialiems Gavio ežero lankytojams);
- Tikslinio aktualumo korekcija (numatant, kad specifinė rekreacinė infrastruktūra, jos elementai, išdėstymas ir kt. konkretūs aspektai, gali neigiamai veikti tikslinės grupės narių pasiryžimą lankyti Gavio ežerą, pvz., tėvams su mažais vaikais gali būti nepriimtinas lauko sporto infrastruktūros būvimas greta jų poilsio teritorijos ir pan.).

Be to, privalu pastebėti, kad dėl santykinai didelio paskutinių 5 m. laikotarpio nominalaus turistų ir lankytojų skaičiaus Ignalinos rajono savivaldybėje augimo, vertinant naudą generuosiančių turistų ir lankytojų skaičiaus kaitos tempus tikslinga taikyti metinės kaitos dydžio korekciją, kurio pagalba būtų galima objektyviau įvertinti galimą Gavio ežero rekreacinės infrastruktūros lankytojų skaičiaus didėjimą.

Lentelė 9. Tikslinės grupės skaitinių išraiškų korekcijos koeficientai

	A1. Gavio ežero pritaikymas lankymui atnaujinant bazinę paplūdimio infrastruktūrą ir suformuojant kompleksinę rekreacinių poreikių tenkinimo erdvę	A2. Gavio ežero pritaikymas lankymui atnaujinant bazinę paplūdimio infrastruktūrą ir suformuojant šiuolaikinio jauno lankytojo rekreacinių poreikių tenkinimo erdvę
Turistų skaičiaus korekcijos faktoriai		
Geografinio artumo koeficientas	0.6	0.2
Sezoniškumo koeficientas	0.2	0.6
Poreikio koeficientas	0.3	0.1
Tikslinio aktualumo koeficientas	0.3	0.75
Augimo korekcijos koeficientas	0.4	0.25
Lankytojų skaičiaus korekcijos faktoriai		
Geografinio artumo koeficientas	0.45	0.25
Sezoniškumo koeficientas	0.3	0.65
Poreikio koeficientas	0.3	0.15
Tikslinio aktualumo koeficientas	0.5	0.75
Augimo korekcijos koeficientas	0.5	0.35

Duomenų šaltinis: sudaryta autorių

Remiantis aukščiau išdėstytomis korekcijos prielaidomis, tokių tikslinės grupės narių, kurie generuotų Projekto numatomą ekonominę naudą jau 2025 m. (jeigu Projektas būtų įgyvendintas ir jo rezultatai prieinami) skaičius siektų 1613 asm. alternatyvos A1 atveju ir 1431 alternatyvos A2 atveju.

²⁴ Šiam skaičiui kasmet augant

Lentelė 10. Poveikį generuojančių asmenų skaičiaus įvertinimas ir struktūrizavimas 2025 m.

	A1. Gavio ežero pritaikymas lankymui atnaujinant bazinę paplūdimio infrastruktūrą ir suformuojant kompleksinę rekreacinių poreikių tenkinimo erdvę	A2. Gavio ežero pritaikymas lankymui atnaujinant bazinę paplūdimio infrastruktūrą ir suformuojant šiuolaikinio jauno lankytojo rekreacinių poreikių tenkinimo erdvę
Vietos turistai	323	269
Užsienio turistai	39	32
Vietos lankytojai	1033	933
Užsienio lankytojai	218	197
Iš viso	1613	1431

Duomenų šaltinis: sudaryta autorių

Apibendrintai, daroma prielaida, kad alternatyvos A1 įgyvendinimas generuoja nežymiai didesnę paklausą Gavio ežero lankymui, nei alternatyvos A2 įgyvendinimas kadangi suformuoja didesnes prielaidas lankytis prie Gavio ežero įvairius poreikius rekreacinei veiklai ir paslaugoms turintiems asmenims.

Toks šio Projekto poveikio komponento vertinimas remiamas ne bendro Gavio ežero rekreacinės erdvės naudojimo apimtį vertinimu (pvz., įtraukiant geografiškai artimoje aplinkoje gyvenančius asmenis, kurie, tikėtina naudosis rekreacine infrastruktūra ne mažiau nei 50 d. per metus, t. y. Ignalinos miesto gyventojus ir gretimų teritorijų gyventojus), bet išskiriant tikslinės grupės narius, kurie maksimalia tikimybe naudosis formuojama šia rekreacine infrastruktūra savo rekreacinių poreikių tenkinimui tiksliniu pagrindu, t. y. Gavio ežerui būnant jų kelionės dalimi (minimalus tikslinės grupės narų skaičius, maksimaliai suinteresuotas prieiga prie rekreacinės infrastruktūros ir maksimaliai naudosiantis rekreacinės infrastruktūros teikiama galimybėmis savo kelionių rekreacinių poreikių tenkinimui, vietoje bendro potencialaus nauja infrastruktūra besinaudojančių asmenų skaičiaus).

Pinigine verte objektyviai ir tiksliai apskaičiuoti formuojamos rekreacinės infrastruktūros socialinę-ekonominę naudą praktiškai neįmanoma, tačiau darant minimalios teigiamos įtakos prielaidas, Projekto socialinę-ekonominę naudą iš išreikšti galima. Šiai išraiškai nustatyti taikomos aktualios įverčių reikšmės, nustatytos *Metodikos* 6 priede *Socialinės – ekonominės naudos (žalos) komponentų įverčių reikšmės*.

Nesant atskirų tyrimų, remiantis kuriais gali būti nustatytas poveikio mastas, turėtų būti remiamasi socialinės – ekonominės naudos (žalos) komponentų įverčių reikšmėmis.

Grindžiantis šiomis prielaidomis ir atsižvelgiant į 2027 m. arba 2028 m. (kai užbaigiamas Projektas ir pradeda funkcionuoti rekreacinė erdvė Šiaurės-rytinėje Gavio ežero pakrantėje alternatyvos A1 atveju arba alternatyvos A2 atveju) turistų ir lankytojų kelionių vidutinių dienos išlaidų įverčius, kurie kasmet auga, Projekto akumuluota nauda įvertinta 2 595 534,15 euro alternatyvos A1 atveju ir 1 877 623,16 euro alternatyvos A2 atveju.

Aukščiau pateikti skaičiavimai rodo tik minimalų socialinę-ekonominių pinigine forma išreikštą Projekto įgyvendinimo poveikį, bet skaičiavimai neapima daugybės kitų teigiamų aspektų, kuriuos sudėtinga įvertinti pinigais, pvz., infrastruktūrą aptarnaujančių įmonių ir asmenų, kurių paslaugomis ir produktais bus naudojama užtikrinant infrastruktūros funkcionalumą teikimą, ekonomine nauda, kurios dalis bus reinvestuota į šalies ūkį ir t. t.

5.4.Socialinio-ekonominio poveikio rodikliai

Atliekant socialinį – ekonominį vertinimą, nustatoma ekonominė vidinės gražos norma (EVGN) ir ekonominė grynoji dabartinė vertė (EGDV), taip pat ekonominės naudos ir išlaidų santykis (ENIS). Šie rodikliai yra skaičiuojami, atliekant finansinio pinigų srauto korekcijas.

Lentelė 11. Projekto ekonominių rodiklių vertinimo reikšmės

A1. Gavio ežero pritaikymas lankymui atnaujinant bazinę paplūdimio infrastruktūrą ir suformuojant kompleksinę rekreacinių poreikių tenkinimo erdvę

<i>Ekonominė grynoji dabartinė vertė - EGDV</i>	628,128
<i>Ekonominė vidinė grąžos norma - EVGN</i>	13.04%
<i>Ekonominės naudos ir išlaidų santykis - ENIS</i>	1.70

A2. Gavio ežero pritaikymas lankymui atnaujinant bazinę paplūdimio infrastruktūrą ir suformuojant šiuolaikinio jauno lankytojo rekreacinių poreikių tenkinimo erdvę

<i>Ekonominė grynoji dabartinė vertė - EGDV</i>	142,917
<i>Ekonominė vidinė grąžos norma - EVGN</i>	7.12%
<i>Ekonominės naudos ir išlaidų santykis - ENIS</i>	1.14

Duomenų šaltinis: sudaryta autorių

Vertinant alternatyvas, pažymėtina, kad abiejų alternatyvų atveju Projektas generuoja socialinę-ekonominę naudą: EGDV vertė yra teigiama, EVGN viršija nustatytą diskonto normą, o ENIS yra didesnis už 1.

5.5. Optimalios alternatyvos pasirinkimas SNA metodu

Atlikus socialinį-ekonominį vertinimą, konstatuotina, kad abi alternatyvos vertintinos teigiamai, tačiau viena iš nagrinėtų alternatyvų (Gavio ežero pritaikymas lankymui atnaujinant bazinę paplūdimio infrastruktūrą ir suformuojant kompleksinę rekreacinių poreikių tenkinimo erdvę) generuoja didesnę naudą nei kita alternatyva (Gavio ežero pritaikymas lankymui atnaujinant bazinę paplūdimio infrastruktūrą ir suformuojant šiuolaikinio jauno lankytojo rekreacinių poreikių tenkinimo erdvę).

Lentelė 12. Optimalios alternatyvos pasirinkimo pagrindimas

Analizės objektas		Alternatyva		
		Pasirinkta	Siūloma	
Analizės objektas (A) Viešųjų erdvių sutvarkymas		A.1	A.1	
	Vertinamos alternatyvos / Vertinami rodikliai	EGDV	EVGN	ENIS
	Analizės objektas (A) Viešasis rekreacinis objektas			
A.1	Alternatyva "Gavio ežero pritaikymas lankymui"	628,128	13.04%	1.70
A.2	Alternatyva "Gavio ežero pritaikymas lankymui"	142,917	7.12%	1.14

Duomenų šaltinis: sudaryta autorių

Konstatuotina, kad Projekto įgyvendinimas generuos didesnę socialinę ir ekonominę naudą alternatyvos Ignalinos „Šaltinio“ progimnazijos infrastruktūros ir aplinkinės teritorijos funkcionalumo didinimas atveju, kurią įgyvendinant:

- Projekto EVGN lygi daugiau nei 13 proc. (palyginimui, alternatyvos A2 atveju rodiklio reikšmė siekia 7 proc.) ir kadangi EVGN rodiklis parodo diskonto normą, kuriai projekto įplaukos yra lygios projekto išmokoms, teigtina, kad įvertinus Projekto socialinę-ekonominę naudą Projekto atveju Projekto grąža siekia 1,13 euro iš kiekvieno investuoto euro;
- Projekto EGDV investicijoms lygi beveik 0,63 mln. eurų (palyginimui, alternatyvos A2 atveju rodiklio reikšmė siekia 0,14 eurų) ir kadangi teigiama EGDV reiškia, kad įvertinus gaunamą ekonominę naudą įgyvendinus Projektą, per vertinimo laikotarpį projektas atsiperka, teigtina, kad investavus numatytus daugiau nei 1,3 mln. eurų, po 15 m. šios investicijos socialine-ekonominė prasme praktiškai nenuvertės, nepaisant pinigų nuvertėjimo (taikant 5 proc. norma 15 m. laikotarpiu pinigų nuvertėjimo apimtis siektų beveik 40 proc. nuo dabartinės vertės);
- Projekto ENIS siekia 1,7 (palyginimui, alternatyvos A2 atveju rodiklio reikšmė siekia 1,14), tad konstatuotina, kad socialinė-ekonominė šios įgyvendinimo nauda viršija sąnaudas (kaštus) 70 proc.

Taigi įgyvendinti abi alternatyvas apsimoka, abiejų alternatyvų rodiklių reikšmės rodo, kad Projekto investicijų suma generuoja pakankamai naudos, kad būtų galima investuoti siekiant socialinės ir ekonominės naudos, bet tikslinga įgyvendinti alternatyvą Gavio ežero pritaikymas lankymui atnaujinant bazinę paplūdimio infrastruktūrą ir suformuojant kompleksinę rekreacinių poreikių tenkinimo erdvę, ji generuoja didesnę naudą mažesnėmis

sąnaudomis ir laikytina optimalia, kurios įgyvendinimo rezultatyvumas apibrėžiamas atitinkamais fiziniais įgyvendinimo rezultatais.

6. Jautrumas ir rizikos

Rizikos ir jautrumo analizė atlikta Projekto srautų rodikliams. Kadangi Projekto finansinės grąžos rodikliai yra neigiami, pagrindinis dėmesys skiriamas įtakai, kurią nagrinėjami kintamieji turės socialiniam-ekonominiam poveikiui (EGDV ir EVGN).

Jautrumo ir rizikos analizės tikslas – išryškinti svarbiausius veiksnius, kurie gali turėti įtakos Projekto vertei pinigine išraiška, bei patikrinti kiekvieno iš jų nuoseklių pasikeitimų įtaką.

Jautrumo ir rizikos analizė parodo, kaip vieno ar kitų sąnaudų elementų nukrypimai paveikia analizuojamo Projekto rezultatus ir vertinimo kriterijus. Analizė atliekama keičiant pradines prielaidas ir stebint, kaip kinta grąžos rodikliai. Projektas traktuojamas kaip rizikingas, kai nedideli sąnaudų pokyčiai sąlygoja didelius kriterijų reikšmių pokyčius.

6.1. Jautrumo analizė

Jautrumo analizei atlikti rizikai įtaką darantys (lemiantys) veiksniai sugrupuojami į vienarūšes grupes.

Bendrieji kintamieji (bendrosios Projektui taikomo finansinio modelio prielaidos):

- finansinė diskonto norma;
- socialinė diskonto norma;
- Projekto ataskaitinis laikotarpis.

Tiesioginiai kintamieji (tiesioginės Projektui taikomo finansinio modelio prielaidos):

- investicijų išlaidos;
- investicijų likutinė vertė;
- veiklos išlaidos;
- socialinis-ekonominis poveikis.

Analizė parodo, kaip kiekvieno atskiuro kintamojo pasikeitimas lemia Projekto rezultatus.

Atliekant jautrumo analizę nustatomi *jautrūs* arba *kritiniai* faktoriai, kurie gali turėti didžiausios įtakos Projekto rezultatams bei lemti Projekto sėkmę ar nesėkmę. Remiantis *Metodika*, atliekant Projekto jautrumo analizę ieškoma tokių Projekto faktorių, kurių 1 proc. pasikeitimas (teigiamas arba neigiamas) lemia didesnę nei 1 proc. GDV investicijoms pasikeitimą. Daroma prielaida, kad tie faktoriai, kurie lemia didesnę nei nurodyta pasikeitimą yra traktuojami, kaip jautrūs ir turintys lemiamos įtakos Projekto rodiklių reikšmėms, o tuo pačiu ir visam projektui. Analizė atliekama leidžiant Projekto kintamiesiems kisti nustatytu procentinės dalies pokyčiu, tuo pačiu stebint pokyčio įtaką finansinių ir ekonominių rodiklių pokyčiams. Vienu metu turėtų kisti vienas kintamasis, o kiti parametrai likti pastovūs. Įvertinus kitimo įtaką, rekomenduojama „kritiniams“ priskirti tuos kintamuosius, kurių esant 1 proc. vertės pokyčiui atitinkamai daugiau nei 1 proc. pakinta vienas iš analizės rezultatų.

Analizės dėka nustatyta, kokią įtaką analizės rezultatams turi kontroliuojamas nagrinėjamų parametrų kitimas.

Atliktos skaičiuojamosios elastingumo analizės rezultatai pateikiami lentelėje 13.

Lentelė 13. Projekto kritiniai kintamieji ir lūžio taškai

	Pasirinktas kintamasis bei pokytis	(GDV)	(realiai)	Rodiklis kritinio kintamojo įvertinimui				Sąnaudų efektyvumo/veiksmingumo rodiklis	Kritinis kintamasis	Lūžio taškas (GDV)	Lūžio taškai (% nuo plano)
				FGDV(I)	FVGN(I)	EGDV	EVGN				
-	Projekto ataskaitinis laikotarpis	-	-							-	-
-	Finansinė diskonto norma	-	-							-	-
-	Socialinė diskonto norma	-	-			+			Taip	-	-
A.1.	Žemė	0	0							-	-
A.2.	Nekilnojamasis turtas	0	0							-	-
A.3.	Statyba, rekonstravimas, kapitalinis remontas ir kiti darbai	929,265	1,044,814			+			Taip	1,823,965	96%
A.4.	Įranga, įrenginiai ir kitas ilgalaikis turtas	78,387	91,701							976,790	1146%
A.5.	Projektavimo, techninės priežiūros ir kitos su investicijomis į ilgalaikį turtą (A.1.-A.4.) susijusios paslaugos	74,026	79,556							915,588	1137%
A.6.	Projekto administravimas ir vykdymas	76,265	85,695							779,350	922%
A.7.	Kitos paslaugos ir išlaidos	7,824	8,137							776,701	9827%
A.8.	Reinvesticijos	52,955	91,701							1,043,824	1871%
B.	Investicijų likutinė vertė	150,735	282,324							-735,057	-588%
C.1.	Prekių pardavimo pajamos	0	0							-	-
C.2.	Paslaugų suteikimo pajamos	0	0							-	-
C.3.	Finansinės ir investicinės veiklos bei kitos pajamos	0	0							-	-
D.1.1.	Žaliavos	0	0							-	-
D.1.2.	Darbo užmokesčio išlaidos	86,472	127,224							835,368	866%
D.1.3.	Elektros energijos išlaidos	16,923	24,898							858,949	4976%
D.1.4.	Šildymo (išskyrus elektrą) išlaidos	0	0							-	-
D.1.5.	Infrastruktūros būklės palaikymo išlaidos	74,068	113,652							1,086,172	1366%
D.1.6.	Kitos išlaidos	9,352	14,076							848,413	8972%
D.2.	Gautų paskolų (G.3.1.) palūkanos	0	0							-	-
H.1.1.	bendra SE naudos komponentų finansinė išraiška	733,341	1,233,080			+			Taip	105,217	-86%

Duomenų šaltinis: sudaryta autorių

Analizė leido identifikuoti 3 kritinius faktorius:

- socialinio diskonto normos dydis;
- statybos ir kitų darbų vertė;
- socialinio-ekonominio poveikio komponentas (padidėjusių lankytojų srautų ir jų generuojamomis Ignalinos rajono savivaldybės ekonomikos subjektų pajamomis).

6.2. Scenarijų analizė

Scenarijų analizėje nagrinėjama riziką veikiančių kritinių kintamųjų bendra įtaka pagrindiniams SNA rodikliams. Variantų (scenarijų) analizė parodo, kaip vienų ar kitų prielaidų nukrypimai paveikia Projekto rezultatus ir vertinimo kriterijus.

Be jau išsamiai išanalizuoto realaus Projekto įgyvendinimo varianto, analizė atliekama esant tariamai pesimistinei ir tariamai optimistinei įvykių klostymosi eigai bei jų tarpiniams variantams. Optimistinės ir pesimistinės reikšmės leidžia modeliuoti Projekto rezultatus, tokiu būdu įvertinant bendrą Projekto rizikingumą. Projekto finansiniai ir ekonominiai rezultatai išskaičiuojami kiekvienam rizikos veiksmų deriniui.

Projekto variantų analizės, atliktos pagal *Metodikoje* pasiūlytas prielaidas. Kiekvienu atveju atliekamas vienkartinis visų nagrinėjamų parametų pokytis, priskirtas vienam iš variantų, ir vertinama, kokią įtaką tai turės rezultatams.

Lentelėje 14 pateikiami apibendrinti scenarijų analizės duomenys: Kritinių kintamųjų reikšmės bei pagrindinių Projekto ekonominių rodiklių reikšmės.

Lentelė 14. Apibendrinti scenarijų analizės duomenys

Scenarijaus pavadinimas / Finansinis (ekonominis) rodiklis ir jo reikšmė	Pesimistinis	Mažiau pesimistinis	Realus	Mažiau optimistinis	Optimistinis
Finansinė grynoji dabartinė vertė investicijoms - FGDV(I)	-1,643,870	-1,410,429	-1,254,800	-1,099,175	-865,734
Finansinė vidinė grąžos norma investicijoms - FVGN(I)	Nėra reikšmės	Nėra reikšmės	-17.79%	-15.41%	-12.04%
Finansinė modifikuota vidinė grąžos norma investicijoms - FMVGN(I)	-12.86%	-11.01%	-9.82%	-8.62%	-6.76%
Ekonominė grynoji dabartinė vertė - EGDV	349,241	516,573	628,128	739,683	907,016
Ekonominė vidinė grąžos norma - EVGN	9.00%	11.30%	13.04%	15.01%	18.52%

Duomenų šaltinis: sudaryta autorių

Gauti scenarijų analizės rezultatai rodo, kad Projekto įgyvendinimas socialiniu-ekonominiu požiūriu generuoja teigiamas EVGN (9 proc.) ir EGDV (beveik 350 tūkst. eurų) reikšmes net ir pesimistinio scenarijaus atveju. Tuo tarpu finansiniu atžvilgiu Projektas neatsipirktų net ir optimistinio scenarijaus atveju, kas grindžia socialinės-ekonominės naudos pasiekimo rinkos finansavimo sąlygomis net ir teorinį nepagrįstumą.

6.3. Kintamųjų tikimybės

Atliekant analizę, nėra atsižvelgiama į tikimybę, kad kintamasis tam tikra apimtimi gali paveikti Projekto rodiklius tikrovėje. Kitaip tariant, kintamojo reikšmės keitimas sąlyginiu procentiniu dydžiu nereiškia, kad kintamasis pasikeis būtent tokiu dydžiu.

Dėl šios priežasties kiekvienam kintamajam nustatomas tikimybių skirstinys, tai yra galimų kintamojo reikšmių ir kiekvienos reikšmės tikimybės sąrašas. Projekto skaičiavimuose nurodytos kintamųjų reikšmės laikomos labiausiai tikėtinomis kintamųjų reikšmėmis.

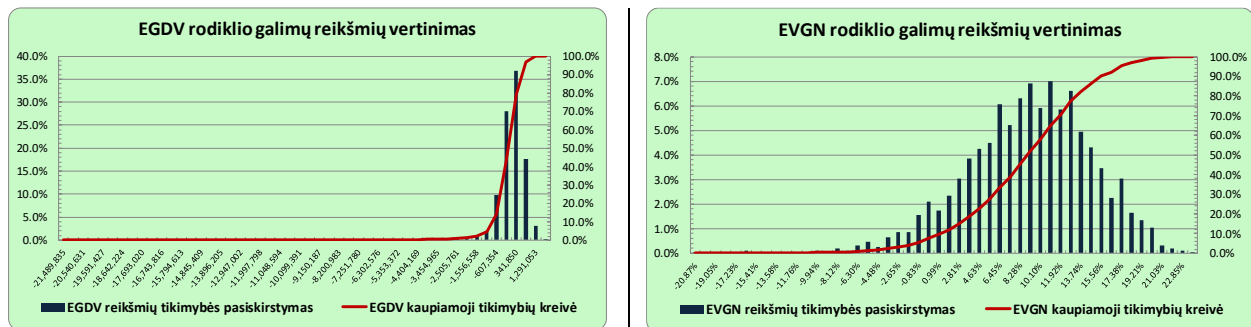
Skaičiavimuose naudojami *Metodikoje* nustatyti kiekvienam kintamajam labiausiai tikėtini tikimybių skirstiniai ir jų parametrai.

6.4. Rizikų vertinimas, rodikliai su rizika, rizikos priimtinumas

Konkrečių kintamųjų procentinių pokyčių poveikio Projekto rodikliams vertinimas nesuteikia informacijos apie tikimybę, dėl kurios tas pokytis gali atsirasti. Ši tikimybė įvertinama rizikos analizės metu. Kritiniams kintamiesiems priskiriant tikimybės įvertį (Sąnaudų ir naudos analizės parengtoje skaičiuoklėje kiekvienam tiesioginiam kintamajam rizikos įverčiai apskaičiuojami automatiškai), įvertinama finansinių ir ekonominių veiklos rodiklių tikimybė. Šiam tikslui naudojamas *Monte Carlo* simuliacijų metodas, pagal kurį pakartotinai imamos atsitiktinės kritinių kintamųjų reikšmės iš apibrėžto intervalo ir apskaičiuojamos Projekto sąnaudų ir naudos analizės rodiklių reikšmės. Kartojant šį procesą (nagrinėjama projekte – penkis šimtus kartų), sudaromas sąnaudų ir naudos analizės rodiklių rezultatų tikimybių pasiskirstymas.

Paveiksle 14 pateiktuose grafikuose parodoma, kiek kartų (iš 2 000 simuliacijų) pasireiškiant rizikoms aktualių rodiklių reikšmės pateko į *Metodikoje* nurodytus intervalus.

Pav. 14. Rizikos priimtumo vertinimas

Duomenų šaltinis: sudaryta autorių

Pažymėtina, kad rezultatai šiame analizės etape nėra lyginami su pagrindiniu scenarijumi, šio etapo tikslas yra įvertinti Projekto bendrą rizikingumą lygi.

Projekto sąnaudų ir naudos analizės rodikliai apskaičiuojami vertinant geriausią, labiausiai tikėtiną įvertį. Tačiau pagrindinis kriterijus Projekto tinkamumą lemiančioms vertėms nustatyti yra tikėtina šių rodiklių vertė.

Rodiklių vertės skaičiavimai grindžiami jų veikiančiu tikimybių pasiskirstymu. Svertinio vidurkio rezultatas gaunamas sudauginus vidutines tikėtinas Projekto rezultatų reikšmes ir susijusias tų reikšmių tikimybes.

Labiausiai tikėtinos Projekto rodiklių vertės pateikiamos lentelėje 15.

Lentelė 15. Tikėtinos Projekto rodiklių reikšmės, pasireiškiant rizikai

Rodiklis	Nurodykite pageidaujamą (minimaliai priimtina) rodiklio reikšmę	Tikimybė, kad Jūsų nurodyta reikšmė bus pasiekta	Labiausiai tikėtina rodiklio reikšmė
FGDV(I)	0	0.0%	-1,350,811
FVGN(I)	0.0%	0.0%	-17.7%
EGDV	1	79.8%	579,151
EVGN	5.1%	79.3%	11.5%

Duomenų šaltinis: sudaryta autorių

Labiausiai tikėtina Projekto EVGN reikšmė yra teigiama ir žymiai viršija ribinę socialinę diskonto normą, o tikimybė, kad Projektas bus nenaudingas socialiniu-ekonominiu požiūriu yra nedidelė (faktiškai apskaičiuota labiausiai tikėtina EGDV pasireiškiant rizikai siekia beveik 0,6 mln. eurų).

Atsižvelgiant į tai, konstatuotina kad Projekto rizika yra priimtina.

Pažymėtina, kad rizikos priimtumo vertinimas yra gana subjektyvus dalykas. Objektiviai vertinant, rezultatų apibendrinimas leidžia daryti išvadą, kad Projekto ekonominė-socialinė nauda bus gauta visais atvejais, net susiklosčius blogiausiomis aplinkybėms EGDV ir EVGN parametrai išlieka teigiami.

Tačiau negalima teigti, kad rizikos analizė gali pilnai pagrįsti Projekto tinkamumą įgyvendinimu – ji pati pagrįsta tikimybiniais dėsniais, todėl visada išlieka tikimybė, kad realybėje įvykiai susiklostys kitaip ir tikėtina nauda nebus gauta. Vis dėlto pagrindiniu kriterijumi galima laikyti teigiamos ekonominės naudos užtikrinimo reikalavimą, kuris yra įvykdytas. Atsižvelgiant į tai, rizikos lygis laikytinas priimtiniu ir Projektas gali būti įgyvendintas.

Projekto socialinė-ekonominė analizė leido išskirti esmines rizikų grupes, potencialiai darančias reikšmingą įtaką Projekto įgyvendinimui.

Lentelė 16. Projekto rodiklių reikšmės įvertinant riziką

Ekonominiai rodikliai (įvertinus riziką)	
Ekonominė grynoji dabartinė vertė - EGDV	266,106
Ekonominė vidinė grąžos norma - EVGN	7.96%
Ekonominės naudos ir išlaidų santykis - ENIS	1.21

Duomenų šaltinis: sudaryta autorių

Žemiau pateiktas konkrečių Projekto rizikų aprašymas, naudojant *Metodikoje* patvirtintą klasifikaciją, taip pat rizikų pasireiškimo periodas bei veiksnys, kuriam rizika turi įtakos.

6.5. Rizikų valdymo veiksmai

Ignalinos rajono savivaldybės administracija didelį dėmesį skirs aukščiau identifikuotų rizikų pasireiškimo tikybinių mažinimui.

Projekto įgyvendinimo metu bus vykdomas šis rizikų valdymo procesas, apimantis tokius veiksmus kaip rizikos valdymo planavimas, rizikų identifikavimas, kokybinės ir kiekybinės rizikos analizės vykdymas, reagavimų į iškylančias rizikas planavimas, rizikų priežiūra ir kontrolė.

Rizikos valdymo metodiką sudaro trys pagrindiniai elementai (etapai):

- rizikos identifikavimas (šiam etape parengiamas galimų rizikos veiksnių sąrašas, atliekama analizė ir nustatomi prioritetai siekiamiems rizikos veiksnių rezultatams, kiekvienas identifikuotos rizikos veiksnys yra įvertinamas pagal rizikos pasireiškimo tikimybę (didelė, vidutinė, maža) ir galimą poveikio stiprumą (didelis, vidutinis, mažas));
- rizikos valdymo plano parengimas (šiam etape nustatomi rodikliai, pagal kuriuos sprendžiama apie rizikos pasireiškimą ir numatomos rizikos valdymo priemonės, sudarant rizikos valdymo planą daugiausiai dėmesio skiriama didelės ir vidutinės svarbos rizikos (rizikos valdymo priemonės paprastai skirstomos į 4 grupes (rizikos vengimas (projekto vykdymo strategijos pakeitimas, siekiant eliminuoti riziką ar jos poveikį); rizikos perkėlimas; rizikos pasireiškimo tikimybės ar neigiamo poveikio sušvelninimas; kai kurių ar visų rizikos pasekmių priėmimas));
- rizikos stebėjimas ir kontrolė (sudarius rizikos valdymo planą projekto įgyvendinimo metu bus stebima identifikuota rizika, analizuojama jos pasireiškimo tikimybė bei galimas poveikis, imamasi priemonių kylančiai rizikai suvaldyti).

Kalbant apie praktines rizikos valdymo priemones įgyvendinant Projektą, kurios yra numatomos jau dabar, reikėtų pažymėti, kad tokių priemonių skaičius yra ribotas. Pagrindinės rizikos valdymo praktinės priemonės, formuojamos Projektui įgyvendinimo sklandumui užtikrinti, yra susijusios su:

- rezervų sudarymu;
- aukštesnių kvalifikacinių reikalavimų gamintojams ir rangovams nustatymu;

- draudimo priemonių taikymu;
- savalaikių sprendimų dėl Projekto finansavimo parengimu.

Galimas detalus identifikuotų rizikų valdymo priemonių aprašymas pateikiamas lentelėje 17.

Lentelė 17. Projekto rizikų ir jų valdymo detalizavimas

Nr.	Rizikų grupė	Paaiškinimas	Valdymo priemonės
1	Projektavimo rizika	Ši rizika yra susijusi su techninių ar darbo projektų parengimu ir gali pasireikšti projekto ekspertizės metu, nustačius galimus komplekso funkcionalumo trūkumus tokiu būdu pailginant projektavimo ir darbų atlikimo laikotarpį ir padidinant Projekto kaštus	Rizika bus valdoma šiais būdais: <ul style="list-style-type: none"> • vertinant projektuotojų ir projekto ekspertizę atliekančių asmenų patirtį, susijusią su tokio tipo infrastruktūriniais objektais • taikant projektuotojams reikalavimą būti apsidraudusiems profesinės rizikos civilinės atsakomybės draudimu
2	Rangos darbų (įskaitant įsigyjamų įrenginių) rizika	Rizika gali pasireikšti šiais būdais: <ul style="list-style-type: none"> • Vėlavimas pateikti atlikti darbus, pagaminti ir pristatyti produktus, suteikti paslaugas (dėl vėlavimų išaugtų Projekto sąnaudos ir pailgėtų įgyvendinimo terminai, gali būti neįvertintas paslaugų, ar darbų sudėtingumas, netiksliai numatytos išlaidos, reikalingos medžiagoms, mechanizmams įsigyti ar darbo sąnaudoms apmokėti ir pan.) 	Rizika bus valdoma šiais būdais: <ul style="list-style-type: none"> • vėlavimo rizika valdoma atidžiai atlikus rangovų ir teikėjų atranką, sutartyse nustačius reikalavimus rangovams ir teikėjams pateikti finansines garantijas dėl sutarčių vykdymo, numatant atidėto mokėjimo galimybę bei atliekant griežtą tarpinių darbų rezultatų ir terminų vykdymo kontrolę
3	Įsigyjamų paslaugų rizika	<ul style="list-style-type: none"> • Darbų, paslaugų ir produktų neatitiktis normatyviniams reikalavimams ir nustatytiems standartams (rizika yra aktuali ir yra susijusi su specifinių saugumo, higienos normų bei kitų reikalavimų įrenginiams, statiniams, teritorijai, statiniams taikymu atliekant darbus, montuojant atitinkamus sporto įrenginius, pvz., priimant atliktus darbus, priimančiai ar priežiūros darbuotojai gali nustatyti, kad nesilaikoma minėtų reikalavimų, atitinkamai, gali tekti koreguoti projektavimo dokumentus, gaminti papildomus produktus, atlikti papildomus darbus, o tai gali padidinti Projekto kaštus ir prailginti darbų įvykdymo, įrenginių montavimo ir, atitinkamai, Projekto įgyvendinimo terminus) • Keliami specialieji reikalavimai turtui (rizika būdinga Projekto sričiai (rekreacinės ir poilsio paskirties statiniams statiniams), kurioje šalia visiems panašioms Projektams privalomų teisės aktų reikalavimų taikomi papildomi (specialieji) konkrečios srities reikalavimai, ypač tais, kurie tiesiogiai naudojami didelio skaičiaus asmenų, neatitinkant specialiųjų reikalavimų, gali iškilti poreikis papildomoms investicijoms, pvz., darbų metu padaryta žala sveikatai, infrastruktūros keliama žala aplinkai (vykdant darbus, galima žala 	<ul style="list-style-type: none"> • Neatitiktis normatyviniams reikalavimams ir nustatytiems standartams gali būti valdoma apdraudžiant atskirus darbus ar paslaugas, nustatant aukštus reikalavimus teikėjams, medžiagoms ir pan., taip pat reikalavimus rangovams bei jų profesinei patirčiai • Atitiktis specialioms reikalavimams rizika bus valdoma pasitelkiant reikiamos kvalifikacijos specialistus, kurie atliks projekto veiklą ir atliktų darbų ekspertizę bei rezultatų vertinimą • Kokybės rizikos valdymui didelis dėmesys skiriamas techninei specifikacijai, patikimų teikėjų ir rangovų atrankai, kas leidžia išvengti nekokybiškų paslaugų įsigijimo ir darbų atlikimo, sutartyse taip pat numatyti garantiniai reikalavimai, rizika taip pat valdoma aktyviai bendradarbiaujant su teikėjais ir rangovais darbų ir paslaugų teikimo metu, iš anksto aptariant ir suderinant visas aplinkybes, nusprendžiant aiškias infrastruktūros formavimo sąlygas

		<p>aplinkai ir jau esamai infrastruktūrai ir t.t.))</p> <ul style="list-style-type: none"> • Įsigyjamų produktų, paslaugų ir atliekamų darbų kokybės rizika (rangovai nekokybiškai atlikti darbus, tad Projekto metu sukurta infrastruktūra gali būti nekokybiška ir lemti dideles veiklos išlaidas priežiūrai arba greitesnių reinvesticijų poreikį) • Naujų technologijų atsiradimas ar naujų technologijų nepanaudojimas projektui įgyvendinti (rizika gali pasireikšti paslaugų teikimo ir darbų atlikimo metu, pavyzdžiui, Projekto įgyvendinimo metu rinkoje pateikiamos naujos sistemos, pasižyminčios geresnėmis techninėmis charakteristikomis, arba įrenginiai, kurių funkcinės savybės labiau atitinka projekto tikslus ir numatomus rezultatus, rizikos atsiradimas padidintų Projekto sąnaudas) 	<ul style="list-style-type: none"> • Naujų technologijų atsiradimo ir nepanaudojimo rizikos valdymas bus vykdomas parenkant turinčius atitinkamą patirtį teikėjus ir rangos darbų vykdytojus
4	Finansavimo prieinamumo rizika	Rizika gali pasireikšti tuo atveju, jeigu Projekto įgyvendinimui ir jo rezultatų tęstinumui būtinas finansavimas gali sumažėti arba būti neprieinamas (rizikos pasireiškimo tikimybė yra maža, kadangi Projektas yra vertinamas kaip prioritetas Ignalinos rajono savivaldybės, kurios numatomos skirti lėšos sudaro daugiau nei 15 proc. visos investicijų vertės, projektas infrastruktūros srityje)	Šios rizikos valdymui bus vykdoma nuolatinė Projektui būtino finansavimo stebėseną, užtikrinant, kad reikalingos finansavimo apimtys būtų numatytos savivaldybės strateginio valdymo ir biudžeto struktūroje.
5	Teikiamų paslaugų (užtikrinamų funkcijų) rizika	<p>Rizika gali pasireikšti šiais būdais:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Funkcijų atlikimo sąlygų neatitikimas privalomiems reikalavimams, pvz., saugumo, higienos ir kt. (rizika susijusi su higienos, saugumo, sanitarijos ir kitų normų laikymusi užtikrinant funkciją, šių reikalavimų nevykdymas gali padidinti veiklos ar papildomų investicijų sąnaudas) • Funkcijoms keliami specialieji reikalavimai (rizika suprantama, kaip galimas negebėjimas suteikti nustatytų kokybinių reikalavimų funkcijų sąlygoms, ši rizika sąlygoja papildomas veiklos sąnaudas) • Neatitikimas apimtys reikalavimams (rizika pasireiškia, kai atsakingas subjektas neužtikrina pakankamo naudojimosi funkcijos rezultatais, kas lemia neefektyvumą ir papildomas išlaidas, reikalingas trūkumams pašalinti) • Netinkama darbuotojų kvalifikacija (rizika gali mažinti paslaugų kokybę ir didinti paslaugų sąnaudas) 	<p>Rizika bus valdoma šiais būdais:</p> <ul style="list-style-type: none"> • taikant griežtus kokybės vadybos sistemos reikalavimus vykdomai veiklai ir funkcijoms; • vykdant permanentinę stebėseną bei jos pagrindu tobulinant funkcijų vykdymą ir susijusias veiklas • užtikrinant personalo atitiktį jų darbui keliamiems tikslams ir reikalavimams, atrenkant darbuotojus pagal jų kompetenciją ir patirtį, keliant darbuotojų kvalifikaciją, pakeičiant netinkamai funkcijas atliekančius darbuotojus kitais
6	Paklausos rinkoje rizika	Projekto sukurtais rezultatais naudosis mažesnis tikslinės grupės narių skaičius, nei numatyta (šios rizikos pasireiškimo tikimybė yra maža, kadangi projekto numatomi rezultatai įvertinti skaičiuojant minimalias paklausos Projekto rezultatams prielaidas)	Šios rizikos valdymui bus vykdoma nuolatinė einamosios paklausos Projekto rezultatams stebėseną (leisianti, esant poreikiui, koreguoti pasiūlos ir paklausos atitiktį, pvz., taikant papildomas rinkodarines priemones, plečiant veiklas bei

			funkcijas, kurioms stebimas didesnis paklausos lygis ir pan.)
7	Turto likutinės vertės rizika	Infrastruktūros būklės palaikymo netinkamas planavimas ir vykdymas (rizika gali pasireikšti esant netinkamam planavimui, stebėsenos trukumui ir administraciniais bei personalo neigiamiems aspektams, pvz., nelaiku, tačiau pagal nustatytą planą, vykdomai priežiūrai, tokios rizikos pasireiškimas padidintų Projekto sąnaudas)	Neigiamų sąlygų, darančių įtaką infrastruktūros būklės palaikymui, rizikos valdymas bus vykdomas atliekant nuolatinę infrastruktūros (dangų, takų, įrenginių, mažosios architektūros elementų) priežiūrą ir remontą, kruopščiau planuojant darbus, atsižvelgiant į sezoniškumą, kai kuriais atvejais numatant papildomas apsaugos priemones, ir taikant griežtus kokybės vadybos sistemos reikalavimus

Duomenų šaltinis: sudaryta autorių

Apibendrinant rizikos veiksniai ir variantų analizę, galima teigti, jog Projektas nėra rizikingas. Visų potencialių rizikos rūšių įmanoma nesunkiai išvengti, numatant subjektų pareigas ir atsakomybes, objektyviai vertinant situaciją ir atliekant visus būtinus veiksmus.

Net ir esant kraštutinai pesimistiniam variantui Projekto nauda bus labai didelė. Tai sąlygoja tas faktas, kad rekreacinės infrastruktūros Ignalinos mieste prie Gavio ežero formavimas yra prioritetas tikslas vertinant skirtingais lygmenimis, kuris atneš daug socialinės – ekonominės naudos.

7. Projekto vykdymo planas

7.1. Projekto trukmė ir etapai

Projekto teikėjas yra pilnai pasirengęs įgyvendinti Projektą efektyviausiu (laiko išteklių atžvilgiu) būdu.

Rekreacinės infrastruktūros prie Gavio ežero vystymo poreikis identifikuotas prieš daugiau nei 5 m. Šio gamtos objekto rekreacinės infrastruktūros vystymo, geresnio Gavio ežero įveiklinimo ir pritaikymo lankytojų poreikiams būtinybė, potencialas ir galimybės apsvaistytos su visais suinteresuotais subjektais, pagal bendrą suinteresuotų šalių poreikio įvertinimą, 2025 m. (iki Projekto teikimo) buvo pradėti rengti preliminarūs projektiniai sprendiniai.

Atitinkamai, Ignalinos rajono savivaldybės administracija yra identifikavusi aiškius atitinkamų viešosios rekreacinės infrastruktūros elementų formavimo poreikius, suderinę juos su suinteresuotomis šalimis, įvertinę galimus įgyvendinti sprendinius ir būsimus kompleksinės infrastruktūros konfigūracijos aspektus.

Toks tarpinis pažangos lygis liudija apie Projekto partnerių pasiruošimą įgyvendinti Projektą.

Atsižvelgiant į Projekto specifiką ir jau atliktų darbų procesiškumą bei rezultatus, taip pat įvertinus tai, kad Projekto dėka kuriama aktyvaus naudojimo režimui skirta patvari infrastruktūra, nustatyta, kad įgyvendinimo proceso trukmei didžiausią įtaką daro su rekreacinės infrastruktūros elementų statybos (rekonstrukcijos) ir įrengimo procesais susiję aspektai. Ypatingai svarbu tinkamai suderinti poreikius ir galimybes dėl infrastruktūros funkcionalumo, saugumo ir kitų svarbių numatomos viešosios rekreacinės infrastruktūros prie Gavio ežero charakteristikų, taip pat dėl apribojimų, nenumatytų aplinkybių, papildomų arba atsisakomų veiklų ir pan. Projekto įgyvendinimo metu Projekto trukmę gali didinti darbų broko ir padaromos žalos aplinkai panaikinimo veiksniai, poilsio ir sporto įrenginių suderinamumas su kita stacionaria infrastruktūra arba atitikties nustatytoms reikalavimams klausimai. Tačiau šie veiksniai yra įvertinti ir numatytos priemonės jų neigiamo poveikio valdymui²⁵.

Šiai dienai yra apibrėžti visi tolimesni reikalingi atlikti veiksmai, numatyti ir griežtai atskirti nuo jau atliktų tolimesni darbai ir jų apimtys, žinomos planuojamų įgyvendinti sprendinių kainos. Teigtina, kad Projekto įgyvendinimo trukmei neigiamos įtakos gali turėti tik objektyvūs veiksniai, praktiškai nepriklausantys nuo Projekto partnerių funkcionavimo ir veiksmų Projekto kontekste.

Taigi visi potencialūs subjektiniai veiksniai, šiuo metu galintys neigiamai įtakoti Projekto įgyvendinimą ir jo trukmę yra arba eliminuoti, arba minimizuota jų pasireiškimo galimybė.

Visas Projekto veiklų įgyvendinimo laikotarpis įvertintas 36 mėn. Šis maksimalus laikotarpis yra nustatytas remiantis visų galimų rizikų pasireiškimo tikimybe, atsižvelgiant į Projekto finansavimo struktūrą bei Projekto veiklų ir darbų specifiškumą, todėl realus visoms numatytoms veikloms organizuoti ir įvykdyti. Projektas į dalis neskaidomas ir įgyvendinamas kaip vienas kompleksinis Projektas.

Lentelė 18. Projekto įgyvendinimo grafikas

	Metai	2025				2026				2027				2028			
		Ketvirtis		III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
1	Pasirengimas statybos ir rekonstrukcijos techninio projektavimo paslaugų pirkimui																
2	Pirkimo procedūrų statybos ir rekonstrukcijos techninio projektavimo paslaugų įsigijimui vykdymas																
3	Pasirengimas statybos ir rekonstrukcijos rangos darbų pirkimui																
4	Pasirengimas statybos ir rekonstrukcijos rangos darbų priežiūros pirkimui																
5	Statybos ir rekonstrukcijos techninio projekto rengimas																
6	Statybos ir rekonstrukcijos techninio projektų ekspertavimas																
7	Pirkimo procedūrų statybos ir rekonstrukcijos rangos darbų įsigijimui vykdymas																
8	Pirkimo procedūrų statybos ir rekonstrukcijos techninės priežiūros paslaugų įsigijimui vykdymas																
9	Statybos ir rekonstrukcijos rangos darbų vykdymas																
10	Statybos ir rekonstrukcijos rangos darbų techninės priežiūros atlikimas																
11	Statybos ir rekonstrukcijos rangos darbų projekto vykdymo priežiūros atlikimas																

Duomenų šaltinis: sudaryta autorių

Projekto eiga santykinai gali būti suskirstyta į 11 sąlyginių etapų etapus:

1. Pasirengimas statybos ir rekonstrukcijos techninio projektavimo paslaugų pirkimui (dokumentacijos rengimas ir derinimas), kurio rezultatas – kokybiškai parengta paslaugų pirkimo dokumentacija,

²⁵ žr. skyrių 6.5. Rizikos valdymo veiksmai

- užtikrinanti reikalingų projektavimo paslaugų detalizavimą ir reikalavimus, atitinkamai, kokybišką atlikimą už adekvačią kainą;
2. Pirkimo procedūrų statybos ir rekonstrukcijos techninio projektavimo paslaugų įsigijimui vykdymas (pirkimo dokumentacijos skelbimas, teikėjo parinkimas, sutarties suderinimas ir pasirašymas), kurio rezultatas – pasirašyta sutartis su patikimu, kompetentingu geriausias sąlygas pasiūliusiu teikėju;
  3. Pasirengimas statybos ir rekonstrukcijos rangos darbų pirkimui (dokumentacijos rengimas ir derinimas), kurio rezultatas – kokybiškai parengta darbų pirkimo dokumentacija, užtikrinanti reikalingų paslaugų detalizavimą ir reikalavimus, atitinkamai, kokybišką atlikimą už adekvačią kainą;
  4. Pasirengimas statybos ir rekonstrukcijos rangos darbų priežiūros pirkimui (dokumentacijos rengimas ir derinimas), kurio rezultatas – kokybiškai parengta paslaugų pirkimo dokumentacija, užtikrinanti reikalingų paslaugų detalizavimą ir reikalavimus, atitinkamai, kokybišką atlikimą už adekvačią kainą;
  5. Statybos ir rekonstrukcijos techninio projekto rengimas, kurio rezultatas – kokybiškai parengta techninė naujos statybos ir rekonstrukcijos dokumentacija, atitinkanti visus nustatytus techninius reikalavimus ir Ignalinos rajono savivaldybės poreikius;
  6. Statybos ir rekonstrukcijos techninio projekto ekspertavimas, kurio rezultatas – užtikrinta parengto techninio projekto atitiktis nustatytiems reikalavimams, taikomiems tokio tipo dokumentams, bei projektų sprendinių atitiktis tokiems darbams taikomiems normatyvams ir reglamentams;
  7. Pirkimo procedūrų statybos ir rekonstrukcijos rangos darbų įsigijimui vykdymas (pirkimo dokumentacijos skelbimas, rangovo parinkimas, sutarties suderinimas ir pasirašymas), kurio rezultatas – pasirašyta sutartis su patikimu, kompetentingu geriausias sąlygas pasiūliusiu rangovu;
  8. Pirkimo procedūrų statybos ir rekonstrukcijos rangos darbų techninės priežiūros paslaugų įsigijimui vykdymas (pirkimo dokumentacijos skelbimas, paslaugos teikėjo parinkimas, sutarties suderinimas ir pasirašymas), kurio rezultatas – pasirašyta sutartis su geriausias sąlygas pasiūliusiu ir patikimu paslaugos teikėju;
  9. Statybos ir rekonstrukcijos rangos darbų vykdymas, kurio rezultatas – kokybiškai ir laiku atlikti patalpų rekonstrukcijos ir pastatų naujos statybos darbai, atitinkantys techninių projektų sprendinius ir visus nustatytus reikalavimus;
  10. Statybos ir rekonstrukcijos rangos darbų techninės priežiūros atlikimas, kurio rezultatas – kokybiškai suteiktos techninės priežiūros paslaugos, užtikrinusios rangovo vykdytų darbų kokybę bei atitiktį reikalavimams;
  11. Statybos ir rekonstrukcijos rangos darbų projekto vykdymo priežiūros atlikimas, kurio rezultatas – kokybiškai suteiktos architektūrinės priežiūros paslaugos, užtikrinusios rangovo vykdytų darbų kokybę bei atitiktį tvarkybos projekto sprendiniams.

Pažymėtina, kad tai tik preliminarus projekto vykdymo grafikas, kuris gali būti koreguojamas atsižvelgiant į faktines finansavimo sąlygas, apsibrėžtus Projekto įgyvendinimo terminus ir kt. veiksmus.

7.2. Projekto vieta

Projekto įgyvendinimo vieta yra Ignalinos miesto pietvakarinėje dalyje prie Gavio, rekreacinės paskirties teritorijoje (Turistų g.30C, 30D, 30F, 32A, 26A, Ignalina, Ignalinos r. sav.), užimančios apie 7 ha plotą.

Vieta pasižymi visomis prielaidomis, reikalingomis projekto tikslo ir rezultatų pasiekimui ir yra patogi numatytam funkcionalumui ir rekreacinės veiklos vykdymui.

Teritorija, kurioje bus vystoma kompleksinė rekreacinė infrastruktūra, pasižymi reikalingais matmenimis, konfigūracija ir plotu, reikalingu tokio tipo ir masto infrastruktūros formavimui. Be to, vystoma kompleksinė infrastruktūra yra patogioje vietoje, pasižyminčioje gerais privažiavimais ir kitomis svarbiomis charakteristikomis.

Projekto kontekste aktuali infrastruktūra yra santykinai netoli nuo miesto centro, Ignalinos teritorijoje, kurioje lokalizuota santykinai didelė masė potencialios papildomos traukos objektų.

Pav. 15. Projekto įgyvendinimo vieta

Duomenų šaltinis: UAB HNIT baltic

Geografinė projekto įgyvendinimo vieta lemia, kad infrastruktūra yra netoli kitų reikšmingų Ignalinos rajono savivaldybės kultūrinės ir gamtinės rekreacijos traukos objektų, traukiančių lankytojus, suinteresuotus turiningo laisvalaikio ir poilsio galimybėmis. Tai yra ypač svarbi prielaida, formuojant vadinamąją bazinę rekreacinę „ekosistemą“.

Gera objekto geografinė vieta apima harmoningą tokio tipo laisvalaikio ir poilsio infrastruktūros integravimą į rekreacinių objektų teritorinę konjunktūrą.

Naujo rekreacinio komplekso, apimsiančio veiklas ir elementus, nesiūlomus šių traukos centrų, arba kitų traukos centrų ir lankomų vietų Ignalinos rajono savivaldybėje, įrengimas darniai integruosis į esamą tokios infrastruktūros tinklą bei užpildys dabartines jo spragas, padės suformuoti bendrą rekreacinį kompleksą, kurio elementai vienas kitą papildo ir sukuria sinerginį efektą.

Gera objekto geografinė vieta sukuria teigiamas prielaidas, leidžiančias užtikrinti formuojamos kompleksinės infrastruktūros fizinį prieinamumą, pasiekiamumą ir naudojimosi patogumą Projekto tikslinių grupių nariams.

7.3. Projekto komanda

Ignalinos rajono savivaldybės administracija yra įgyvendinusi daugybę iš skirtingų šaltinių finansuojamų infrastruktūros vystymo projektų, todėl remiantis daugiamete patirtimi organizaciniu požiūriu Projekto pareiškėjas neabejotinai yra pajėgus tinkamai ir laiku įgyvendinti Projektą, juos administruojantys darbuotojai turės pakankamai patirties įgyvendinant vidutinės ir didelės apimties projektus.

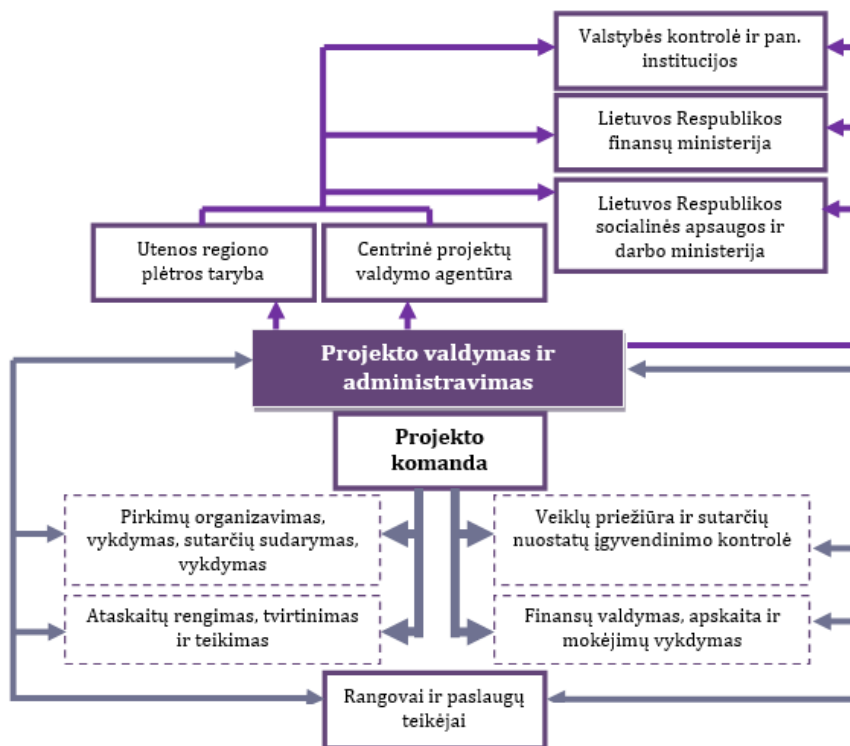
Pirmasis žingsnis Projekto įgyvendinimo valdymo procese – tinkamas Projekto komandos formavimas.

Komanda bus suformuota atskiru Ignalinos rajono savivaldybės administracijos direktoriaus sprendimu (įsakymu). Formuojant komandą bus tiksliai ir konkrečiai apibrėžtos kiekvieno komandos nario funkcijos, kompetencijos ribos (atitinkamais paskirto Projekto vadovo(-ės) ir Ignalinos rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymais). Į komandą bus įtraukti darbuotojai, turintys Projekto įgyvendinimo valdymui būtinus įgūdžius, kompetenciją ir patirtį.

Projekto komanda bus sudaryta iš Projekto vadovės, Projekto finansininkės, Projekto viešųjų pirkimų specialistės ir 2 Projekto administratorių. Į komandos sudėtį bus įtraukti darbuotojai, turintys Projekto įgyvendinimo valdymui būtinus įgūdžius, kompetenciją ir patirtį.

Projekto valdymo komanda atliks šias funkcijas: Projekto veiklų inicijavimas, vykdymas; Projekto veiklų įgyvendinimo stebėseną ir kontrolę; sutarčių su rangovais nuostatų vykdymo užtikrinimas; Projekto finansų valdymas ir apskaitos vykdymas; visuomenės informavimas ir Projekto viešinimas; Projekto veiklų techninis valdymas ir priežiūra; bendradarbiavimas su Projekto įgyvendinimą prižiūrinčiais ir kontroliuojančiais asmenimis.

Pav. 16. Projekto valdymo procesinė struktūra

Duomenų šaltinis: sudaryta autorių

Tiesiogiai už Projekto valdymą, koordinavimą, veiklų inicijavimą, jų vykdymo kontrolę bei stebėseną bus atsakinga Projekto vadovė. Projekto vadovės atsakomybės sritys – projekto įgyvendinimo stebėseną, rezultatų pasiekiamumo vertinimas, atsilikimų nuo laiko grafiko stebėjimas. Jam yra priskiriamos šios funkcijos: projekto veiklų vykdymo organizavimas; projekto fizinio įgyvendinimo planavimas, koordinavimas; visų reikalingų dokumentų teikimas atsakingoms institucijoms; galimas techninių sprendimų tikslinimas; veiklų tinkamo atlikimo užtikrinimas; bendravimas su rangovais; Projekto įgyvendinimo ataskaitinių dokumentų teikimas atsakingoms institucijoms; Projekto rezultatų kokybės kontroliavimas; viešinimo veiksmų vykdymo kontrolę; bendradarbiavimas su Projekto įgyvendinimą prižiūrinčiais ir kontroliuojančiais asmenimis.

Projekto išlaidų apskaitą ir kontrolę vykdys Projekto finansininkė. Projekto finansininkės atsakomybės sritys – finansinės veiklos kontrolė, finansinių srautų stebėseną. Jai(-am) priskiriamos šios funkcijos: Projekto išlaidų buhalterinės apskaitos tvarkymas; visų finansinių operacijų, susijusių su Projekto vykdymu, atlikimas, fiksavimas atskirose, tik su Projekto įgyvendinimu susijusiose, bylose; informacijos, būtinos ataskaitoms ir kt. dokumentams parengti, valdymas; ataskaitinių dokumentų finansinės dalies rengimas; finansinių dokumentų saugumo ir skaidrumo užtikrinimas.

Projekto viešųjų pirkimų specialistės atsakomybės sritis – visų su Projekto veiklomis susijusių pirkimų organizavimas ir vykdymas, Projekto rėmuose numatomų įsigyti rangos darbų, paslaugų adekvatumas su Projekto problema susijusiems poreikiams, Projekto tikslams ir planuojamiems rezultatams, Projekte numatytų įsigijimų

atitiktis visiems reikalavimams, keliamiems perkančiųjų organizacijų atliekamiems įsigijimams, ir Projekto įgyvendinimo metu vykdomų pirkimų atitiktis teisinio reguliavimo normoms užtikrinimas.

Projekto administratorių atsakomybės sritys – Projekto veiklų tiesioginio vykdymo kontrolė, priežiūra bei einamosios informacijos rinkimas ir valdymas. Projekto administratoriai kontroliuoja rangovus, vykdo sutartyse numatytų įsipareigojimų priežiūrą; renka ir saugo visus dokumentus (išskyrus finansinius), susijusius su Projekto įgyvendinimu. Šie komandos nariai bus atsakingi už galimą techninių sprendimų tikslinimą, Projekto veiklų tinkamą atlikimą, bendravimą su rangovais; viešinimo priemonių parinkimą ir įgyvendinimą, duomenų, reikalingų ataskaitinių dokumentų rengimui, akumuliacijai. Taip pat jie vykdys kitus, Projekto vadovo paskirtus, darbus, susijusius su Projekto įgyvendinimu.

Lentelė 19. Projekto valdymo komandos narių atsakomybės pasiskirstymas

Komandos narys	Atsakomybės sritis	Vardas Pavardė	Pareigos	Priskirtos funkcijos
Projekto vadovė	Valdymas	Ramunė Slapšienė	Infrastruktūros plėtros ir statybos skyriaus vedėja	Vadovė, atsakinga už Projektu keliamų tikslų pasiekimą, uždavinių įgyvendinimą, Projekto veiklų vykdymo eigą, tinkamą įgyvendinimą ir Projekto kontrolę, sėkmingą Projekto valdymą, Projekto tikslinės paskirties atitikimą planams jo vykdymo eigoje tikslų ir užduočių Projekto komandos nariams formulavimą, Projekto komandos darbo organizavimą. Vykdytų Projekto veiklų inicijavimą ir vykdymo stebėseną, rizikos kontrolę bei priemonių jos sumažinimui ar panaikinimui planavimą, Projekto pokyčių valdymą.
Projekto finansininkė	Finansų valdymas	Regina Gudeliene	Finansų valdymo ir apskaitos skyriaus vedėja	Finansininkė, atsakingas už Projekto finansinę priežiūrą ir kontrolę, Projekto lėšų apskaitą ir jų tikslingą panaudojimą, finansinių ataskaitų valdymą, mokėjimų vykdymą ir sutarčių finansinę kontrolę, patirtų išlaidų ir jas pagrindžiančių dokumentų apskaitos vedimą, savalaikį sąskaitų apmokėjimą bei kitus finansinius klausimus.
Projekto viešųjų pirkimų specialistė	Pirkimų organizavimas ir valdymas	Vita Zabalevičienė	Viešųjų pirkimų skyriaus prekių ir paslaugų pirkimo specialistė	Viešųjų pirkimų specialistė, atsakinga už Projekto rėmuose numatomų įgyvendinti viešųjų pirkimų planavimą, viešųjų pirkimų organizavimą ir pravedimą bei kontrolę, užtikrinant pirkimo procesą ir procedūrų atitiktį nustatytiems reikalavimams ir poreikiams.
Projekto administratorė	Administravimas	Inga Ponomarenko	Architektūros ir teritorijų planavimo skyriaus vedėjos pavaduotoja	Administratorė, atsakinga už Projekto veiklų, susijusių su techninio projektavimo paslaugų teikimo priežiūrą, su šia veikla susijusių Projekto įgyvendinimo ataskaitų ir kitų dokumentų rengimą, architektūrinių sprendinių paskirties atitikimą planams jo vykdymo eigoje, techninės dokumentacijos rengimo proceso kontrolę, darbų techninės priežiūros, statinio projekto vykdymo priežiūros ir rangos sutarties įgyvendinimo bei statybos proceso kontrolę.
Projekto administratorius	Administravimas	Rytis Kajėnas	Investicijų ir strateginio planavimo skyriaus vedėjas	Administratorius, atsakingas už Projekto veiklų priežiūrą, Projekto įgyvendinimo ataskaitų ir kitų dokumentų rengimą, Projekto tikslinės paskirties atitikimą planams jo vykdymo eigoje.

Duomenų šaltinis: sudaryta autorių

Prireikus kitokios kompetencijos darbuotojų įgyvendinant Projektą, pagal poreikį į komandą galės būti įtraukiami papildomi nariai, pvz., dar vienas Projekto administratorius ar naujas komandos narys, pvz., Projekto inžinierius, užtikrinsiantis specifinių rangos darbų vykdymo kontrolę.

Tuo atveju jeigu Ignalinos rajono savivaldybės administracijos disponuojami kvalifikuoti ir patyrę žmogiškieji ištekliai pasirodys esą riboti kiekybine prasme, norint užtikrinti sėkmingą Projekto valdymą ir procesų atitiktį keliamiems reikalavimams, Ignalinos rajono savivaldybės administracija pasilieka teisę pirkti konsultavimo Projekto valdymo klausimais paslaugas, kurių teikėjas užtikrins kompetencijos (kokybinį) ir personalo (kiekybinį) pakankumą, t. y. konsultantų, turinčių atitinkamą kvalifikaciją ir pakankamą Projektų valdymo ir administravimo patirtį. Tokiu atveju santykiai tarp Projekto komandos ir Projekto administratoriaus bei rangovų bus grindžiami sutartimis, nustatančiomis atsakomybės sritis ir vykdytinas veiklas bei abipusiu bendradarbiavimu.

Nuolatiniai Projekto įgyvendinimo proceso valdymo veiksmai apims reguliarius Projekto komandos narių tarpusavio susitikimus, keitimąsi informacija apie Projekto eigą, bendradarbiavimą su rangovais. Taip pat valdymo veiksmai apims susitikimus su Ignalinos rajono savivaldybės ir jos administracijos vadovais ir, esant poreikiui, Utenos regiono plėtros tarybos, Centrinės projektų valdymo agentūros ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ir finansų ministerijų atstovais.

Siekiant užtikrinti Projekto rezultatų kontrolę bus organizuojami reguliarūs susitikimai du kartus per mėnesį tarp Projekto komandos ir rangovų, teikėjų bei tiekėjų. Susitikimų metu rangovai ir teikėjai privalės pristatyti per paskutinį laikotarpį pasiektus rezultatus.

Įvertinant Projekto svarbą ir naudą, didelis dėmesys bus skiriamas Projekto veiklų įgyvendinimo kokybei.

Projekto veiklų kokybė priklauso nuo tinkamai parinktų rangovų ir teikėjų, tiksliai suformuluotų techninių užduočių ir sutarčių sąlygų, darnaus Projekto komandos darbo.

Įvykus pirkimų procedūroms, bus pasirašomos dvišalės sutartys tarp teikėjų ir rangovų iš vienos pusės bei Ignalinos rajono savivaldybės administracijos iš kitos, kuriose bus numatytas konkretus galutinių, ir jei reikės, tarpinių ataskaitų ar peržiūrėjimų bei susitikimų grafikas ir terminai, kokybės reikalavimai, įvardinti asmenys, atsakingi už bendradarbiavimą tarp perkančiosios organizacijos bei rangovo ar paslaugų teikėjo.

Projekto įgyvendinimo priežiūra ir atskaitomybė, veiksmų koordinavimas tarp Projekto komandos ir rangovo bei paslaugų teikėjų siekiant užtikrinti atitinkamą paslaugų ir darbų kokybę bus atliekama šiais būdais:

- darbų ir paslaugų perdavimas bus vykdomas surašant atitinkamus perdavimo-priėmimo aktus, kuriuos pasirašys paslaugų teikėjai ar rangovas iš vienos šalies bei vienas iš Projekto partnerių – iš kitos. Perdavimo – priėmimo aktą ruoš vykdytojai. Perdavimo – priėmimo dokumentacija turės būti detalizuota, aiški ir parengta pagal nustatytus reikalavimus. Projekto komandai pageidaujant, vykdytojai privalės detalizuoti informaciją, pateikiamą priėmimo – perdavimo aktuose ir jų prieduose;
- už atliktus darbus teikėjams ir rangovams numatoma mokėti, taikant sąskaitų apmokėjimo būdą. Mokėjimų periodiškumas bus vykdomas taip, kaip bus nustatyta Projekto finansavimo sutartyje ir ES investicijų panaudojimą reglamentuojančiuose teisės aktuose ir sutartyse tarp Projekto partnerių ir teikėjo, tiekėjo arba rangovo. Teikėjams, tiekėjams ir rangovui bus apmokama po darbų, paslaugų perdavimo-priėmimo aktų pasirašymo pagal išrašytą sąskaitą-faktūrą minėtų aktų pagrindu, gavus atitinkamas Projekto finansavimo lėšas. Jei vykdytojo nurodytos išlaidos ar jų dalis negalės būti apmokamos dėl tam tikrų priežasčių (nepakanka išlaidų tinkamumą pagrindžiančių dokumentų, neatitinkanti reikalavimų kokybė ir pan.), išlaidos nebus apmokamos. Tokios išlaidos galės būti apmokamos, jei per nustatytą terminą arba iki Projekto įgyvendinimo pabaigos vykdytojas pašalins trūkumus. Jei trūkumai per nustatytą terminą arba iki Projekto įgyvendinimo pabaigos nepašalinami, tokios išlaidos nebus apmokamos.

Svarbus aspektas, vertinant Projekto įgyvendinimo kokybę yra Projekto stebėseną ir kontrolę. Projekto stebėseną vykdys Projekto komandos nariai. Bus atliekami reguliarūs Projekto kontroliniai patikrinimai, vykdoma tęstinė Projekto pažangos stebėseną, o Projekto pabaigoje bus atliekamas galutinis Projekto įvertinimas.

Be to, Projekto komanda reguliariai atsiskaitys Ignalinos rajono savivaldybės administracijos vadovams, taip pat Savivaldybės valdžios organams (Merui, Tarybai ir jos komitetams), ir teiks jiems visą informaciją, susijusią su Projekto įgyvendinimo pažanga, Projekto veiklų įgyvendinimo efektyvumo klausimais ir pasiektais tarpiniais rezultatais.

Vykdydama Projektą Projekto komanda privalės bendradarbiauti su Projekto įgyvendinimą prižiūrinčiais ir kontroliuojančiais asmenimis (Centrinės projektų valdymo agentūros, Valstybės kontrolės, Finansų ministerijos ir kitų institucijų, turinčių teisę vykdyti Projektų įgyvendinimo priežiūrą ir kontrolę, atstovais), laiku teikti jiems visą prašomą informaciją, sudaryti sąlygas apžiūrėti Projekto vykdymo vietą ir tikrinti asmenų, susijusių su Projektu (rangovų ir kt.), veiklą, susipažinti su dokumentais, susijusiais su Projektu ir sutarčių bei įsipareigojimų vykdymu.

Didelis dėmesys Projekto komandos darbe bus skirtas informavimo ir matomumo veiklai. Tiek įgyvendindama Projektą, tiek įgyvendinusi Projektą, Ignalinos rajono savivaldybės administracija, norėdama maksimizuoti jo poveikį ir rezultatus, aktyviai vykdys viešinimo veiklą. Pagrindinis Projekto metu taikomų viešinimo priemonių tikslas – informuoti tikslinių grupių atstovus bei visuomenę apie įgyvendinamą (įgyvendintą) Projektą, jo metu vykdomas veiklas ir rezultatus bei galimybes naudotis pasiektais Projekto rezultatais.

Planuojama vykdyti aktyvią veiklą, apimančią informacijos apie Projekto įgyvendinimą pateikimą visuomenei, informacijos apie Projektui skirtą finansavimą viešinimą, Projekto rezultatų ir naudos skaidą.

Viešinimo veiklos bus įgyvendinamos laikantis visų patvirtintų reikalavimų. Informacija apie Projektą bus platinama vadovaujantis visais viršnacionaliniu ir nacionaliniu lygiu nustatytais norminiais reikalavimais, t. y. projekto įgyvendinimo vietoje bus įrengtas informacinis stendas, kuriame bus pateikta informacija apie Projektą ir jo finansavimo šaltinius, pareiškėjo oficialiame interneto puslapyje ir socialiniuose tinkluose bus patalpinti pranešimai apie Projekto įgyvendinimą, kurie atitiks visus komunikacijos apie projektus, bendrai finansuojamus Europos Sąjungos, reikalavimus.

Be numatomų privalomų informavimo priemonių, Informavimas apie Projektą bus vykdomas rengiant straipsnius vietinės (pagal galimybę regioninės ir nacionalinės) žiniasklaidos priemonėse, pagal poreikį kitose regioninėse žiniasklaidos priemonėse, siunčiant informacinius pranešimus, kurie atspindės informaciją apie Projektą ir jo rezultatus.

7.4. Projekto tęstinumas

Įgyvendinus Projektą bus užtikrintas jo rezultatų tvarumas ir tęstinumas.

Projekto sėkmę lemia tai, kad inicijuojant Projektą buvo numatytos esminės sėkmingumo sąlygos:

- Projektas orientuotas į dabartinę problematiką – gamtos objektų prieinamumo ir rekreacinės infrastruktūros šalia jų kiekybinis trūkumas ir kokybinis nepakankamumas;
- atsižvelgiant į tendencijas, aprašytas 1 dalyje, kai poilsio gamtoje poreikiai auga, tikėtina, kad rekreacinių galimybių prie gamtos išteklių poreikis Savivaldybėje išliks nuolatinis ir/ar augantis.

Projekto dėka bus užtikrintas kompleksinės ir paklausios poilsio ir rekreacinės infrastruktūros formavimas prie Gavio ežero ir šiandien nepakankamai išnaudojamas Gavio ežero traukos potencialas bus įveiklintas, Šiaurės-rytų ežero pakrantei tapus patrauklia, saugia, įvairių lankytojų poreikius atitinkančia turistine erdve.

Formuojamos infrastruktūros naudojimo ir siekiamų Projekto rezultatų galimi pagrindiniai įtakos veiksniai yra susiję su augančia paklausa rekreacinei infrastruktūrai, demografinė situacija, fiskaline situacija ir kitomis viešųjų finansų ir makroekonominėmis charakteristikomis. Įvardinti veiksniai ilguoju ir trumpuoju laikotarpiu gali paveikti Projekto rezultatus tiek teigiama, tiek neigiama prasmėmis. Tačiau atlikta analizė leidžia teigti, kad šių veiksmų įtaka (didesne tikimybe) pasireikš būtent teigiama forma.

Tokio tipo projektų, kai tvarkoma viešoji turizmo ir rekreacijos plėtrai tarnaujanti infrastruktūra, įgyvendinimas savo specifika Lietuvoje nėra unikalus, todėl tai leidžia užtikrinti, kad Projekto įgyvendinimui yra sudarytos reikalingos institucinės prielaidos, akcentuojant tokio tipo projektą kaip prioritetinį, atitinkamai ir kokybiškiems jo rezultatams pasiekti yra numatomi reikalingi ištekliai.

Siekiant Projekto sukurtų rezultatų išsaugojimo, tinkamo taikymo, visapusiško panaudojimo, atitikties reikalavimams palaikymo ir intensyvaus bei ekstensyvaus plėtojimo atsižvelgiant į paklausą ir lūkesčius, Ignalinos rajono savivaldybės administracija planuoja toliau modernizuoti, vystyti ir plėtoti gamtinių objektų prieinamumą lankytojams, gerinti Savivaldybės rekreacinę infrastruktūrą ir materialinę bazę.

Tam yra būtinas atitinkamų finansinių, institucinių ir technologinių sąlygų derinys, neleisiantis Projekto rezultatams sunykti, arba atnešti mažesnę, nei galima, naudą dėka netinkamo Projekto rezultatų naudojimo.

Projekto metu išvystyta infrastruktūra ir statiniai bei įrenginiai nuosavybės priklausys Ignalinos rajono savivaldybei ir bus naudojami viešųjų poreikių tenkinimui.

Įgyvendinus Projektą, nuosavybės ir disponavimo teisių pasikeitimas nenumatomas.

Už projekto fizinį ir veiklos tęstinumą bus atsakinga Ignalinos rajono savivaldybė. Išvystyta infrastruktūra prie Gavio ežero bus vieša ir be apribojimų prieinama lankytojams. Ignalinos rajono savivaldybės administracija, kaip subjektas, atsakingas už formuojamos kompleksinės infrastruktūros įveiklinimą ir tinkamą naudojimą, tinkamai eksploatuos suformuotą infrastruktūrą, užtikrins jos nepertraukiamą, efektyvų ir rezultatyvų naudojimą pagal tikslinę paskirtį, tam numatant kompetentingus žmogiškuosius išteklius.

Išvysčius rekreacinę infrastruktūrą prie Gavio ežero, aktualių Projekto kontekste infrastruktūrinių elementų techninė, funkcinė ir vertybinė būklė bus nuolat stebima, siekiant užtikrinti jos atitiktį numatytiems normatyvams bei standartams, o esant neatitiktims bus imamasi atitinkamų veiksmų (arba kreipiantis dėl nustatyto garantinio aptarnavimo, arba (po garantinio aptarnavimo laikotarpio pabaigos) atliekant infrastruktūros remonto darbus Savivaldybės dispozicijoje esančiais ištekliais.

Projekto metu sukurtai infrastruktūrai bus užtikrintas reikalingas finansavimas iš Savivaldybės biudžeto.

Ignalinos rajono savivaldybės administracija taip pat užtikrins institucinį Projekto tęstinumą. Projektas atitinka Savivaldybės, Utenos regiono ir Lietuvos Respublikos strateginiuose dokumentuose nurodytus prioritetus, tikslus ir uždavinius bei prisideda prie jų įgyvendinimo, tad dėsninga, kad Projekto rezultatai bus tinkamai naudojami, o naudojimas adekvačiai administruojamas, užtikrinant sėkmingą Ignalinos rajono savivaldybės administracijos funkcijų, susijusių su verslo ir turizmo skatinimo užduotimis, atlikimą.

Vadovaujantis sėkmingai įgyvendinto Projekto patirtimi bus galima efektyvi sukurtos prie Gavio ežero rekreacinės infrastruktūros ir kt. Savivaldybės gamtos objektų, aktualių lankytojams, infrastruktūros plėtra bei kryptingas poilsio ir rekreacinių erdvių ir susijusių veiklų vystymasis.

Apibendrinant, Projekto tęstinumas bus užtikrintas 3 lygmenimis:

- socialiniu – ekonominiu – rekreacijos ir poilsio galimybių gamtoje užtikrinimo poreikis išliks, o infrastruktūra besinaudojančių lankytojų, praktikuojančių veiklas, kurioms aktuali laisvalaikio ir poilsio infrastruktūra prie vandens telkinių, skaičius bus pakankamas užtikrinti šios infrastruktūros naudojimo reikalingumą;
- technologiniu – formuojama infrastruktūra bus ilgaamžė ir reikalaus minimalios priežiūros (tai užtikrinama griežtų kokybinių standartų taikymo), visa infrastruktūra bus reguliariai prižiūrima, kas leis padidinti infrastruktūros naudingo tarnavimo laikotarpį (prognozuojama, kad atnaujinus infrastruktūrą, jokie didesni remontai (kapitalinis ar rekonstrukcija) nebus reikalingi bent 10 metų);
- instituciniu – Projekto metu sukurtas turtas nuosavybės teise priklausys Savivaldybei, o įgyvendinus Projektą nuosavybės ir disponavimo teisių pasikeitimas nenumatomas, teisės aktų pasikeitimai, kurie galėtų riboti disponavimą ar naudojimąsi formuojama infrastruktūra, taip pat nenumatomi;
- rezultatų įveiklinimo – Projekto rezultatų tęstinumas bus užtikrintas po Projekto įgyvendinimo pabaigos aktyviai naudojant infrastruktūrą rekreacijos reikmėms, nauja infrastruktūra bus vieša ir be apribojimų prieinama visiems norintiems naudotis šia infrastruktūra lankytojams.

Tai yra pagrindinės Projekto įgyvendinimo dėka kuriamos infrastruktūros ir siekiamų rezultatų sėkmingos, efektyvaus ir rezultatyvaus ilgalaikio panaudojimo ir taikymo prielaidos.

7.5. Kitos išvados

Šiandien daugumoje Lietuvos regionų išryškėjo disponuojamų gamtinių išteklių neišnaudojimo turizmo sektoriaus vystymuisi problema, ypatingai aktuali augančių poreikių kokybiškai aplinkai prie gamtos objektų, skirtai turiningam laisvalaikiui ir poilsiui atvirame lauke, kontekste.

Šiuolaikinės aukšto lygio rekreacinės infrastruktūros, kuri galėtų paskatinti aktyviau lankyti daugelį šalies gamtos objektų, aktyviau vykdyti rekreacinę veiklą, nepakankamumas neleidžia užtikrinti turistinės sistemos kaip ekonominio ir socialinio vystymosi prielaidos optimalaus funkcionavimo.

Tokios problemos yra būdingos ir Ignalinos rajono savivaldybei, kas lėmė Projekto „Gavio ežero pritaikymas lankymui“ poreikį.

Įgyvendinus Projektą ir įveiklinus šiuo metu dėl infrastruktūros būklės ir kokybės nepakankamai prieinamą ir išnaudojamą Gavio ežero pakrantę, bus prisidėta prie tinkamos rekreacinės infrastruktūros prie gamtos objektų pasiūlos Ignalinos rajono savivaldybėje problemos sprendimo, o Projekto dėka suformuota infrastruktūra galės pritraukti ne mažiau 1,8 tūkst. suinteresuotų lankytojų per metus, suteikiant jiems patrauklias sąlygas rekreacijai aukšto lygio kompleksiniame objekte prie vandens telkinio.

Visi veiksmai, kurie bus įgyvendinti Projekto metu, identifikuoti atsižvelgiant į visus objektyvius ir subjektyvius faktorius.

Į Projekto kontekste aktualios infrastruktūros prie Gavio ežero suformavimą planuojama investuoti beveik 1,31 mln. eurų.

Numatoma projekto veiklų trukmė – 36 mėn.

Ignalinos rajono savivaldybės administracija organizaciniu aspektu yra visiškai pasirengusi įgyvendinti Projektą.

Visi galimi Projekto įgyvendinimo scenarijai ir Projekto tikslo pasiekimo alternatyvos nagrinėtos skirtingais pjūviais, kiekvienai galimai alternatyvai priskiriant Projekto veiklas ir kt. elementus.

Projekto finansinės analizės rezultatai parodė, kad Projektas finansiškai nuostolingas ir negali būti įgyvendintas privačias investicijas, arba skolinantis rinkoje.

Tačiau socialinės-ekonominės naudos vertinimo rezultatai parodė, kad Projektą tikslinga įgyvendinti socialine-ekonomine prasme, o jo teikiama socialinė-ekonominė nauda yra žymiai didesnė už planuojamas patirti išlaidas.

Jautrumo ir rizikos analizėje identifikuoti pagrindiniai kintamieji, kurių įtaka Projekto sėkmei yra didžiausia. Nustatyti rizikos valdymo būdai leis užtikrinti sėkmingą rizikos valdymą, o atlikta Projekto scenarijų analizė parodė, kad Projekto įgyvendinimas socialiniu ekonominiu požiūriu yra atsiperkantis net ir pesimistinio scenarijaus atveju.

Projekto įgyvendinimas leis pasiekti numatytą projekto tikslą, uždavinius, išspręstą esamą problematiką, patenkins tikslinės grupės poreikius, ženkliai prisidės prie nacionalinių strateginių tikslų turizmo vystymo srityje įgyvendinimo

Investicijų projekto duomenų suvestinė

Eil. Nr.	Investicijų projekto duomenys	Investicijų projekto duomenų aprašymas
1.	Viešoji paslauga, kurios kokybei gerinti skirtas investicijų projektas	Viešoji paslauga, kurios kokybei gerinti skirtas investicijų projektas: turizmo aplinkos kokybės gerinimas, rekreacinės infrastruktūros atnaujinimas. Tikslinės grupės, kurioms skirtas investicijų projektas: Ignalinos rajono savivaldybės lankytojai, Ignalinos rajono savivaldybės gyventojai, Ignalinos rajono savivaldybės mažos ir vidutinės įmonės, Ignalinos rajono savivaldybė, kt. Ignalinos rajono savivaldybės viešieji subjektai.
2.	Projekto tikslas	Sudaryti prielaidas turizmo sektoriaus vystymuisi, investicijoms ir darbo vietų kūrimui padidinant Ignalinos rajono savivaldybės gamtinių išteklių patrauklumą ir pritaikymą lankytojų ir turistų poreikiams
3.	Projekto pareiškėjas	Ignalinos rajono savivaldybės Biudžetinė įstaiga Ignalinos rajono savivaldybės administracija
4.	Projekto biudžetas, Eur	1 309 903,35 EUR (vienas milijonas trys šimtai devyni tūkstančiai devyni šimtai trys eurai, 84 ct) (įskaitant PVM)
5.	Prašomas finansavimas, Eur	1 113 417,84 EUR (vienas milijonas vienas šimtas trylika tūkstančių keturi šimtai septyniolika eurų, 84 ct) (įskaitant PVM)
6.	Projekto įgyvendinimo vieta	Turistų g.30C, 30D, 30F, 32A, 26A, Ignalina, Ignalinos rajono savivaldybė
7.	Projekto įgyvendinimo trukmė	36 mėn.

